

Tema 1:

Constitución española de 1978: dereitos e deberes
fundamentais da persoa

Tema 1:
Constitución española de 1978: dereitos e deberes
fundamentais da persoa

1.1. A Constitución Española de 1978: Breve concepto

A vixente Constitución Española, en diante CE, é un conxunto sistemático de normas xurídicas dotadas de maior estabilidade que as restantes, en virtude do método máis dificultoso da súa reforma, e que inspirándose en certos valores e principios, establece: uns dereitos e liberdades dos cidadáns que non poden ser lesionados polos poderes públicos, e unha división do poder do Estado entre distintos órganos, aos que as normas constitucionais asignan unhas determinadas funcións, uns poderes para levalas a cabo e unhas formas baixo as que estes han de ser exercidos.

1.2. A Constitución Española: Dereitos e deberes fundamentais.

A CE trata dos dereitos e deberes fundamentais dos españois no seu Título I: "**Dos dereitos e deberes fundamentais**" e, concretamente, nos Capítulos:

- a) Segundo: "Dos dereitos e liberdades"
- b) Terceiro: " Dos principios reitores da política social e económica" (dereitos sociais)
- c) Cuarto: "Das garantías das liberdades e dereitos fundamentais".
- d) Quinto: "Da suspensión dos dereitos e liberdades"

O art. 10 CE senta, como declaración xeral, que "*a dignidade da persoa, os dereitos inviolables que lle son inherentes, o libre desenvolvemento da personalidade, o respecto á Lei e aos dereitos dos demais son fundamento da orde política e da paz social*".

O art. 14 trata do **principio de igualdade**, ao establecer que "*os españois son iguais ante a Lei, sen que poida prevalecer discriminación algunha por razón de nacemento, raza, sexo, relixión, opinión ou calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social*".

1.3. A Constitución Española: Dereitos e deberes fundamentais no Título I.

O título I, dedicado aos dereitos e liberdades, supón máis dun cuarto do total do articulado, abarcando desde o artigo 10 ao 55. Está dividido en cinco capítulos, aínda que o artigo 10, dedicado á fundamentación da orde social e político e a interpretación dos dereitos, non se inclúe en ningún deles pois os precede a todos.

"Dos dereitos e deberes fundamentais": tal é a rúbrica do Título I da Constitución. Tras ela, un artigo, o 10, que define aos dereitos como o fundamento da orde política e da paz social; logo un capítulo I referido aos españois e estranxeiros, esencial para determinar a titularidade dos dereitos; e máis adiante outro II sobre os dereitos e liberdades, dividido en dúas seccións, ambas as precedidas pola proclamación do principio de igualdade ante a lei no artigo 14 : a 1ª relativa aos dereitos fundamentais e ás liberdades públicas, e a 2ª aos dereitos e deberes dos cidadáns; despois un capítulo III centrado nos principios reitores da política social e económica, parte integrante da Constitución económica no seu momento analizada ; para rematar dous capítulos finais, nos que xa non se enumeran nin dereitos, nin liberdades, nin deberes, nin principios reitores : o IV fixa as garantías das liberdades e dereitos e o V a súa posible suspensión, que é tamén, como veremos, unha forma de prestarlles garantía.

En canto aos dereitos que se recoñecen neste Título I, son os seguintes:

1. **Dereito á vida e á integridade física e moral.**
2. **Liberdade ideolóxica, relixiosa e de culto.**
3. **Dereito á liberdade e á seguridade persoal.**

A **detención preventiva** non poderá durar máis do tempo estritamente necesario para a realización das investigacións tendentes ao esclarecemento dos feitos, e, en todo caso, no prazo máximo de **setenta e dúas horas**, o detido deberá ser posto en liberdade ou a disposición da autoridade xudicial.

Doutra banda, toda acode detida debe ser informada de forma inmediata, e de modo que lle sexa comprensible, dos seus dereitos e das razóns da súa detención, non podendo ser obrigada a declarar. Garántese a asistencia de Avogado ao detido nas dilixencias policiais e xudiciais, nos termos que a Lei estableza (Lei 14/1983, de 12 de decembro, xunto á que debe terse en conta a Lei 1/1996, de 10 de xaneiro, de Asistencia Xurídica Gratuíta).

4. **Dereito á honra, á intimidade persoal e familiar e á propia imaxe.**
5. **Dereito á libre elección de residencia e á libre circulación polo territorio nacional, art. 19, así como o dereito a entrar e saír libremente de España.**
6. **Dereito de expresión**, que engloba os seguintes, enunciados polo art. 20:
 - A expresar e difundir libremente os pensamentos, ideas e opinións mediante a palabra, o escrito ou calquera outro medio de reprodución.
 - Á produción e creación literaria, artística, científica e técnica.
 - Á liberdade de cátedra.
 - A comunicar ou recibir libremente información veraz por calquera medio de difusión.
7. **Dereito de reunión** pacífica e sen armas, sen necesidade de autorización previa, e con comunicación previa á Autoridade, que só poderá prohibilas cando existan razóns fundadas de alteración da orde pública, con perigo para persoas ou bens, nos casos de reunións en lugares de tránsito público e manifestacións.
8. **Dereito de asociación**
9. **Dereito de participación nos asuntos públicos**, directamente ou por medio de representantes, libremente elixidos en eleccións periódicas por sufraxio universal. Así mesmo, os cidadáns teñen **dereito a acceder en condicións de igualdade ás funcións e cargos públicos**, cos requisitos establecidos nas Leis (art. 23)
10. **Dereito de todas as persoas a obter a tutela efectiva dos Xuíces e Tribunais.**

11. **Principio de legalidade penal**, que recolle o art. 25, conforme ao cal ningún pode ser condenado ou sancionado por accións ou omisións que no momento de producirse non constituían delito, falta ou infracción administrativa, segundo a lexislación vixente naquel momento.
12. **Prohibición dos Tribunais de Honra no ámbito da Administración civil e das Organizacións Profesionais** (art. 26)
13. **Dereito á Educación**
14. **Dereito de libre sindicación**, recoñecido no art. 28, comprende o dereito a fundar Sindicatos e a afiliarse ao da súa elección, así como o dereito dos Sindicatos a formar Confederacións e a fundar Organizacións Sindicais Internacionais ou a afiliarse ás mesmas, sen que poida ser obrigado ningún a afiliarse a un Sindicato.
15. **Dereito de folga dos traballadores** para a defensa dos seus intereses, debendo garantirse, en todo caso, por Lei, o mantemento dos servizos esenciais da comunidade durante a folga.
16. **Dereito de petición** individual e colectiva, por escrito, na forma e cos efectos que determine a Lei.
17. **Dereito-deber de defender a España**, art. 30 e regulado pola Lei Orgánica 13/1991, de 20 de decembro, **dereito á obxección de conciencia**, regulado pola Lei 22/1998, de 6 de xullo, reguladora da Obxección de Conciencia e da Prestación social substitutoria, desenvolvida polo Real Decreto 700/1999, de 30 de abril, polo que se aproba o regulamento da obxección de conciencia e da prestación social substitutoria.
18. **Dereito do home e da muller a contraer matrimonio con plena igualdade xurídica.**
19. **Dereito á propiedade privada e á herdanza.**
20. **Dereito de Fundación**, para fins de interese xeral, con arranxo á Lei, rexendo para as Fundacións o exposto respecto das asociacións (art. 34).
21. **Dereito-deber ao traballo**, ao que se refire o art. 35 e xunto ao que se recoñecen os seguintes dereitos:
 - a. Dereito á libre elección de profesión ou oficio.
 - b. Dereito á promoción a través do traballo.
 - c. Dereito a unha remuneración suficiente para satisfacer as súas necesidades e as da familia, sen que, en ningún caso, poida facerse discriminación por razón de sexo.
22. O art. 36 sinala que a Lei regulará as peculiaridades propias do réxime xurídico dos **Colexios Profesionais e o exercicio das profesións tituladas**, debendo ser democráticos a estrutura interna e o funcionamento dos Colexios.
23. **Dereito á negociación colectiva**, art. 37, ao establecer que a Lei garantirá o dereito á

negociación colectiva laboral entre os representantes dos traballadores e empresarios, así como a forza vinculante dos convenios.

24. **Liberdade de empresa no marco da economía de mercado**, garantindo os poderes públicos e protexendo o seu exercicio e a defensa da produtividade, de acordo coas esixencias da economía xeral e, no seu caso, da planificación. (art. 38)
25. O art. 39 trata do **dereito da familia a ser protexida social, económica e xuridicamente polos poderes públicos**, así como do **dereito dos fillos**, iguais ante a Lei con independencia da súa filiación, e **das nais**, calquera que sexa o seu estado civil, **a unha protección integral**, recoñecéndose, tamén, o deber dos pais de prestar asistencia de todo orde aos fillos habidos dentro e fóra do matrimonio, durante a súa minoría de idade e nos demais casos en que legalmente proceda.
26. O art. 40 recolle os seguintes dereitos:
 - Dereito a unha distribución máis equitativa da renda e a unha política orientada ao pleno emprego.
 - Dereito á formación e readaptación profesionais. -Dereito á seguridade e hixiene no traballo.
 - Dereito ao descanso necesario.
27. O art. 41 reconece o **dereito á Seguridade Social** para todos os cidadáns, que garanta a asistencia e prestacións sociais suficientes ante situacións de necesidade, especialmente en caso de desemprego.
28. O art. 42 impele ao Estado a **salvagardar os dereitos económicos e sociais dos traballadores españois no estranxeiro** e orientar a súa política cara ao retorno.
29. O **Dereito á protección da saúde**, art. 43, a través de medidas preventivas e das prestacións e servizos necesarios, debendo os poderes públicos fomentar a educación sanitaria, a educación física e o deporte, facilitando, ademais, a adecuada utilización do lecer.
30. **Dereito de acceso á cultura** por parte de todos, incidindo aos poderes públicos a promover a ciencia e a investigación científica e técnica en beneficio do interese xeral. (art. 44)
31. O art. 45 sanciona o **dereito a gozar dun medio ambiente adecuado para o desenvolvemento da persoa**, debendo os poderes públicos velar pola utilización racional de todos os recursos naturais, co fin de protexer e mellorar a calidade de vida e defender e restaurar o medio ambiente, apoiándose na indispensable solidariedade colectiva.
32. Os poderes públicos garantirán a conservación e promoverán o enriquecemento do **patrimonio histórico, cultural e artístico** dos pobos de España e dos bens que o integran, calquera que sexa o seu réxime xurídico e a súa titularidade (art. 46)

33. Conforme ao art. 47, todos os españois teñen **dereito a gozar dunha vivenda digna e adecuada**, debendo os poderes públicos regular a utilización do chan de acordo co interese xeral para impedir a especulación, e participando a comunidade nas plusvalías que xere a acción urbanística dos Entes Públicos.
34. **Dereito da mocidade a unha participación libre e eficaz no desenvolvemento político, social, económico e cultural.** (art. 48)
35. O art. 49 impón aos poderes públicos a **realización dunha política de previsión, tratamento, rehabilitación e integración** dos diminuídos físicos, sensoriais e psíquicos, aos que prestarán a atención especializada que requiran e ampararanos especialmente para o goce dos dereitos que o Título I outorga a todos os cidadáns.
36. O art. 50 ocúpase da **Terceira Idade**, establecendo o seu dereito a pensións adecuadas e periodicamente actualizadas e á utilización dun sistema de servizos sociais.
37. O art. 51 impón aos poderes públicos a obrigação de garantir **a defensa dos consumidores e usuarios**, protexendo, mediante procedementos eficaces, a seguridade, a saúde e os lexítimos intereses económicos dos mesmos.
38. O art. 52 prescribe, finalmente, que a Lei regulará as Organizacións Profesionais que contribúan á defensa dos seus intereses, cuxa estrutura interna e funcionamento deberán ser democráticos.

A experiencia constitucional deu mostras da eficacia de dúas dos dereitos constitucionais: **o dereito a non ser discriminado, ou principio de igualdade (artigo 14), e o dereito ao debido proceso e á tutela xudicial efectiva (artigo 24.1)**. Ambos son a base da maior parte dos recursos de amparo de que coñece o Tribunal Constitucional.

O longo listado de dereitos e liberdades da Constitución española é demostrativo de que non porque a algo se lle chame “dereito” transfórmase nun dereito. A práctica evidencia, que gran parte dos dereitos non son senón metas ou obxectivos. Iso non significa que non sexan importantes, senón só que non son dereitos en sentido xurídico. ¿Que podería pensar un cidadán do montón, respecto dunha disposición constitucional que reconece o dereito ao traballo nun país no que hai unha elevada taxa de desemprego? ¿Que pode pensar unha muller que cobra un salario un 30 % inferior ao dun home, desempeñando o mesmo posto?

Nocións básicas dos delitos contra as persoas e delitos contra a liberdade e seguridade. Omisión do deber de socorro.

A norma suprema do Estado, a CE, consagra, como se xa se explicou, unha serie de dereitos fundamentais que han de ser obxecto de desenvolvemento posterior en leis específicas.

Ningún dereito máis fundamental que aquel relativo á propia existencia e á integridade física, polo que os ataques a tales dereitos, foron incluídos no Código Penal, norma na que se describen condutas tan daniñas, que se castigan con severidade ata o punto de que se prevé para elas a pena de privación de liberdade.

Á marxe do Código Penal, as sociedades fóronse ocupando de crear institucións específicas para vixiar o seu cumprimento, determinar as sancións e procurar que estas se apliquen. Bo exemplo de todo iso constitúeno: policía, xulgados, institucións penais, etc.

Para o persoal dedicado ao control de accesos, revisten especial importancia os delitos cometidos contra as persoas e contra a liberdade e seguridade, do mesmo xeito que o delito de omisión de deber de socorro. Así mesmo, e someramente, considerárase o estudo dos delitos contra os funcionarios públicos e contra a saúde pública.

O Código Penal establece tamén os conceptos de autores, cómplices, encubridores. É evidente que autor é a persoa que comete o feito, pero debemos saber que ademais se considera como tal ao indutor, ao colaborador necesario ... etc.

TÍTULO II. DAS PERSOAS CRIMINALMENTE RESPONSABLES DOS DELITOS E FALTAS

Artigo 27. *Son responsables criminalmente dos delitos e faltas os autores e os cómplices.*

Artigo 28. *Son autores quen realizan o feito por si sos, conxuntamente ou por medio doutro do que se serven como instrumento. Tamén serán considerados autores:*

- a. *Os que **inducen** directamente a outro ou outros a executalo.*
- b. *Os que **cooperan** á súa execución cun acto sen o cal non efectuar.*

Artigo 29. *Son cómplices os que, non achándose comprendidos no artigo anterior, cooperan á execución do feito con **actos anteriores ou simultáneos**.*

Será obxecto de estudo, os delitos en que o persoal de control de accesos a espectáculos públicos e actividades recreativas, puidese verse involucrado durante o desempeño do seu traballo. Sobra dicir, que calquera persoa pode ser autora ou cómplice de case calquera delito, pero no caso dos “controladores de accesos”, poden verse en situacións favorables á comisión dos mesmos.

A continuación expóranse literalmente os preceptos do Código Penal que afectan aos delitos establecidos, para explicar logo con brevidade aqueles que máis van afectar ao labor de control de accesos.

Abordaranse, por ser máis frecuente, que o persoal de control de accesos incorra en accións contra as persoas, as lesións de menor gravidade. Para estes casos, o Código Penal emprega o concepto “falta” e estúdaas en lugar diferente, e loxicamente castígaas con sancións inferiores. É por iso, que o concepto “delito” tal e como figura no temario ha de ser interpretado en sentido amplo como “infracción penal”, polo que trataremos ambos.

LIBRO II. DELITOS E AS SÚAS PENAS.

TÍTULO I. DO HOMICIDIO E AS SÚAS FORMAS.

Artigo 138. *O que matar a outro será castigado, como reo de homicidio, coa pena de prisión de dez a quince anos.*

Artigo 139. *Será castigado coa pena de prisión de quince a vinte anos, como reo de asasinato, o que matar a outro concorrendo algunha das circunstancias seguintes:*

1. *Con **alevosía**.* (sen dar opción algunha á defensa da vítima)
2. *Por **prezo, recompensa ou promesa**.*
3. *Con **ensañamiento**, aumentando deliberada e inhumanamente a dor do ofendido.*

Artigo 140. *Cando nun asasinato concorran máis dunha das circunstancias previstas no artigo anterior, imponse a pena de prisión de vinte a vinte e cinco anos.*

Artigo 141. *A provocación, a conspiración e a proposición para cometer os delitos previstos nos tres artigos precedentes, será castigada coa pena inferior nun ou dous graos á sinalada no seu caso nos artigos anteriores.*

Artigo 142. 1. *O que por **imprudencia grave** causar a morte doutro, será castigado, como reo de homicidio imprudente, coa pena de prisión dun a catro anos.*

2. Cando o homicidio imprudente sexa labor utilizando un vehículo a motor, un ciclomotor ou un arma de fogo, imponse así mesmo, e respectivamente, a pena de privación do dereito a conducir vehículos a motor e ciclomotores ou a privación do dereito á tenencia e porte de armas, dun a seis anos.

3. Cando o homicidio for labor por imprudencia profesional imponse ademais a pena de inhabilitación especial para o exercicio da profesión, oficio ou cargo por un período de tres a seis anos.

Artigo 143. 1. *O que induza ao suicidio doutro será castigado coa pena de prisión de catro a oito anos. 2. Imponse a pena de prisión de dúas a cinco anos ao que coopere con actos necesarios ao suicidio dunha persoa. 3. Será castigado coa pena de prisión de seis a dez anos se a cooperación chegase ata o punto de executar a morte. 4. O que causar ou cooperar activamente con actos necesarios e directos á morte doutro, pola petición expresa, seria e inequívoca deste, no caso de que a vítima sufrise unha enfermidade grave que conduciría necesariamente á súa morte, ou que producise graves padecementos permanentes e difíciles de soportar, será castigado coa pena*

inferior nun ou dous graos ás sinaladas nos números 2 e 3 deste artigo.

Artigo 147. 1. *O que, por calquera medio ou procedemento, causar a outro unha lesión que menoscabe a súa integridade corporal ou a súa saúde física ou mental, será castigado como reo do delito de lesións coa pena de prisión de seis meses a tres anos, sempre que a lesión requira obxectivamente para a súa sanidade, ademais dunha primeira asistencia facultativa, tratamento médico ou cirúrxico. A simple vixilancia ou seguimento facultativo do curso da lesión non se considerará tratamento médico.*

Coa mesma pena será castigado o que, no prazo dun ano, realice catro veces a acción descrita no artigo 617 deste Código.

Refírese aquí o lexislador ás faltas que máis adiante trataremos.

2. *Non entanto, o feito descrito no apartado anterior será castigado coa pena de prisión de tres a seis meses ou multa de seis a 12 meses, cando sexa de menor gravidade, atendidos o medio empregado ou o resultado producido.*

Artigo 148. *As lesións previstas no apartado 1 do artigo anterior poderán ser castigadas coa pena de prisión de dúas a cinco anos, atendendo ao resultado causado ou risco producido:*

1. *Se na agresión utilizáronse armas, instrumentos, obxectos, medios, métodos ou formas concretamente perigosas para a vida ou saúde, física ou psíquica, do lesionado.*
2. *Se houber mediado ensañamiento ou aleivosía.*
3. *Se a vítima for menor de doce anos ou incapaz.*
4. *Se a vítima for ou houber sido esposa, ou muller que estiver ou houber estado ligada ao autor por unha análoga relación de afectividade, aínda sen convivencia.*
5. *Se a vítima fose unha persoa especialmente vulnerable que conviva co autor.*

Artigo 149. 1. *O que causase a outro, por calquera medio ou procedemento, a perda ou a inutilidade dun órgano ou membro principal, ou dun sentido, a impotencia, a esterilidade, unha grave deformidade, ou unha grave enfermidade somática ou psíquica, será castigado coa pena de prisión de seis a 12 anos.* 2. *O que causase a outro unha mutilación xenital en calquera das súas manifestacións será castigado coa pena de prisión de seis a 12 anos.*

Se a vítima fose menor ou incapaz, será aplicable a pena de inhabilitación especial para o exercicio da patria potestade, tutela, curatela, garda ou acollemento por tempo de catro a 10 anos, se o xuíz estímao adecuado ao interese do menor ou incapaz.

Artigo 150. *O que causar a outro a perda ou a inutilidade dun órgano ou membro non principal, ou a deformidade, será castigado coa pena de prisión de tres a seis anos.*

Artigo 151. *A provocación, a conspiración e a proposición para cometer os delitos previstos nos artigos precedentes deste Título, será castigada coa pena inferior nun ou dous graos á do delito correspondente.*

Artigo 152. 1. *O que por imprudencia grave causar algunha das lesións previstas nos artigos anteriores será castigado:*

1. *Coa pena de prisión de tres a seis meses, se se tratan das lesións do artigo 147.1.*

2. *Coa pena de prisión dun a tres anos, se se tratan das lesións do artigo 149.*
3. *Coa pena de prisión de seis meses a dous anos, se se tratan das lesións do artigo 150.*
2. *Cando os feitos referidos neste artigo cometéronse utilizando un vehículo a motor, un ciclomotor ou un arma de fogo, imponse así mesmo, e respectivamente, a pena de privación do dereito a conducir vehículos a motor e ciclomotores ou do dereito á tenencia e porte de armas por termo dun a catro anos.*
3. *Cando as lesións foren cometidas por imprudencia profesional imponse así mesmo a pena de inhabilitación especial para o exercicio da profesión, oficio ou cargo por un período dun a catro anos.*

Artigo 153. *O que por calquera medio ou procedemento causar a outro menoscabo psíquico ou unha lesión non definidos como delito neste Código, ou golpear ou maltratar de obra a outro sen causarlle lesión, cando a ofendida sexa ou sexa esposa, ou muller que estea ou estea ligada a el por unha análoga relación de afectividade.*

Isto é a modificación do Código Penal que actualmente se está aplicando aos casos de violencia de xénero.

Artigo 154. *Quenes rifaran entre si, acometéndose tumultuariamente, e utilizando medios ou instrumentos que poñan en perigo a vida ou integridade das persoas, serán castigados pola súa participación na rifa coa pena de prisión de tres meses a un ano ou multa de seis a 24 meses.*

Reflictese aquí a situación na que máis frecuentemente se pode ver involucrado o persoal de control de accesos. É o caso de que os usuarios que pretenden acceder agredan aos controladores e estes contesten con emprego de violencia.

Artigo 155. *Nos delitos de lesións, se mediou o consentimento válido, libre, espontánea e expresamente emitido do ofendido, imponse a pena inferior nun ou dous graos. Non será válido o consentimento outorgado por un menor de idade ou un incapaz.*

Artigo 156. *No entanto o disposto no artigo anterior, o consentimento válido, libre, consciente e expresamente emitido exime de responsabilidade penal.*

Os delitos consistentes en homicidios, asasinatos, lesións graves (delito) parecen extremos e de feito, soa e afortunadamente en contadas ocasións coñecemos tales actuacións, pero as que seguen a continuación, ameazas e coaccións sobre todo, poden estar entre os delitos que máis inadvertidamente coméтанse, polo que haberá que estar moito máis atento ás figuras que perfeccionan tales delitos.

DELITOS CONTRA A LIBERDADE.

CAPÍTULO I. DAS DETENCIÓNS ILEGAIS E SECUESTROS.

- Artigo 163.** *1. O particular que encerrara ou detivera a outro, privándolle da súa liberdade, será castigado coa pena de prisión de catro a seis anos.*
- 2. Se o culpable dese liberdade ao encerrado ou detido dentro dos tres primeiros días da súa detención, sen lograr o obxecto que se propuxo, imponse a pena inferior en grao.*
- 3. Imponse a pena de prisión de cinco a oito anos se o peche ou detención durou máis de quince días.*
- 4. O particular que, fóra dos casos permitidos polas leis, aprehendese a unha persoa para presentala inmediatamente á autoridade, será castigado coa pena de multa de tres a seis meses.*

Parece claro que o persoal de control de accesos atópase na situación de “un particular”, establecéndose que si “aprehendese” a alguén ata que chega a policía, debe ser soamente “nos casos permitidos nas leis”.

Os casos permitidos polas leis son os que recolle a Lei de Enjuiciamiento Criminal, que no seu Título VIN, Capítulo II, fala da detención, establecendo:

Artigo 489. *Ningún español nin estranxeiro poderá ser detido senón nos casos e na forma que as leis prescriban.*

Artigo 490. *Calquera persoa pode deter:*

- 1. Ao que intentar cometer un delito, no momento de ir cometelo.*
- 2. Ao delincuente in fraganti*
- 3. Ao que se fuxir do establecemento penal en que se ache extinguindo condena*
- 4. Ao que se fuxir do cárcere en que estiver esperando a súa translación ao establecemento penal ou lugar en que deba cumprir a condena que se lle impuxo por sentenza firme.*
- 5. Ao que se fuxir estando detido ou preso por causa pendente.*
- 6. Ao procesado ou condenado que estiver en rebeldía.*

Podemos observar que o punto 2 di que calquera persoa pode deter “ao delincuente in fraganti”, que se debe entender como “infractor do código penal” sorprendido no momento que cometía o ilícito. Que acabe sendo unha falta ou un delito, dependerá normalmente de consideracións posteriores, unha vez comprobado o alcance do feito.

Isto xustifica que moitos vixiantes de seguridade (que tamén teñen a consideración de particulares a estes efectos) reteñan aos autores de pequenos furtos ata a chegada da Policía, que logo de identificarlles convenientemente e de comprobar a gravidade da acción, deixaralles probablemente en liberdade, constatada a existencia dunha falta e non dun delito.

Así, o persoal de control de accesos, ante a existencia dunha infracción penal que se está cometendo, poderá reter ao autor ata a chegada da policía, que unha vez comprobadas as circunstancias do feito, procederá á detención oficial do individuo ou á súa posta en liberdade.

Evidentemente, todo o anterior é aplicable ao único caso de que o feito punible “in fraganti”, é dicir, que “se estea cometendo”, non podéndose aplicar no caso de que xa se cometeu anteriormente e, por algunha razón, o controlador fose coñecedor do mesmo. Neste caso só cabería informar á policía para que esta obrase en consecuencia, pero nunca deter ao autor. Outra cousa diferente son os diversos fuxidos e rebeldes, cuxa fuga e rebeldía xa se cometeu anteriormente.

Artigo 164. *O secuestro dunha persoa esixindo algunha condición para pola en liberdade, será castigado coa pena de prisión de seis a dez anos. Se no secuestro deuse a circunstancia do artigo 163.3, imporase a pena superior en grao, e a inferior en grao se se deren as condicións do artigo 163.2.*

Artigo 165. *As penas dos artigos anteriores imporanse na súa metade superior, nos respectivos casos, se a detención ilegal ou secuestro executouse con simulación de autoridade ou función pública, ou a vítima for menor de idade ou incapaz ou funcionario público no exercicio das súas funcións.*

Artigo 166. *O reo de detención ilegal ou secuestro que non dea razón do paradiro da persoa detida será castigado, segundo os casos, coas penas superiores en grao ás sinaladas nos artigos anteriores deste Capítulo, salvo que a deixou en liberdade.*

Artigo 167. *A autoridade ou funcionario público que, fóra dos casos permitidos pola Lei, e sen mediar causa por delito, cometer algún dos feitos descritos nos artigos anteriores será castigado coas penas respectivamente previstas nestes, na súa metade superior e, ademais, coa de inhabilitación absoluta por tempo de oito a doce anos*

Artigo 168. *A provocación, a conspiración e a proposición para cometer os delitos previstos neste Capítulo castigaranse coa pena inferior nun ou dous graos á sinalada ao delito de que se trate.*

CAPÍTULO II. DAS AMEAZAS.

Artigo 169. *O que ameazar a outro con causarlle a el, á súa familia ou a outras persoas coas que estea intimamente vinculado un mal que constitúa delitos de homicidio, lesións, aborto, contra a liberdade, torturas e contra a integridade moral, a liberdade sexual, a intimidación, a honra, o patrimonio e a orde socioeconómica, será castigado:*

1. Coa pena de prisión dun a cinco anos, se se fixen a ameaza esixindo unha cantidade ou impondo calquera outra condición, aínda que non sexa ilícita, e o culpable houber conseguido o seu propósito. De non conseguilo, imporase a pena de prisión de seis meses a tres anos.

As penas sinaladas no parágrafo anterior imporanse na súa metade superior se as ameazas

fixérense por escrito, por teléfono ou por calquera medio de comunicación ou de reprodución, ou en nome de entidades ou grupos reais ou supostos.

2. Coa pena de prisión de seis meses a dous anos, cando a ameaza non sexa condicional.

Artigo 170. 1. *Se as ameazas dun mal que constituír delito fosen dirixidas a atemorizar aos habitantes dunha poboación, grupo étnico, cultural ou relixioso, ou colectivo social ou profesional, ou a calquera outro grupo de persoas e tivesen a gravidade necesaria para conseguilo, imporanse, respectivamente, as penas superiores en grao ás previstas no artigo anterior.*

Debemos entender que este delito cometido por razóns de xenofobia, racismo, homofobia, etc. agravará a súa pena de forma xenérica, como sucede con moitos outros delitos, pero se ademais realízase como aquí establece, con intención de atemorizar a todo un grupo similar ao da propia vítima directa, queda agravado este propio artigo.

2. Serán castigados coa pena de prisión de seis meses a dous anos, os que, coa mesma finalidade e gravidade, reclamen publicamente a comisión de accións violentas por parte de bandas armadas, organizacións ou grupos terroristas.

Artigo 171. 1. *As ameazas dun mal que non constituía delito serán castigadas con pena de prisión de tres meses a un ano ou multa de seis a 24 meses, atendidas a gravidade e circunstancia do feito, cando a ameaza for condicional e a condición non consistir nunha conduta debida. Se o culpable houber conseguido o seu propósito imporáselle a pena na súa metade superior.*

2. Se alguén esixir doutro unha cantidade ou recompensa baixo a ameaza de revelar ou difundir feitos referentes á súa vida privada ou relacións familiares que non sexan publicamente coñecidos e poidan afectar á súa fama, crédito ou interese, será castigado coa pena de prisión de dúas a catro anos se conseguiu a entrega de todo ou parte do esixido, e coa de catro meses a dous anos, se non o conseguir.

Temos aquí tipificado o delito de “chantaxe”, aínda que como tal non é nomeado en ningún momento no Código Penal.

3. Se o feito descrito no apartado anterior consistir na ameaza de revelar ou denunciar a comisión dalgún delito o ministerio fiscal poderá, para facilitar o castigo da ameaza, absterse de acusar polo delito cuxa revelación ameazar, salvo que este estiver castigado con pena de prisión superior a dous anos. Neste último caso, o xuíz ou tribunal poderá rebaixar a sanción nun ou dous graos.

4. O que de modo leve ameace a quen sexa ou sexa a súa esposa, ou muller que estea ou estea ligada a el por unha análoga relación de afectividade aínda sen convivencia, será castigado coa pena de prisión de seis meses a un ano ou de traballos en beneficio da comunidade de trinta e un a oitenta días e, en todo caso, privación do dereito á tenencia e porte de armas dun ano e un día a tres anos, así como, cando o Xuíz ou Tribunal estímeo adecuado ao interese do menor ou incapaz, inhabilitación especial para o exercicio da patria potestade, tutela, curatela, garda ou acollemento ata cinco anos.

Igual pena imporase ao que de modo leve ameace a unha persoa especialmente vulnerable que conviva co autor.

5. *O que de modo leve ameace con armas ou outros instrumentos perigosos a algunha das persoas ás que se refire o artigo 173.2, exceptuadas as contempladas no apartado anterior deste artigo, será castigado coa pena de prisión de tres meses a un ano ou traballos en beneficio da comunidade de trinta e un a oitenta días e, en todo caso, privación do dereito á tenencia e porte de armas dun a tres anos, así como, cando o Xuíz ou Tribunal estímeo adecuado ao interese do menor ou incapaz, inhabilitación especial para o exercicio da patria potestade, tutela, curatela, garda ou acollemento por tempo de seis meses a tres anos.*

Imporanse as penas previstas nos apartados 4 e 5, na súa metade superior cando o delito perpétrese en presenza de menores, ou teña lugar no domicilio común ou no domicilio da vítima, ou se realice quebrantando unha pena das contempladas no artigo 48 deste Código ou unha medida cautelar ou de seguridade da mesma natureza.

6. *No entanto o previsto nos apartados 4 e 5, o Xuíz ou Tribunal, razoándoo en sentenza, en atención ás circunstancias persoais do autor e ás conconcorrente na realización do feito, poderá impor a pena inferior en grao.*

CAPÍTULO III. DAS COACCIÓNS.

Artigo 172. 1. *O que, sen estar lexitimamente autorizado, impedir a outro con violencia facer o que a lei non prohibe, ou lle compelese a efectuar o que non quere, sexa xusto ou inxusto, será castigado coa pena de prisión de seis meses a tres anos ou con multa de 12 a 24 meses, segundo a gravidade da coacción ou dos medios empregados.*

Parece que aquí descansa precisamente a mellor consecuencia da regulación que agora se está facendo do labor do controlador de accesos, dado que aqueles que obteñan a acreditación oficial “estarán lexitimamente autorizados” a regular a entrada de determinados usuarios, polo que non cometerían ilícito algún.

Pero non debemos enganarnos, en ningún dos preceptos nos que se basea a concesión de acreditacións, nin ningún outro texto legal autoriza ao controlador de accesos a utilizar a violencia, polo que aínda que se cumpran o resto de requisitos, seguiremos sendo autores do delito establecido neste artigo, se na nosa actuación utilizamos a violencia.

TÍTULO VII. DAS TORTURAS E OUTROS DELITOS CONTRA A INTEGRIDADE MORAL.

Artigo 173. 1. *O que inflixira a outra persoa un trato degradante, menoscabando gravemente a súa integridade moral, será castigado coa pena de prisión de seis meses a dous anos.*

A falta de respecto, insultos, discriminación, enténdese que sería trato degradante se diminuíse gravemente a súa integridade moral, parece que eses mesmos feitos, realizados puntualmente, a persoas descoñecidas, etc. atoparémolas tipificadas como falta

posteriormente.

2. O que habitualmente exerza violencia física ou psíquica sobre quen sexa ou sexa o seu cónxuxe ou sobre persoa que estea ou estea ligada a el por unha análoga relación de afectividade aínda sen convivencia, ou sobre os descendentes, ascendentes ou irmáns por natureza, adopción ou afinidade, propios ou do cónxuxe ou conviviente, ou sobre os menores ou incapaces que con el convivan ou que se achen suxeitos á potestade, tutela, curatela, acollemento ou garda de feito do cónxuxe ou conviviente, ou sobre persoa amparada...

Continúa coa coñecida violencia doméstica, delitos dos funcionarios, etc. que xa non abordaremos.

Abordaremos agora, o articulado relativo ao exhibicionismo e provocación sexual, dado que moitos espectáculos públicos ou actividades recreativas poden ter contidos sensibles nestes aspectos ou, simplemente, ofrecer o escenario adecuado para a súa comisión, nese caso, o persoal dos establecementos pode ter coñecemento deles, sen necesidade de ser nin autores nin cómplices.

CAPÍTULO IV.

DOS DELITOS DE EXHIBICIONISMO E PROVOCACIÓN SEXUAL.

Artigo 185. *O que executar ou fixer executar a outra acode actos de exhibición obscena ante menores de idade ou incapaces, será castigado coa pena de prisión de seis meses a un ano ou multa de 12 a 24 meses.*

Artigo 186. *O que, por calquera medio directo, vender, difundir ou exhibir material pornográfico entre menores de idade ou incapaces, será castigado coa pena de prisión de seis meses a un ano ou multa de 12 a 24 meses.*

CAPÍTULO V.

DOS DELITOS RELATIVOS A La PROSTITUCIÓN E A CORRUPCIÓN DE MENORES.

Artigo 187. *1. O que induza, promova, favoreza ou facilite a prostitución dunha persoa menor de idade ou incapaz, será castigado coas penas de prisión dun a catro anos e multa de doce a vinte e catro meses. 2. Incorrerán na pena de prisión indicada, na súa metade superior, e ademais na de inhabilitación absoluta de seis a doce anos, os que realicen os feitos prevaléndose da súa condición de autoridade, axente desta ou funcionario público. 3. Imporanse as penas superiores en grao ás previstas nos apartados anteriores, nos seus respectivos casos, cando o culpable pertencer a unha organización ou asociación, ata de carácter transitorio, que se dedicar á realización de tales actividades.*

Artigo 188. *1. O que determine, empregando violencia, intimidación ou engano, ou abusando dunha situación de superioridade ou de necesidade ou vulnerabilidade da vítima, a persoa maior de idade a exercer a prostitución ou a manterse nela, será castigado coas penas de prisión de dúas a catro anos e multa de 12 a 24 meses. Na mesma pena incorrerá o que se lucre explotando a prostitución doutra persoa, aínda co consentimento da mesma. 2. Imporanse as penas correspondentes na súa metade superior, e ademais a pena de inhabilitación absoluta de seis a 12*

anos, aos que realicen as condutas descritas no apartado anterior prevaléndose da súa condición de autoridade, axente desta ou funcionario público.3. Se as mencionadas condutas realizásen sobre persoa menor de idade ou incapaz, para iniciala ou Se as mencionadas condutas realizásen sobre persoa menor de idade ou incapaz, para iniciala ou mantela nunha situación de prostitución, imporase ao responsable a pena superior en grao á que corresponda segundo os apartados anteriores.4. As penas sinaladas imponse nos seus respectivos casos sen prexuízo das que correspondan polas agresións ou abusos sexuais labores sobre a persoa prostituída.

Artigo 189. 1. Será castigado coa pena de prisión dun a catro anos:

a. O que utilizar a menores de idade ou a incapaces con fins ou en espectáculos exhibicionistas ou pornográficos, tanto públicos como privados, ou para elaborar calquera clase de material pornográfico, calquera que sexa o seu soporte, ou financiar calquera destas actividades.

b. O que producir, vender, distribuír, exhibir ou facilitar a produción, venda, difusión ou exhibición por calquera medio de material pornográfico en cuxa elaboración sexan utilizados menores de idade ou incapaces, ou o posuír para estes fins, aínda que o material tiver a súa orixe no estranxeiro ou for descoñecido

2. O que para o seu propio uso posúa material pornográfico en cuxa elaboración utilizar menores de idade ou incapaces, será castigado coa pena de tres meses a un ano de prisión ou con multa de seis meses a dous anos.

3. Serán castigados coa pena de prisión de catro a oito anos os que realicen os actos previstos no apartado 1 deste artigo cando concorra algunha das circunstancias seguintes:

- a. Cando se utilicen a nenos menores de 13 anos.*
- b. Cando os feitos revistan un carácter particularmente degradante ou vexatorio.*
- c. Cando os feitos revistan especial gravidade atendendo ao valor económico do material pornográfico.*
- d. Cando o material pornográfico represente a nenos ou a incapaces que son vítimas de violencia física ou sexual.*
- e. Cando o culpable pertencer a unha organización ou asociación, ata de carácter transitorio, que se dedicar á realización de tales actividades.*
- f. Cando o responsable sexa ascendente, titor, curador, gardador, mestre ou calquera outra acode encargada, de feito ou de dereito, do menor ou incapaz.*

4. O que faga participar a un menor ou incapaz nun comportamento de natureza sexual que prexudique a evolución ou desenvolvemento da personalidade deste, será castigado coa pena de prisión de seis meses a un ano.

5. O que tiver baixo a súa potestade, tutela, garda ou acollemento a un menor de idade ou incapaz e que, con coñecemento do seu estado de prostitución ou corrupción, non faga o posible para impedir a súa continuación en tal estado, ou non acuda á autoridade competente para o mesmo fin se carece de medios para a custodia do menor ou incapaz, será castigado coa pena de prisión

de tres a seis meses ou multa de seis a 12 meses.

6. O ministerio fiscal promoverá accións pertinentes con obxecto de privar da patria potestade, tutela, garda ou acollemento familiar, no seu caso, á persoa que incorra nalguna das condutas descritas no apartado anterior.

7. Será castigado coa pena de prisión de tres meses a un ano ou multa de seis meses a dous anos o que producir, vender, distribuír, exhibir ou facilitar por calquera medio material pornográfico no que non habendo sido utilizados directamente menores ou incapaces, empréguese a súa voz ou imaxe alterada ou modificada.

8. Nos casos previstos nos apartados anteriores, poderanse impor as medidas previstas no artigo 129 deste Código cando o culpable pertencer a unha sociedade, organización ou asociación, ata de carácter transitorio, que se dedicar á realización de tales actividades.

Artigo 190. *A condena dun Xuíz ou Tribunal estranxeiro, imposta por delitos comprendidos neste capítulo, será equiparada ás sentenzas dos Xuíces ou Tribunais españois aos efectos da aplicación da circunstancia agravante de reincidencia.*

TÍTULO IX.

DA OMISIÓN DO DEBER DE SOCORRO.

Artigo 195. 1. *O que non socorrer a unha persoa que se ache desamparada e en perigo manifesto e grave, cando puiden facelo sen risco propio nin de terceiros, será castigado coa pena de multa de tres a doce meses*

2. Nas mesmas penas incorrerá o que, impedido de prestar socorro, non demande con urxencia auxilio alleo.

Vemos aquí representadas esas situacións nas que o persoal de control de accesos, observa nas inmediacións feitos variados como agresións a terceiros, pelexas, rifas tumultuarias e similares. Este artigo obríganos, se non a intervir, si a “demandar auxilio alleo”, que será lóxicamente avisar ás forzas e corpos de seguridade e a cantos puidesen auxiliar á vítima.

3. Se a vítima fole por accidente ocasionado fortuitamente polo que omitiu o auxilio, a pena será de prisión de seis meses a 18 meses, e se o accidente deber a imprudencia, a de prisión de seis meses a catro anos.

Artigo 196. *O profesional que, estando obrigado a iso, denegar asistencia sanitaria ou abandonar os servizos sanitarios, cando da denegación ou abandono derívese risco grave para a saúde das persoas, será castigado coas penas do artigo precedente na súa metade superior e coa de inhabilitación especial para emprego ou cargo público, profesión ou oficio, por tempo de seis meses a tres anos.*

Como xa dixemos, as actuacións do persoal de control de accesos, non sempre van ter gravidade ou as súas consecuencias serán tan importantes, como para acusarles da comisión de delitos, pero no Código Penal resérvase o LIBRO III para falar das faltas e as súas penas

e concretamente o seu Título I, para tipificar as faltas contra as persoas.

Convén recordar, que a diferente tipificación de delito ou falta, non é obstáculo para que esteamos en ambos os casos ante infraccións penais que, en caso de condena, deixarán antecedentes penais, que como sabemos é unha das causas de non admisión dos aspirantes ou de retirada da acreditación no caso de incidir posteriormente nos antecedentes.

LIBRO III FALTAS E AS SÚAS PENAS.

TÍTULO I. FALTAS CONTRA AS PERSOAS.

Artigo 617. 1. *O que, por calquera medio ou procedemento, causase a outro unha lesión non definida como delito neste Código será castigado coa pena de localización permanente de seis a 12 días ou multa dun a dous meses.*

2. O que golpear ou maltratar de obra a outro sen causarlle lesión será castigado coa pena de localización permanente de dúas a seis días ou multa de 10 a 30 días.

Artigo 618. 1. *Serán castigados coa pena de localización permanente de seis a 12 días ou multa de 12 a 24 días os que, atopando abandonado a un menor de idade ou a un incapaz, non o presenten á autoridade ou á súa familia ou non lle presten, no seu caso, o auxilio que as circunstancias requiran.*

2. O que incumprir obrigacións familiares establecidas en convenio xudicialmente aprobado ou resolución xudicial nos supostos de separación legal, divorcio, declaración de nulidade do matrimonio, proceso de filiación ou proceso de alimentos a favor dos seus fillos, que non constitúa delito, será castigado coa pena de multa de 10 días a dous meses ou traballos en beneficio da comunidade dun a 30 días.

Artigo 619. *Serán castigados coa pena de multa de dez a vinte días os que deixaren de prestar asistencia ou, no seu caso, o auxilio que as circunstancias requiran a unha persoa de idade avanzada ou discapacitada que se atope desvalida e dependa dos seus coidados.*

Artigo 620. Serán castigados coa pena de multa de dez a vinte días:

1. Os que de modo leve ameacen a outro con armas ou outros instrumentos perigosos, ou os saquen en rifa, como non sexa en xusta defensa, salvo que o feito sexa constitutivo de delito.

2. Os que causen a outro unha ameaza, coacción, injuria ou vexación inxusta de carácter leve, salvo que o feito sexa constitutivo de delito.

Deberemos estar atentos á xurisprudencia e ao que os diferentes xulgados entenden por “ameaza, coacción, injuria ou vexación inxusta de carácter leve”, xa que en gran número de incidentes nas entradas de espectáculos e actividades recreativas, prodúcese amplamente feitos que poderían entrar de cheo en tales consideracións. Hai que recordar, que se existen

Tema 1:

Constitución española de 1978: dereitos e deberes
fundamentais da persoa

indicios de que iso é movido por razóns xenófobas ou racistas a pena agrávase.

Os feitos descritos nos dous números anteriores só serán perseguibles mediante denuncia da persoa agraviada ou do seu representante legal.

Nos supostos do número 2 deste artigo, cando o ofendido for algunha das persoas ás que se refire o artigo 173.2, a pena será a de localización permanente de catro a oito días, sempre en domicilio diferente e afastado do da vítima, ou traballos en beneficio da comunidade de cinco a dez días. Nestes casos non será exixible a denuncia a que se refire o parágrafo anterior deste artigo, excepto para a persecución das inxurias.

Artigo 621. 1. *Os que por imprudencia grave causaren algunha das lesións previstas no apartado 2 do artigo 147, serán castigados coa pena de multa dun a dous meses.*

2. Os que por imprudencia leve causaren a morte doutra persoa, serán castigados coa pena de multa dun a dous meses.

3. Os que por imprudencia leve causasen lesión constitutiva de delito serán castigados con pena de multa de 10 a 30 días.

4. Se o feito cometésese con vehículo a motor ou ciclomotor, poderá imporse ademais a pena de privación do dereito a conducir vehículos a motor e ciclomotores por tempo de tres meses a un ano.

5. Se o feito cometésese con arma poderá imporse, ademais, a privación do dereito á tenencia e porte de armas por tempo de tres meses a un ano.

6. As infraccións penadas neste artigo só serán perseguibles mediante denuncia da persoa agraviada ou do seu representante legal.

3. Delitos contra os funcionarios públicos no exercicio das súas funcións. Atentado ou falta de respecto á autoridade ou aos seus axentes.

Delito de **atentado** (título XXIII, CAPÍTULO II)

Falta de **respeto aos funcionarios** (libro III, Título IV)

TÍTULO XXIII Delitos contra a orde pública

CAPÍTULO II.

DOS ATENTADOS CONTRA A AUTORIDADE, Os seus AXENTES E Os FUNCIONARIOS PÚBLICOS, E DA RESISTENCIA E DESOBEDIENCIA.

Artigo 550. *Son reos de atentado os que acometan á autoridade, aos seus axentes ou funcionarios públicos, ou empreguen forza contra eles, intimídenos gravemente ou lles fagan resistencia activa tamén grave, cando se achen executando as funcións dos seus cargos ou con ocasión delas.*

Ha de saberse, que raramente estaremos ante unha autoridade (xudicial, lexislativa ou

gubernativa) sendo moito máis frecuentes a actuación cos seus axentes, posto que esta é a consideración que as forzas e corpos de seguridade pública posúen.

Artigo 551. 1. *Os atentados comprendidos no artigo anterior serán castigados coas penas de prisión de dúas a catro anos e multa de tres a seis meses se o atentado fóra contra autoridade e de prisión dun a tres anos nos demais casos.*

2. *No entanto o previsto no apartado anterior se a autoridade contra a que se atentar fose membro do Goberno, dos Consellos de Goberno das Comunidades Autónomas, do Congreso dos Deputados, do Senado ou das Asembleas Lexislativas das Comunidades Autónomas, das Corporacións locais, do Consello Xeral do Poder Xudicial ou Maxistrado do Tribunal Constitucional imporase a pena de prisión de catro a seis anos e multa de seis a doce meses.*

Artigo 552. *Imporanse as penas superiores en grao ás respectivamente previstas no artigo anterior sempre que no atentado concorra algunha das circunstancias seguintes:*

1. *Se a agresión verificácese con armas ou outro medio perigoso.*

2. *Se o autor do feito se prevaleza da súa condición de autoridade, axente desta ou funcionario público.*

Artigo 553. *A provocación, a conspiración e a proposición para calquera dos delitos previstos nos artigos anteriores, será castigada coa pena inferior nun ou dous graos á do delito correspondente.*

Artigo 554. 1. *O que maltratar de obra ou fixer resistencia activa grave a forza armada no exercicio das súas funcións ou con ocasión delas, será castigado coas penas establecidas nos artigos 551 e 552, nos seus respectivos casos.* 2. *A estes efectos, entenderanse por forza armada os militares que, vestindo uniforme, presten un servizo que legalmente estea encomendado ás Forzas Armadas e foilles reglamentariamente ordenado.*

Artigo 555. *As penas previstas nos artigos 551 e 552 imporanse nun grao inferior, nos seus respectivos casos, aos que acometan ou intimiden ás persoas que acudan en auxilio da autoridade, os seus axentes ou funcionarios.*

Nun altercado cos funcionarios públicos, non soamente eles están protexidos por estes preceptos, senón que se fará extensiva a protección a calquera persoa que acuda no seu auxilio aínda que estas sexan particulares.

Artigo 556. *Os que, sen estar comprendidos no artigo 550, resistiren á autoridade ou os seus axentes, ou os desobedeceren gravemente, no exercicio das súas funcións, serán castigados coa pena de prisión de seis meses a un ano.*

TÍTULO IV.

FALTAS CONTRA A ORDE PÚBLICA.

Artigo 633. *Os que perturbaren levemente a orde na audiencia dun tribunal ou xulgado, nos actos públicos, en espectáculos deportivos ou culturais, solemnidades ou reunións numerosas serán castigados coas penas de localización permanente de dúas a 12 días e multa de 10 a 30 días.*

Artigo 634. *Os que faltaren ao respecto e consideración debida á autoridade ou os seus axentes, ou os desobedeceren levemente, cando exerzan as súas funcións, serán castigados coa pena de multa de dez a sesenta días.*

É este outro dos preceptos ambiguos que se poderán ou non transgredir ou non dependendo da sensibilidade do funcionario e do que este considere “falta de respecto e consideración ou desobediencia leve”.

Artigo 635. *Será castigado coa pena de localización permanente de dúas a 10 días ou multa dun a dous meses o que se mantiver contra a vontade do seu titular, fóra das horas de apertura, no domicilio dunha persoa xurídica pública ou privada, despacho profesional ou oficina ou establecemento mercantil ou local aberto ao público.*

Artigo 636. *Os que realizaren actividades carecendo dos seguros obrigatorios de responsabilidade civil que se esixisen legalmente para o exercicio daquelas serán castigados coa pena de multa dun a dous meses.*

Non se considerará comprendida entre as actividades ás que se refire o parágrafo anterior a condución de vehículos a motor e ciclomotores.

Artigo 637. *O que usar pública e indebidamente uniforme, traxe, insignia ou condecoración oficiais, ou se atribuír publicamente a calidade de profesional amparada por un título académico que non posúa, será castigado coa pena de localización permanente de dúas a 10 días ou multa de 10 a 30 días.*

4. Nocións básicas dos delitos contra a saúde pública

Non por considerar que o tráfico de drogas (nome popular dos delitos contra a saúde pública) deba ser cometido especialmente polos controladores de accesos, senón por considerar que como o seu labor desenvolverase en lugares propicios á comisión destes delitos, resulta interesante que os coñeza.

No título XVII, dos delitos contra a seguridade colectivamente, capítulo III dos delitos contra a saúde pública, fálase de todo tipo de transgresión que poida afectar á saúde dos cidadáns, alimentos en mal estado, medicamentos sen a debida autorización, ata se contempla o “dopaxe” dos deportistas, etc. polo que resultaría tedioso e improdutivo contemplar tales preceptos, eliminaranse estes e deixaremos soamente aqueles máis relacionados co noso labor.

Artigo 368. *Os que executen actos de cultivo, elaboración ou tráfico, ou doutro xeito promovan, favorezan ou faciliten o consumo ilegal de drogas tóxicas, estupefacientes ou sustancias psicotrópicas, ou as posúan con aqueles fins, serán castigados coas penas de prisión de tres a nove anos e multa do tanto ao triplo do valor da droga obxecto do delito se se tratar de sustancias ou produtos que causen grave dano á saúde, e de prisión dun a tres anos e multa do tanto ao duplo nos demais casos.*

Vemos neste artigo que podemos ser severamente castigados (prisión de 3 a 9 anos) se de

“outro modo...favorecemos ou facilitamos o consumo ilegal de drogas “, o que é tamén bastante ambiguo. Se temos como misión profesional controlar os accesos a espectáculos e actividades recreativas, ¿estamos facilitando o consumo se permitimos o paso a persoas para consumir no interior do establecemento?

Artigo 369. 1. *Imporanse as penas superiores en grao ás sinaladas no artigo anterior e multa do tanto ao cuádruplo cando concorran algunha das seguintes circunstancias:*

1. O culpable for autoridade, funcionario público, facultativo, traballador social, docente ou educador e obrase no exercicio do seu cargo, profesión ou oficio.

2. O culpable pertencer a unha organización ou asociación, ata de carácter transitorio, que tivese como finalidade difundir tales sustancias ou produtos aínda de modo ocasional.

3. O culpable participar noutras actividades organizadas ou cuxa execución ver facilitada pola comisión do delito.

4. Os feitos foren realizados en establecementos abertos ao público polos responsables ou empregados dos mesmos.

5. As sustancias a que se refire o artigo anterior facilítense a menores de 18 anos, a diminuídos psíquicos ou a persoas sometidas a tratamento de deshabitación ou rehabilitación.

6. For de notoria importancia a cantidade das citadas sustancias obxecto das condutas a que se refire o artigo anterior.

7. As referidas sustancias adultérense, manipulen ou mesturen entre si ou con outras, incrementando o posible dano á saúde.

8. As condutas descritas no artigo anterior teñan lugar en centros docentes, en centros, establecementos ou unidades militares, en establecementos penais ou en centros de deshabitación ou rehabilitación, ou nas súas proximidades.

9. O culpable empregar violencia ou exhibir ou fixese uso de armas para cometer o feito.

10. O culpable introducise ou sacar ilegalmente as referidas sustancias ou produtos do territorio nacional, ou favorecese a realización de tales condutas.

2. Nos supostos previstos nas circunstancias 2, 3 e 4 do apartado anterior deste artigo, imporase á organización, asociación ou persoa titular do establecemento unha multa do tanto ao triplo do valor da droga obxecto do delito, o comiso dos bens obxecto do delito e dos produtos e beneficios obtidos directa ou indirectamente do acto delituoso e, ademais, a autoridade xudicial poderá decretar algunha das seguintes medidas:

1. A perda da posibilidade de obter subvencións ou axudas públicas e do dereito a gozar de beneficios ou incentivos fiscais ou da Seguridade Social, durante o tempo que dure a maior das penas privativas de liberdade imposta.

2. A aplicación das medidas previstas no artigo 129 deste código.

Artigo 370. *Imporase a pena superior nun ou dous graos á sinalada no artigo 368 cando:*

- 1. Utilícese a menores de 18 anos ou a diminuídos psíquicos para cometer estes delitos.*
- 2. Trátase dos xefes, administradores ou encargados das organizacións a que se refiren as circunstancias 2 e 3 do apartado 1 do artigo anterior.*
- 3. As condutas descritas no artigo 368 fosen de extrema gravidade.*
Considéranse de extrema gravidade os casos en que a cantidade das sustancias a que se refire o artigo 368 exceder notablemente da considerada como de notoria importancia, ou se utilizaron buques ou aeronaves como medio de transporte específico, ou se levaron a cabo as condutas indicadas simulando operacións de comercio internacional entre empresas, ou se trate de redes internacionais dedicadas a este tipo de actividades, ou cando concorreren tres ou máis das circunstancias previstas no artigo 369.1.

Nos supostos dos anteriores números 2 e 3 imporase aos culpables, ademais, unha multa do tanto ao triplo do valor da droga obxecto do delito.

Artigo 371. *1. O que fabrique, transporte, distribúa, comercie ou teña no seu poder equipos, materiais ou sustancias enumeradas no cadro I e cadro II da Convención de Nacións Unidas, feita en Viena o 20 de decembro de 1988, sobre o tráfico ilícito de estupefacientes e sustancias psicotrópicas, e calquera outros produtos engadidos ao mesmo Convenio ou que se inclúan noutros futuros Convenios da mesma natureza, ratificados por España, a propósito de que van utilizarse no cultivo, a produción ou a fabricación ilícitas de drogas tóxicas, estupefacientes ou sustancias psicotrópicas, ou para estes fins, será castigado coa pena de prisión de tres a seis anos e multa do tanto ao triplo do valor dos xéneros ou efectos.*

Aplicase este precepto para os chamados “precursores”, que sen ser sustancias das tipicamente coñecidas como drogas, si son necesarias para a súa elaboración.

2. Imporase a pena sinalada na súa metade superior cando as persoas que realicen os feitos descritos no apartado anterior pertencen a unha organización dedicada aos fins nel sinalados, e a pena superior en grao cando se trate dos xefes, administradores ou encargados das referidas organizacións ou asociacións.

En tales casos, os xuíces ou tribunais imporán, ademais das penas correspondentes, a de inhabilitación especial do reo para o exercicio da súa profesión ou industria por tempo de tres a seis anos, e as demais medidas previstas no artigo 369.2.

Artigo 372. *Se os feitos previstos neste capítulo fosen realizados por empresario, intermediario no sector financeiro, facultativo, funcionario público, traballador social, docente ou educador, no exercicio do seu cargo, profesión ou oficio, imporáselle, ademais da pena correspondente, a de inhabilitación especial para emprego ou cargo público, profesión ou oficio, industria ou comercio, de tres a dez anos. Imporase a pena de inhabilitación absoluta de dez a vinte anos cando os referidos feitos foren realizados por autoridade ou axente da mesma, no exercicio do seu cargo.*

Para ese efecto, enténdese que son facultativos os médicos, psicólogos, as persoas en posesión

Tema 1:

Constitución española de 1978: dereitos e deberes
fundamentais da persoa

de título sanitario, os veterinarios, os farmacéuticos e os seus dependentes. Continúa o Código Penal con consideracións procesuais, agravantes e atenuantes, etc. que non han de ser obxecto de estudo neste temario.

Tema 2: **Normativa do dereito de admisión**

Real Decreto 2816/1982, do 27 de agosto, polo que se aproba o Regulamento Xeral de policía de espectáculos públicos e actividades recreativas. Decreto 292/2004, de 18 de novembro, polo que se aproba o Catálogo de espectáculos públicos e actividades recreativas da Comunidade Autónoma de Galicia modificado parcialmente polo Decreto 160/2005, de 2 de xuño.

1.- ESTABLECEMENTOS E ESPECTÁCULOS PÚBLICOS.

A Lei Orgánica 1/92, de 21 de febreiro sobre Protección da Seguridade Cidadá considerou que as actividades relacionadas cos espectáculos públicos son transcendencia importantes para o mantemento da seguridade cidadá polo que as veu a regular con certo detalle.

A normativa ten un ámbito de aplicación que abarca aos espectáculos, deportes, xogos, recreos e establecementos destinados ao público, con independencia de que sexan de titularidade pública ou privada e de que se propoñan ou non finalidades lucrativas. O que se considera é a actividade en si e a súa posible repercusión na orde pública.

A materia vén regulada no **RD 2816/82**, de 27 de agosto, que aproba o **Regulamento de Policía de espectáculos públicos e actividades recreativas**, complementada pola O 1/92, de 21 de febreiro sobre Protección da Seguridade Cidadá e o Decreto 292/2004, de 18 de novembro, polo que se aproba o **catálogo de espectáculos públicos e actividades recreativas da Comunidade Autónoma de Galicia, reformado polo Decreto 160, de 2 de xuño de 2005**. Os **horarios veñen fixados agora na Orde de 16 de xuño de 2005**.

ESPECTÁCULOS PÚBLICOS.

O dereito a contemplar o espectáculo e participar da actividade recreativa reconece, en favor do público, os seguintes **dereitos**:

- a) A que o espectáculo ou a actividade **desenvólvese na súa integridade e na forma e condicións** con que sexa anunciado.
- b) A obter, a **devolución do importe** das localidades caso de non acharse conforme coa **variación** do espectáculo ou das súas condicións, disposta pola Empresa salvo que houbese xa comezado e a variación obedecese a causas de **forza maior**.
- c) A obter da Empresa o **Libro de Reclamacións** para consignar nel as que estime pertinentes.

A **vixilancia policial** referirase, **tanto ás condicións físicas dos locais e das súas instalacións como á orde e moralidade no desenvolvemento dos espectáculos e actividades, aos horarios de celebración, ás condicións das persoas que interveñan nos mesmos e á idade dos espectadores que asistan**.

TIPOLOXÍA:

Aos efectos deste decreto, os espectáculos públicos e as actividades recreativas, sempre que se achen autorizados, poderán ser:

a) **Permanentes:** Os que se celebren ou desenvolvan de forma habitual ininterrompidamente en establecementos fixos.

b) **De tempada:** aqueles autorizados, que se celebren en establecementos fixos ou eventuais durante períodos superiores a 3 meses e inferiores a 1 ano.

c) **Ocasionais:** Os que se celebren en establecementos fixos ou eventuais, así como en vías e zonas de dominio público, por períodos inferiores a 3 meses.

d) **Extraordinarios:** Os que se celebren específica e excepcionalmente en establecementos autorizados para outros espectáculos ou actividades recreativas diferentes aos que se pretende celebrar de forma extraordinaria.

e) **Conmemorativos e de efemérides:** Os que se celebren ou se desenvolvan en establecementos fixos ou eventuais, así como en vías e zonas de dominio público. A autorización farase polo período de tempo necesario para o desenvolvemento da conmemoración ou efemérides.

AUTORIZACIÓNS DE CARÁCTER EXTRAORDINARIO:

Ningún local poderá ofrecer espectáculos ou actividades recreativas distintas das que figuren na licenza.

Os delegados provinciais da Consellería, poderán autorizar con carácter extraordinario, a celebración doutros espectáculos ou actividades.

Para a concesión desta autorización será preceptivo o informe do concello respectivo.

A solicitude para a celebración destas actividades e espectáculos extraordinarios presentárase no rexistro da Consellería competente en materia de espectáculos, cunha antelación mínima de 30 días da data prevista de celebración do espectáculo ou actividade.

FINALIDADE:

Todas as licenzas e autorizacións que se outorguen polas administracións locais e autonómicas para a celebración de espectáculos públicos, desenvolvemento de actividades recreativas ou de apertura de establecementos públicos dedicados a esta materia, deberán axustarse, en canto á súa **denominación e definición**, ás recollidas no catálogo.

Os números identificativos da **actividade ou espectáculo** deberán figurar nas licenzas outorgadas polos concellos.

Nas licenzas que concedan os concellos **deberán constar con exactitude os espectáculos ou actividades a que se dedique o establecemento**.

CONTIDO DAS LICENZAS E AUTORIZACIÓNS.

Nas autorizacións e licenzas dos establecementos públicos sometidos á normativa de espectáculos e actividades recreativas, así como nos supostos das súas modificacións e adaptacións, **farase constar, ademais dos datos do seu titular e da denominación establecida no catálogo para a actividade que corresponda:**

- **O período de vixencia da autorización ou licenza e**

- **O aforamento de persoas permitido.**

O Decreto 292/2004, de 18 novembro, aproba o Catálogo de espectáculos públicos e actividades recreativas da Comunidade Autónoma de Galicia.

En particular interésannos as actividades de lecer e entretemento e as actividades recreativas.

As actividades recreativas, á súa vez, clasifícanse en:

Actividades de lecer e entretemento.

Consistentes na realización de celebracións, goce do tempo libre, e a práctica de calquera acción que teña como fin o entretemento das persoas.

Realízanse en:

Salas de festas: establecementos públicos fixos e independentes especialmente preparados para ofrecer desde un escenario actuacións de variedades ou musicais fundamentalmente en directo. Disporán de pistas de baile para o público e este seguirá as actuacións desde lugares distribuídos ao redor da pista de baile ou do escenario, podendo ofrecer servizo de bar. Dispón de roupeiro e camerinos.

Discotecas: establecementos públicos fixos e independentes?especialmente preparados para bailar e ofrecer música fundamentalmente por medios de reprodución mecánicos nos que, ademais de servir bebidas, dispón dunha ou máis pistas de baile para o público, sen ofrecer actuacións en directo. Dispón de roupeiro.

Salas de baile: establecementos públicos fixos que dispón dunha pista de baile e que están dirixidos ao ensino do baile como actividade de lecer.

Considérase pista de baile, a efectos deste catálogo, o espazo especialmente delimitado e destinado a tal fin, desprovisto de obstáculos construtivos ou de mobiliario e de dimensións suficientes para circunscribir un círculo de diámetro mínimo de sete metros.

Pubs: establecementos públicos fixos e independentes dedicados exclusivamente ao servizo de bebidas.

Poden dispor de ambientación musical por medios técnicos, pero sen pista de baile.

Karaoke: establecementos fixos dedicados exclusivamente ao servizo de bebidas que ofrecen a posibilidade de saír a un escenario a cantar e contan cos medios técnicos apropiados para o desenvolvemento da actividade, pero sen pista de baile.

Cibercafé, salóns ciber e similares: establecementos públicos fixos, independentes ou agrupados con outros que, debidamente autorizados, destínanse con carácter permanente a proporcionar aos asistentes, de forma gratuíta ou mediante o abono de cantidades monetarias, un tempo de uso de computadores para o acceso a internet ou a calquera das súas funcións, así como, no seu caso, servizo de bar ou café bar aos usuarios dentro das instalacións.

Queda **prohibida a entrada aos menores se neles sérvense bebidas alcohólicas** durante o tempo que exista devandito servizo.

Estará tamén prohibida a entrada a menores de idade a estes locais durante o tempo en que as conexións ás redes informáticas de internet non teñan ningún tipo de limitación referida á idade do usuario.

De exhibicións especiais: establecementos públicos fixos?especialmente preparados para exhibir películas en vídeo ou para realizar actuacións en directo, onde o espectador sitúase en cabinas individuais ou sistema similar.

Queda prohibida a entrada a menores de 18 anos nos casos de actuacións en directo, ou con exhibición de películas de vídeo, que sexan de carácter sexual ou de extremada violencia.

Taboados flamencos: establecementos públicos fixos nos que se desenvolven actuacións de danza e música flamenca en directo, debendo dispor dun escenario de madeira elevado a unha altura suficiente para que poida ser observado polo público que se atopa nas mesas nas que se ofrece servizo de bebidas ou restauración.

O local debe dispor de taboado e mesas para as consumicións do público, debendo existir entre o taboado e as mesas do público unha distancia de polo menos tres metros e sempre suficiente para garantir a seguridade dos actores e dos usuarios do local.

Carecendo de pista de baile, o taboado ou escenario debe ter unhas medidas mínimas de 20 m cadrados de superficie. O local debe contar, polo menos, cun camerino.

Café-teatro, café-concerto, café-cantante: establecementos nos que se desenvolven actividades de lecer consistentes en actuacións teatrais, de variedades ou musicais en directo, sen pista de baile para o público, podendo ou non dispor de escenario e camerinos e nos que se ofrece servizo de bebidas ou restauración. Está prohibido que nestes locais celébranse bailes

Actividades de restauración.

Sen prexuízo do establecido noutras normas sectoriais que regulen outros aspectos, defínense como actividades de restauración, a efectos deste catálogo as que teñen por obxecto a prestación de servizo de bebidas e comida elaborada para o seu consumo no interior dos locais. Realízanse en:

Restaurantes: son os establecementos así definidos na normativa de turismo. Dispón da seguinte subcategoría:

Salóns de banquetes: restaurantes destinados a servir comidas e bebidas a un público agrupado, mediante prezo concertado, para ser consumidas en data e hora predeterminadas en servizo de mesas no mesmo local.

Poden realizar actividades de baile posterior á comida, sempre que reúnan as debidas condicións de seguridade e insonorización.

Bar, café-bar: son os establecementos así definidos na normativa de turismo.

Cafetería: son os establecementos así definidos pola normativa de turismo.

Locais de restauración con horario especial en función do persoal ao que van dedicados, son aqueles centros de restauración situados en aeroportos, portos, hoteis, polígonos industriais e, en xeral, en zonas delimitadas territorialmente que estean dedicados a satisfacer as necesidades dos usuarios e profesionais das actividades e empresas situadas nese territorio delimitado, sempre que neles ofrézase exclusivamente bebidas e alimentos para o consumo inmediato, sen que en ningún caso poidan dispor de espazos para a celebración de bailes, medios de reprodución de música de ningún tipo ou acceso doutras persoas alleas á actividade principal.

2. O DEREITO DE ADMISIÓN.

Con frecuencia transcende á opinión pública que certos locais de lecer e á vez é obxecto de denuncias o feito de que de xeito pouco serio, cando non indiscriminada impídese o acceso ao seu interior a determinadas persoas en base a meras e subxectivas apreciacións dos controladores de accesos. Tales prohibicións teñen que ver co xeito de vestir, o aspecto exterior se non concorda con determinados criterios estéticos como poden ser levar o pelo longo ou pendentes, a idade ou outras circunstancias como a drogadicción ou a bebida. Nos casos máis graves por ser militar, estranxeiro, magrebí, negro, gai, lesbiana e ata a por tratarse de persoas con discapacidades físicas. Trátase, pois, de deslindar que é e en que se fundamenta o dereito de admisión e en que casos estará xustificado prohibir a entrada nestes establecementos de lecer e pola contra que é o que se prohíbe e sanciónase por basearse en razóns non admisibles. Aos máis novos adóitaselles cobrar entrada cando a outros clientes non se lles aplica este requisito.

Aínda que o problema é máis complexo e non trae causa exclusiva de certas malas prácticas, non é de menor importancia o feito de que certos mozos, que cada fin de semana ven coartado o seu dereito a entrar nestes locais, acaban recorrendo aos coñecidos botellóns como única forma de diversión.

O dereito de admisión baséase na facultade de exclusión que se exerce nun punto de acceso limitado a quen non cumpran cos requisitos legal ou regulamentariamente esixidos. Referido a locais de lecer xera certa conflitividade se non se explicita ben as condicións de acceso esixidas e a xustificación das mesmas, pois noutro caso tende a entenderse e, por conseguinte a aplicarse, de modo inxustificado, abusivo ou discriminatorio. O instrumento de tal abuso, do que se valen certos propietarios de establecementos públicos, adoita ser o porteiro do local cando non son eles mesmos quen o levan a cabo.

O público non poderá: Entrar no recinto ou local sen cumprir os requisitos aos que a Empresa tivese condicionado o dereito de admisión, a través de:

- Publicidade ou mediante carteis, ben visibles, colocados nos lugares de acceso,
- Facendo constar claramente tales requisitos.

Entre as infraccións ao Regulamento contéplase como tal a admisión de espectadores, concorrentes ou usuarios, en **número superior ao determinado como aforamento** dos locais nas correspondentes licenzas ou autorizacións.

Vemos, pois, que o aforamento vai ser un orzamento habilitante para denegar a entrada a un local de lecer. Por outra banda e así o vén recollendo a xurisprudencia “o dono dun local non está obrigado a tolerar a entrada de persoas que, polas razóns que sexan, poden xerar conflitos que poidan afectar a outros clientes do bar ou ao propietario mesmo”.

Motivos que adoitan xustificar a exclusión son o estado de embriaguez ou situacións similares provocadas polo consumo de drogas, portar armas ou obxectos perigosos, a falta de hixiene e aseo persoal, vestimenta inadecuada, ter unha idade inferior á permitida para consumir bebidas alcohólicas e persoas violentas ou con antecedentes de alteración de orde pública no local.

O dereito de admisión vén recollido no RD 2816/1982, de 27 de agosto, Regulamento de Policía de espectáculos públicos e actividades recreativas, con carácter xeral no artigo 59.1 e) **que reconece á Empresa este dereito, sempre que se cumpran os requisitos seguintes:**

1. **Publicidade:** colocando carteis ben visibles nos lugares de acceso ao local.
2. **Contido dos carteis:** os carteis haberán de conter claramente os **requisitos esixidos para a entrada**.

Aínda que os requisitos de entrada non poderán, en ningún caso, vulnerar os principios recollidos no artigo 14 da nosa Constitución e que se refiren á prohibición da discriminación **por razón de raza, sexo, relixión, ideoloxías ou opinión**. O seu recoñecemento esténdese a todo tipo de establecementos destinados ao público, con independencia de que sexan de titularidade pública ou privada.

As condicións que poden fixar as empresas, como xa se dixo, han de estar xustificadas en **razóns obxectivas**: hixiene, evitar danos e molestias ás persoas ou bens e similares

Irregularidades ou abusos máis comúns:

Adoitan producirse nos ámbitos xuvenís e en locais de lecer nocturno, onde os controladores de accesos adoitan prohibir a entrada por razóns inxustificadas desde o punto de vista legal, como argumentando aforamentos completos cando non o están, polo aspecto físico, cor de pel, idade, etc. Outras veces de forma indirecta, esixindo arbitrariamente, prezos de entrada desorbitados, ou compra de entradas cando aos demais non se lle esixen. En definitiva estes abusos tratan de impedir a entrada a persoas con pouca capacidade adquisitiva e, que se presume, realizarán un gasto escaso.

En ocasións en que se manifesten tales abusos, o cliente pode:

- Esixir sempre a **exposición visible de carteis** onde figuren os requisitos de entrada e os prezos das entradas.
- Se non os teñen, **pode pedir as follas de reclamacións** e expor nela o que ocorra, facendo constar a súa identidade.
- No caso de que non se teñan ou non se presenten as follas de reclamacións, o cliente pode solicitar a presenza de axentes da autoridade (Garda Civil, Policía Local ou outros) e pode volver facer o requirimento na súa presenza para que así eles poidan ratificar o acontecido co seu informe-denuncia.

En ningún caso o criterio para rexeitar a ninguén pode ser arbitrario, debe de ser xeral, xa que o que é exixible ou prohibitivo para un debe de serlo para os demais, salvagardando en todo momento **o dereito constitucional á igualdade xa apuntado máis arriba e á evitación da discriminación inxustificada**.

A este respecto cabe sinalar o auto da Audiencia Provincial de Castellón (Sección 2ª) núm. 69/2002 de 2 marzo, e ante a denuncia dun súbdito marroquí contra a titular dun bar, por negar a entrada a tal local ao denunciante e invitarlle a que abandonar o establecemento. No caso o Ministerio Público entendeu que tal conduta podería ser constitutiva de vexacións inxustas do art. 620 núm. 2 do Código Penal que contempla que castigados coa pena de multa de dez a vinte días ?Os que causen a outro unha ameaza, coacción, inxuria ou vexación inxusta de carácter leve, salvo que o feito sexa constitutivo de delito. Feitos que só serán perseguibles mediante denuncia da persoa agraviada ou do seu representante legal.

O auto explicita que *“convén indicar, que o dereito de admisión nos establecementos públicos **nin é absoluto, nin pode amparar prácticas discriminatorias**, pois a única finalidade que puiden ter tan controvertido tal dereito sería o impedir o acceso a persoas que desenvolveren unha **actividade violenta ou inconveniente para o normal desenvolvemento da actividade** recreativa ou de esparexemento do establecemento. En definitiva, o mero feito de mostrar un cartel indicativo de que se reserva o dereito de admisión, é algo inocuo pois tal dereito osténtase sen facer publicidade do mesmo, como inherente ao dereito de administración do establecemento, sendo superficial o facer publicidade de algo obvio, como tampouco o fan os cidadáns titulares de numerosos dereitos por esta simple condición. Outra cousa será o establecemento **duns requisitos de entrada** ou acceso a unha determinada actividade recreativa ou un concreto espectáculo público, nese caso tales motivos de exclusión (nunca de carácter discriminatorio nin atentatorio contra dereitos constitucionais) deberían de ser **expresos e publicitados** no local, pero xamais un simple cartel de reserva do dereito de admisión pode dar cobertura a exclusións inmotivadas de acceso ao local, ou aos servizos que se expenden no mesmo. Non outra cousa despréndese do art. 59.1 do RD de 27 de agosto de 1982, aínda que a Lei 2/1991 de 18 de febreiro da Comunidade Autónoma Valencia nada arbitre sobre tal cuestión. No entanto cabe indicar que desde a óptica penal a falta de regulación do dereito de admisión a través de normas autonómicas, non impediría o reconducir os feitos da presente causa ao art. 620.2, tal e como postula o Ministerio Público recorrente”*.

A sentenza conecta as exclusións inxustificadas, cando menos, coa posible falta de vexacións do artigo 620.2 do Código Penal, sen prexuízo de que se poida incorrer noutras infraccións penais dependendo dos feitos concretos.

Tema 3:

Normativa básica sobre follas de reclamacións

DECRETO 297/2002, DE 24 DE OUTUBRO POLO QUE SE REGULAN O LIBRO DE VISITAS DA INSPECCIÓN E AS FOLLAS DE RECLAMACIÓNS DE TURISMO EN GALICIA.

MODELO OFICIAL E PROCEDEMENTO DE COBERTURA.

As follas de reclamacións son formularios oficiais que a Administración obriga a ter a determinados ramos de servizos para que os usuarios destes servizos podan formular as súas queixas.

Coa cumprimentación destas follas iníciase un procedemento administrativo que pode derivar nunha sanción para a empresa infractora.

O modelo oficial de folla de reclamacións varía segundo o tipo de actividade á que se dedique a empresa obrigada a tela. Cada comunidade autónoma ou concello ten os seus propios modelos.

No tema que nos ocupa vamos a ver a normativa básica que regula as follas de reclamacións no sector turístico. Esta regulación ven establecida no Decreto 297/2002, de 24 de outubro, polo que se regulan o Libro de visitas da inspección turística e as follas de reclamacións de turismo de Galicia. En este decreto regulámense conxuntamente o Libro de visitas da inspección turística e as follas de reclamacións da inspección turística.

No momento de promulgarse este decreto estaba en vigor a Lei 9/1997 de 21 de agosto de Ordenación e Promoción do turismo en Galicia. Actualmente esta lei está derogada pola Lei 14/2008, de 3 de decembro de turismo de Galicia.

Esta lei no seu artigo 11 establece os “*Dereitos das usuarias e dos usuarios turísticos*”. Entre o amplo catálogo de dereitos figura o “*Dereito a formular queixas e reclamacións*”.

Os usuarios turísticos teñen dereito a formular queixas e reclamacións de acordo co establecido nesta lei. As empresas turísticas están obrigadas a ter nos seus establecementos follas de reclamacións que lles serán facilitadas pola Administración turística.

A súa existencia deberá ser anunciada de forma visible e inequívoca e deberá ser entregada ós clientes cando estes lles soliciten e, de ser o caso, tras o pago dos servizos prestados.

No artigo 12 establece os “*Dereitos dos usuarios turísticos fronte á Administración turística*”.

Os usuarios turísticos poderán presentar queixas e reclamacións dirixidas á Administración turística competente nas seguintes entidades:

- a) No establecemento turístico de que se trate (*).

- b) Nas oficinas de información turística da Rede Galega de Oficinas de Turismo (*).
- c) Nos rexistros da Administración turística competente.
- d) En calquera dos rexistros habilitados polo artigo 38 da Lei 30/1992, de 26 de novembro, reguladora do réxime xurídico das administracións públicas e do procedemento administrativo común.

(*) Subliñar que tanto no establecemento como nas oficinas de turismo pódense formular as queixas, pero para presentar estas queixas ante a Administración turística hai que facelo nos rexistros sinalados nos apartados c) e d).

O artigo 23 desta Lei establece as “*Obrigas dos empresarios turísticos*”.

Entre outras, figura a obriga de ter a disposición dos usuarios turísticos follas de reclamacións e de entregar un exemplar cando llo soliciten.

Non dispoñer de follas de reclamacións está tipificado nesta lei como una infracción de carácter leve no artigo 69.5, e a negativa ou resistencia a facilitalas no momento de ser solicitadas, incluso si a reclamación se fundamenta na denegación de acceso ó local ou en que non se presta o servizo solicitado, tipifícase no artigo 70.ñ como infracción grave.

No artigo 61 establécense os “*Deberes dos titulares de actividades turísticas e do persoal ó seu servizo*”.

No punto 1 de este artigo informa que os titulares de actividades turísticas, quen os represente legalmente, e/ou o seu persoal empregado debidamente autorizado, ou no seu defecto, as persoas que se encontren ó fronte da actividade no momento da inspección, teñen a obriga de facilitarlle ós inspectores de turismo o acceso as dependencias e instalacións, o exame de documentos, libros e rexistros preceptivos relacionados coa actividade turística e a obtención de copias ou reproducións desta documentación, así como a comprobación de cantos datos sexan precisos para os fins da inspección.

Xa no seu segundo punto este artigo establece que nos establecementos nos que se realice una actividade turística deberá existir un Libro de visitas da Inspección turística á disposición dos inspectores de turismo, coas características que regulamentariamente se determinen. Estas características veñen determinadas no Decreto 297/2002 de 24 de outubro que a continuación pasaremos a ver detalladamente.

DECRETO 297/2002, DE 24 DE OUTUBRO, POLO QUE SE REGULAN O LIBRO DE VISITAS DA INSPECCIÓN TURÍSTICA E AS FOLLAS DE RECLAMACIÓNS DE TURISMO DE GALICIA.

O obxecto deste decreto é a regulamentación do Libro de visitas da inspección turística e das follas de reclamacións de turismo.

As empresas, actividades e establecementos turísticos que se especifican no anexo I deste decreto deberán posuír con carácter obrigatorio tanto as follas de reclamacións de turismo como o Libro de visitas da inspección turística. Estes establecementos son:

- a) Establecementos hoteleiros.
- b) Apartamentos turísticos.
- c) Cidades de vacacións.
- d) Campamentos de turismo.
- e) Establecementos de turismo rural.
- f) Axencias de viaxes.
- g) Restaurantes.
- h) Cafeterías.
- i) Cafés, bares, tabernas e similares.
- j) Pubs, discotecas, salas de festas e similares.
- k) Empresas de turismo activo.
- l) Calquera outra empresa ou actividade regulamentada que no futuro sexa obxecto de ordenación especial pola Administración turística.

O Libro de visitas da inspección turística.

O modelo de libro de inspección regúlase no anexo II do Decreto e correspóndelle a súa expedición ós Departamentos territoriais provinciais correspondentes, previa solicitude do titular ou representante da empresa, actividade ou establecemento turístico de que se trate e o abono das correspondentes taxas.

Os funcionarios da inspección turística deixarán constancia no libro das inspeccións realizadas e das súas circunstancias. Para isto o Libro de visitas da inspección turística encontraranse no local da empresa, actividade ou establecemento á permanente disposición dos inspectores de turismo. Este libro seralles presentado no acto cando o inspector llo solicite, pola persoa diante da que se leven a cabo as actuacións.

As medidas de advertencia, recomendacións, citacións ou requirimentos dos inspectores de turismo recolleranse neste libro.

O Libro de visitas da inspección turística consta de 50 follas, numeradas e seladas polo anverso, encadernadas en forma de libro ou caderno.

Na primeira folla, que será dilixenciada polo Departamento territorial provincial, constaran, ademais da autorización turística correspondente, os datos da empresa, actividade ou establecemento turístico e do seu titular.

A segunda folla dedicarase a dilixenciar os cambios operados na titularidade, denominación, categoría ou calquera outra modificación que afecte ós datos da empresa, actividade ou establecemento turístico recollidos no libro.

As 48 follas restantes serán de utilización exclusiva dos inspectores de turismo para que eles consignen os resultados da visita realizada ó establecemento.

Os titulares das empresas, actividades ou establecementos turísticos serán os responsables da custodia dos libros de visitas.

Cando fose preciso dilixenciar un novo libro de visitas, porque se esgotase o anterior ou porque sufrise un deterioro notable, coa solicitude dun novo libro deberá presentarse aquel para os efectos de xustificar o seu esgotamento ou o seu deterioro.

En caso de perda ou destrución do libro, tal circunstancia xustificárase mediante declaración escrita do titular ou representante da empresa ou establecemento, constando o motivo da non presentación e as probas das que dispoña.

O novo libro de visitas solicitarase no Departamento territorial provincial, no prazo dos 10 días seguintes ó esgotamento, perda ou destrución do libro anterior.

Os libros de visita da inspección turística esgotados conservaranse á disposición da inspección turística durante un prazo de 5 anos, contados desde a data da última dilixencia.

ANEXO I

RELACIÓN DE EMPRESAS, ACTIVIDADES E ESTABLECEMENTOS TURÍSTICOS QUE DEBEN POSUÍ-LO LIBRO DE INSPECCIÓN TURÍSTICA E AS FOLLAS DE RECLAMACIÓN DE TURISMO.

- a) Establecementos hoteleiros.
- b) Apartamentos turísticos.
- c) Cidades de vacacións.
- d) Campamentos de turismo.
- e) Establecementos de turismo rural.
- f) Axencias de viaxes.
- g) Restaurantes.
- h) Cafeterías.
- i) Cafés, bares, tabernas e similares.
- j) Pubs, discotecas, salas de festas e similares.
- k) Empresas de turismo activo.
- l) Calquera outra empresa ou actividade regulamentada ou que no futuro sexa obxecto de ordenación especial pola Administración turística.

ANEXO II

MODELO DE LIBRO DE VISITAS DA INSPECCIÓN TURÍSTICA

(Formato: 27,2 x 21 cm.)

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE CULTURA,
COMUNICACIÓN SOCIAL E TURISMO

DIRECCIÓN XERAL DE TURISMO

LIBRO DE INSPECCIÓN TURÍSTICA

XUNTA DE GALICIA
CONSELLERÍA DE CULTURA,
COMUNICACIÓN SOCIAL E TURISMO
DIRECCIÓN XERAL DE TURISMO

LIBRO DE INSPECCIÓN TURÍSTICA

SIGNATURA:

Nome da empresa ou establecemento: _____
Nombre de la empresa o establecimiento:

Actividade: _____
Actividad:

Categoría/Grupo: _____ Modalidade/Especialidade: _____
Modalidad/Especialidad:

Enderezo: _____ Localidade: _____
Dirección: Localidad:

Municipio: _____ Provincia: _____

Propietario/a-Titular: _____ NIF/CIF: _____

Director/a: _____

DILIXENCIA:

No presente libro, que consta de 50 folios numerados e selados, rexistraranse os resultados das visitas realizadas ó establecemento polos inspectores de turismo, de acordo co disposto no artigo 78.2º da Lei 9/1997, do 21 de agosto, de ordenación e promoción do turismo en Galicia (DOG nº 167, do 1-9-1997) e no artigo 13.4º do Decreto 40/2001, do 1 de febreiro, de refundición da normativa en materia de inspección de turismo e órganos competentes no procedemento sancionador (DOG.n.º 36, do 20-2-2001).

DILIGENCIA:

En el presente libro, que consta de 50 folios numerados y sellados, se registrarán los resultados de las visitas realizadas al establecimiento por los inspectores de turismo, de acuerdo con lo dispuesto en el artículo 78.2º de la Ley 9/1997, de 21 de agosto, de ordenación y promoción del turismo en Galicia (D O G nº 167, del 1-9-1997) y en el artículo 13.4º del Decreto 40/2001, de 1 de febrero, de refundición normativa en materia de Inspección de turismo y órganos competentes en el procedimiento sancionador (DOG n.º 36, del 20-2-2001).

..... de de 200....

O/A DELEGADO/A PROVINCIAL
EL/LA DELEGADO/A PROVINCIAL

MODIFICACIÓNS MODIFICACIONES

DILIXENCIA pola que se fai constar o cambio de PROPIETARIO/A-TITULAR do establecemento ó que fai referencia o presente libro, a nome de:

DILIGENCIA por la que se hace constar el cambio de PROPIETARIO/A-TITULAR del establecimiento al que hace referencia el presente libro, a nombre de:

Data, selo e sinatura do funcionario

DILIXENCIA pola que se fai constar o cambio de PROPIETARIO/A-TITULAR do establecemento ó que fai referencia o presente libro, a nome de:

DILIGENCIA por la que se hace constar el cambio de PROPIETARIO/A-TITULAR del establecimiento al que hace referencia el presente libro, a nombre de:

Data, selo e sinatura do funcionario

DILIXENCIA pola que se fai constar, que con data se autorizou o cambio de CATEGORÍA/GRUPO do establecemento ó que fai referencia o presente libro, tendo desde a data a categoría/grupo de:

DILIGENCIA por la que se hace constar, que con fecha se autorizó el cambio de CATEGORÍA/GRUPO del establecimiento al que hace referencia el presente libro, ostentando desde la fecha la categoría/grupo de:

Data, selo e sinatura do funcionario

DILIXENCIA pola que se fai constar, que con data se autorizou o cambio de CATEGORÍA/GRUPO do establecemento ó que fai referencia o presente libro, tendo desde a data a categoría/grupo de:

DILIGENCIA por la que se hace constar, que con fecha se autorizó el cambio de CATEGORÍA/GRUPO del establecimiento al que hace referencia el presente libro, ostentando desde la fecha la categoría/grupo de:

Data, selo e sinatura do funcionario

DILIXENCIA pola que se fai constar
DILIGENCIA por la que se hace constar

Data, selo e sinatura do funcionario

Follas de reclamacións de turismo.

A folla de reclamacións, con independencia doutros medios de defensa, constitúe un mecanismo de protección eficaz dos consumidores e usuarios ante as deficiencias na prestación dos servizos ou a utilización dos bens nos establecementos turísticos. Ó poñer en coñecemento da Administración estas deficiencias poderanse promover as medidas correctoras oportunas e no seu caso a súa represión e sanción.

As empresas, actividades e establecementos antes mencionados terán en todo momento á disposición dos usuarios turísticos as follas de reclamacións de turismo nas que poderán formular as queixas que motivaron as deficiencias apreciadas na prestación, disfrute ou utilización dos servizos, sen prexuízo das reclamacións que podan formular por calquera outro medio legalmente previsto.

Estas empresas tamén están obrigadas a exhibir ó público un cartel anunciador coa lenda: “*Neste establecemento existen follas de reclamacións á disposición dos usuarios*”. Exhibirase nun lugar de fácil lectura e redactarase en galego, castelán, francés e inglés cun tamaño mínimo dos caracteres dun centímetro. Exporanse nun lugar perfectamente visible para o cliente.

A folla de reclamacións axustarase a un modelo oficial que está recollido no anexo III deste decreto.

As follas son expedidas polo Departamento territorial provincial da consellería competente en materia de turismo tras solicitálas o titular ou o representante da empresa ou establecemento turístico.

Están formadas por un xogo unitario de impresos numerados e autocalcables, composto por un folio orixinal de cor branco que será o que hai que remitir ó Departamento territorial provincial da consellería competente en materia de turismo, unha copia rosa para a empresa ou establecemento turístico e unha copia verde para o reclamante, con indicacións impresas en galego, castelán, francés e inglés.

Procedemento para formular reclamacións.

Para formular a reclamación, o reclamante solicitará da persoa que se encontre ó fronte da empresa ou establecemento, ou de calquera dos empregados, a entrega da folla de reclamacións, que lle será entregada de forma inmediata no mesmo lugar onde a solicite ou, se é o caso, no lugar indicado como recepción ou información de clientes, previo pago dos servizos prestados, si é que se prestou algún servizo.

Si o establecemento non dispón de follas de reclamacións de turismo ou se nega a facilitálas, o reclamante poderá presentar a reclamación polo medio que considere máis axeitado e fará constar na reclamación a carencia ou a negativa a facilitálas.

Na folla de reclamacións deberán figurar, debidamente cubertos, tódolos datos da empresa, actividade ou establecemento turístico contra o que se presenta a reclamación.

Una vez entregada a folla de reclamacións ó reclamante, este fará constar o lugar, data e hora da reclamación, así como os datos persoais que se recollen no impreso, expoñendo a continuación, de forma clara e precisa, os feitos que a motivaron e firmando a folla de reclamación.

O reclamante unha vez cuberta a folla de reclamacións entregará á empresa ou establecemento, a copia rosa, conservando no seu poder a copia verde e o orixinal branco.

O orixinal branco ten que presentalo ou remitilo no prazo máximo de 2 meses desde a data na que sucederon os feitos ó Departamento territorial provincial da consellería competente en materia de turismo da provincia onde radique a empresa ou establecemento reclamado, por calquera medio dos previstos no artigo 38.4º da Lei 30/1992, de 26 de novembro, de réxime xurídico das administracións públicas e do procedemento administrativo común.

Xunto co orixinal, o reclamante presentará cantas probas ou documentos sirvan para a mellor valoración dos feitos. No caso de reclamacións sobre prezos será preceptiva a presentación da factura ou documento substitutivo, salvo que o reclamado se negara a entregar o citado documento. Si isto último sucedera terá que quedar consignado este feito claramente na reclamación.

Una vez recibida a reclamación, a unidade de turismo do Departamento territorial provincial remitirá xustificante dela ó reclamante no prazo dos 15 días seguintes á recepción da citada reclamación. Nese mesmo prazo dará tamén traslado dunha copia da reclamación á empresa ou establecemento reclamado, para que no prazo de 10 días presente as alegacións e aporte os documentos que estime conveniente para a súa defensa.

Sen prexuízo de todo isto, a unidade de turismo poderá acordar, si o estima conveniente, a práctica de actuacións previas de investigación e de inspección necesarias.

Si a reclamación presentada polo usuario turístico no Departamento territorial provincial da consellería competente en materia de turismo, denuncia feitos que correspondan ó coñecemento doutros departamentos da Xunta ou doutras administracións públicas, as remitirá a estas notificándolle o traslado ó reclamante.

Si do contido da reclamación e, si é o caso, das actuacións previas realizadas, se apreciase indicio da existencia de infracción administrativa tipificada na Lei de turismo, o Departamento territorial provincial acordará a incoación do correspondente procedemento sancionador, sen prexuízo das accións civís ou penais que puidesen corresponder.

Si non se aprecian indicios da existencia de infracción administrativa, o órgano competente acordará o arquivo da reclamación, informando ó reclamante das razóns concretas que motivaron dito arquivo. O mesmo tratamento se lles dará ás reclamacións nas que se aprecie mala fe.

O desestimento das reclamacións, o acordo entre as partes ou a presentación da reclamación fora do prazo antes sinalado de 2 meses, dará lugar o arquivo da reclamación. Sen prexuízo desto, o órgano competente poderá incoar de oficio un procedemento sancionador si apreciase algún feito constitutivo de infracción en materia de turismo.

Arquivaranse sen mais trámite as reclamacións anónimas.

As unidades de turismo dos Departamentos territoriais provinciais da consellería competente en materia de turismo levarán o control dos libros de visita da inspección e das follas de reclamacións de turismo entregadas na respectiva provincia, con indicación dos números dos libros e das follas, así como a data da expedición ou entrega.

Modelo oficial e procedemento de cobertura.

A folla de reclamacións é un medio que a Administración turística da Comunidade Autónoma de Galicia pon a disposición dos usuarios turísticos, mediante a que poden formular as súas reclamacións ou queixas con motivo das deficiencias apreciadas na prestación, aproveitamento ou utilización dos servizos, bens ou establecementos turísticos radicados nesta comunidade autónoma.

- Antes de entregarlle ó usuario turístico, na folla de reclamacións deberán figurar, debidamente cubertos, os datos da empresa ou establecemento turístico.
- O reclamante consignará, con letra lexible, os seus datos persoais, así como o lugar, data e hora, expoñendo a continuación, de maneira clara e concisa, os motivos e feitos que motivaron a súa reclamación e firmará a folla.
- O reclamante poderá presentar conxuntamente coa folla de reclamacións que remita á Administración turística, os contratos, folletos informativos ou publicitarios, así como cantas probas e documentos sirvan para a mellor valoración dos feitos. Si a reclamación versa sobre prezos, aportará, necesariamente a factura ou documento acreditativo do pago do servizo, excepto negativa do establecemento a entregar esta factura ou documento de pago.
- Unha vez cuberta a folla de reclamacións, o reclamante entregarlle a copia rosa ó establecemento e conservará no seu poder a copia verde, e remitirá o orixinal (copia branca) no prazo de 2 meses desde a data dos feitos, ó correspondente Departamento territorial provincial da consellería competente en materia de turismo, ás direccións que se transcriben ó pe.

INSTRUCCIÓNS

- A presente folia de reclamacións é un medio que a Administración turística da Comunidade Autónoma de Galicia pon á disposición dos usuarios turísticos, mediante o que poderán formula-las súas reclamacións ou queixas con motivo das deficiencias apreciadas na prestación, aproveitamento ou utilización dos servizos, bens ou establecementos turísticos radicados nesta comunidade autónoma.
- Antes da súa entrega ó usuario turístico, na folia de reclamacións deberán figurar, debidamente cubertos, os datos da empresa ou establecemento turístico.
- O reclamante consignará, con letra lexible, os seus datos persoais, así como o lugar, data e hora, expoñendo de seguido, de xeito claro e conciso, os motivos e feitos que motivan a súa reclamación e asinará a folia.
- O reclamante poderá achegar á folia de reclamación que remita á Administración turística, os contratos, folletos informativos ou publicitarios, así como tantas probas ou documentos sirvan para a mellor valoración dos feitos. En todo caso, cando a reclamación verse sobre prezos, achegará, necesariamente, a factura ou documento acreditativo do pago do servizo, agás negativa do establecemento a entregar o citado documento.
- Unha vez cuberta a folia de reclamacións, o reclamante entregará a copia rosa ó establecemento, conservará no seu poder a copia verde, e remitirá o orixinal (copia branca), no prazo de DOUS MESES desde a data dos feitos, á correspondente delegación provincial da consellería competente en materia de turismo, ós enderezos que ó pé se transcriben.

INSTRUCTIONS

- L'Administration touristique de la Communauté Autonome de Galice met à disposition des touristes ce formulaire pour présenter leurs réclamations. Les réclamations peuvent dériver d'une déficience de la prestation ou de l'utilisation des services, des biens ou des établissements touristiques situés en Galice.
- Les coordonnées de l'entreprise ou de l'établissement touristique devront être indiquées avant de remettre ce formulaire de réclamation au touriste.
- Le réclamant remplira en majuscules les informations suivantes: ses coordonnées, ainsi que le lieu, la date et l'heure. Il devra ensuite exposer de façon claire et précise les motifs de sa réclamation. Il devra enfin signer le formulaire.
- Le réclamant pourra joindre au formulaire de réclamation adressé à l'Administration touristique tous les documents (contrats, brochures, publicités) et toutes les preuves qui permettent d'étayer sa réclamation. Si la réclamation concerne les prix, il devra obligatoirement joindre la facture ou le document justificatif du paiement, sauf si l'établissement refuse de lui remettre ce document.
- Une fois ce formulaire de réclamation dûment rempli, le réclamant remettra la copie rose à l'établissement et gardera par-devers lui la copie verte. Il devra envoyer l'original (copie blanche), dans un délai de DEUX MOIS dès la date des faits, au bureau départemental (delegación provincial) de l'Administration touristique compétente, dont les coordonnées figurent en bas de page.

INSTRUCCIONES

- La presente hoja de reclamaciones es un medio que la Administración turística de la Comunidad Autónoma de Galicia pone a disposición de los usuarios turísticos, mediante el que podrán formular sus reclamaciones o quejas con motivo de las deficiencias apreciadas en la prestación, aprovechamiento o utilización de los servicios, bienes o establecimientos turísticos radicados en esta comunidad autónoma.
- Antes de su entrega al usuario turístico, en la hoja de reclamaciones deberán figurar, debidamente cubiertos, los datos de la empresa o establecimiento turístico.
- El reclamante consignará, con letra legible, sus datos personales, así como el lugar, fecha y hora, exponiendo a continuación, de forma clara y concisa, los motivos y hechos que motivan su reclamación y firmará la hoja.
- El reclamante podrá adjuntar a la hoja de reclamación que remita a la Administración turística, los contratos, folletos informativos o publicitarios, así como cuantas pruebas o documentos sirvan para la mejor valoración de los hechos. En todo caso, cuando la reclamación verse sobre precios, adjuntará, necesariamente, la factura o documento acreditativo del pago del servicio, salvo negativa del establecimiento a entregar el citado documento.
- Una vez cubierta la hoja de reclamaciones, el reclamante entregará la copia rosa al establecimiento, conservará en su poder la copia verde, y remitirá el original (copia blanca), en el plazo de DOS MESES desde la fecha de los hechos, a la correspondiente delegación provincial de la consellería competente en materia de turismo, a las direcciones que al pie se transcriben.

INSTRUCTIONS

- The tourism authorities of the Government of Galicia provide this complaint form for all the customers of tourism establishments in the autonomous community of Galicia. All complaints relating to deficiencies in goods, services or establishments in this autonomous community should be made through this complaint form.
- This complaint form should have the establishments details filled in before it is given to the customer.
- The claimant will complete the complaint form legibly and with all the pertinent data required including the date, place, time and especially a clear and brief exposition of the events leading to the claim. Then the claimant must sign the claim.
- The claimant can attach to this form contracts, brochures, tourism leaflets or any other document or evidence which might help to clarify the facts of the claim. In any case when the claim concerns prices it is compulsory to include the receipt or bill which justifies payment of the service, except in the case where the establishment refuses to provide this document to the claimant.
- Once this form is duly filled out the claimant will return the pink copy to the establishment and will keep the green copy. The original white form should be sent, within a term of TWO MONTHS from the date of the events, to the provincial office of the pertinent tourism authority whose address is below mentioned.

**DELEGACIÓN PROVINCIAL
COMPETENTE EN MATERIA DE
TURISMO DA CORUÑA**

Enderezo

**DELEGACIÓN PROVINCIAL
COMPETENTE EN MATERIA DE
TURISMO DE LUGO**

Enderezo

**DELEGACIÓN PROVINCIAL
COMPETENTE EN MATERIA DE
TURISMO DE OURENSE**

Enderezo

**DELEGACIÓN PROVINCIAL
COMPETENTE EN MATERIA DE
TURISMO DE PONTEVEDRA**

Enderezo

Tema 4:

Nocións básicas sobre a tenencia de armas nos locais de pública concorrencia.

Tema 4:

Nocións básicas sobre a tenencia de armas nos locais de pública concorrencia

Tema 4:

Nocións básicas sobre a tenencia de armas nos locais de pública concorrencia.

Lei 23/1992, de 30 de xullo, de Seguridade Privada, e normativa de desenvolvemento, Real Decreto 137/1993, de 29 de xaneiro, polo que se aproba o Regulamento de Armas.

4. REGULAMENTO DE ARMAS E EXPLOSIVOS.

4.1. INTRODUCCIÓN. REGULAMENTO DE ARMAS.

4.2. ASPECTOS ESENCIAIS.

4.3. CLASES DE ARMAS.

4.4. ARMAS PROHIBIDAS.

4.5. LICENZAS E CARTÓNS.

4.6. As GUÍAS DE PERTENZA.

4.7. As REVISTAS DE ARMAS.

4.8. CARTÓN DE ARMAS.

4.9. ENVÍOS DE ARMAS. Artigos 39 E 40 RA.

4.10. INFRACCIÓNS E SANCIÓN.

4.11. COMPETENCIAS.

5.- EXPLOSIVOS: Regulación e especial consideración das medidas de seguridade.

4.1. INTRODUCCIÓN. REGULAMENTO DE ARMAS.

O Regulamento de Armas foi aprobado polo **RD 137/1993**, de 29 de xaneiro que derogou o anterior aprobado polo Real Decreto 2179/1981, de 24 de xullo, motivado principalmente pola necesidade de adaptarse á **LO 1/1992**, de 21 de febreiro, de **Protección da Seguridade Cidadá**.

As medidas de control necesarias que corresponden ao Mº de Interior son exercidas na práctica pola Garda Civil.

Tema 4:

Nocións básicas sobre a tenencia de armas nos locais de pública concorrencia.

Así, no Artigo 8 do Regulamento dispón que:

a) AS INSPECCIÓNS:

1. Para efectuar a intervención, a Garda Civil **procederá a inspeccionar, cantas veces considéreo preciso e sen necesidade de previo aviso, os diferentes locais das fábricas, talleres, depósitos ou comercios de armas, vehículos que as transporten, lugares de utilización destas e todos aqueles que se relacionen directamente coas actividades realizadas nos mesmos.**

b) INTERVENCIÓNS DE ARMAS:

2. Todas as Compañías territoriais da Garda Civil disporán, para a súa demarcación respectiva, dunha Intervención de Armas ordinaria, sen prexuízo das especiais que poidan establecerse naquelas localidades en que o número de armas a controlar así o faga necesario.

c) ICAE.

3. Na Intervención Central de Armas e Explosivos da Dirección xeral da Garda Civil, radicará o Rexistro Central de Guías e de Licenzas.

4. 2. ASPECTOS ESENCIAIS.

O Regulamento modificado, regula:

-os **requisitos e condicións da fabricación e reparacións** de armas, as súas imitacións e réplicas, e das súas pezas fundamentais.

-o concernente **á circulación, almacenamento e comercio, a súa adquisición e alleamento, a súa tenencia e utilización.**

-as **medidas de control necesarias** para o cumprimento de tales requisitos e condicións.

4.3. CLASES DE ARMAS

PRIMEIRA CATEGORÍA:

-**Armas de fogo curtas.**

-**Comprende as pistolas e revólveres.**

SEGUNDA CATEGORÍA

a) **Armas de fogo longas para vixilancia e gardería.**

b) **Armas de fogo longas e raiadas para caza maior e canóns estriados adaptables a escopetas de caza.**

Tema 4:

Nocións básicas sobre a tenencia de armas nos locais de pública concorrencia.

TERCEIRA CATEGORÍA.

- a) **Armas de fogo longas raiadas para tipo deportivo.**
- b) **Escopetas e demais armas de fogo longas de ánima lisa, ou que teñan canón con raias para facilitar o plomeo.**
- c) Armas accionadas por aire ou gas comprimido, lisas ou raiadas.

CUARTA CATEGORÍA.

- a) *Carabinas e pistolas, de tiro semiautomático e de repetición, e revólveres de dobre acción simple, accionadas por aire ou outro gas comprimido non asimiladas a escopetas.*
- b) *Carabinas e pistolas, de ánima lisa ou raiada, dun só tiro e revólveres de acción simple, accionadas por aire ou outro gas comprimido non asimiladas a escopetas.*

QUINTA CATEGORÍA.

- c) *Armas brancas e as de folla cortante ou punzante non prohibidas.*
- d) *Os coitelos, machetes ou imitacións usados por unidades militares.*

SEXTA CATEGORÍA.

- a) *Armas de fogo antigas ou históricas, as súas reproducións e asimiladas, conservadas en museos autorizados.*
- b) *As armas de fogo cuxo modelo ou ano de fabricación sexan anteriores ao 1/1/1870, e as súas reproducións.*
- c) *As restantes armas de fogo que se conserven polo seu carácter histórico ou artístico.*
- d) *En xeral, as armas de avancarga.*

SÉTIMA CATEGORÍA

- a) **Armas de inxección anestésica.**
- b) **As ballestas.**
- c) **As armas para lanzar cabos e o lanzador de axudas.**
- d) **Os arcos, as armas para lanzar liñas de pesca e os fusís de pesca submarina.**
- e) **Os revólveres ou pistolas detonadoras e as pistolas lanzabengalas.**

4.4. ARMAS PROHIBIDAS.

Prohíbese a fabricación, importación, circulación, publicidade, compravenda, tenencia e uso das seguintes armas ou das súas imitacións:

-As armas de fogo que sexan resultado de modificar substancialmente as características de fabricación ou orixe doutras armas, sen a regulamentaria autorización de modelo ou prototipo.

-As armas longas que conteñan dispositivos especiais, na súa culata ou mecanismos, **para aloxar pistolas ou outras armas.**

-As pistolas e revólveres que leven adaptado un **culatín.**

-As armas de fogo para aloxar ou aloxadas no interior de bastóns ou outros obxectos.

-As armas de fogo simuladas baixo aparencia de calquera outro obxecto.

-Os bastóns-estoque, os puñais de calquera clase e as navallas chamadas automáticas.

-As armas de fogo, de aire ou outro gas comprimido, reais ou simuladas, **combinadas con armas brancas.**

- As defensas de arame ou chumbo; os crebacabezas; as claves de puxilato, con ou sen púas; os **tiragomas e cerbatanas perfeccionados; os munchacos e xiriquetes.**

-Así como outros instrumentos especialmente perigosos para a integridade física das persoas.

Queda prohibida a publicidade, compravenda, tenencia e uso, salvo por funcionarios especialmente habilitados, e de acordo co que dispoñan as respectivas normas regulamentarias de:

-As armas semiautomáticas das categorías 2.2 e 3.2, cuxa capacidade de carga sexa superior a 5 cartuchos, incluído o aloxado na recámara, ou **cuxa culata sexa pregable ou eliminable.**

-Os sprays de defensa persoal e todas aquelas armas que despidan gases ou aerosois, así como calquera dispositivo que comprenda mecanismos capaces de proxectar substancialmente estupefacientes, tóxicas ou corrosivas.

Do disposto no presente apartado **exceptúanse os sprays de defensa persoal** que, considérense permitidos, nese caso poderán venderse nas armerías a persoas que acrediten a súa maioría de idade mediante a presentación do DNI, pasaporte, autorización ou cartón de residencia.

-As defensas eléctricas, de goma, tonfas ou similares.

-Os silenciadores aplicables a armas de fogo.

-A cartuchería con balas perforantes, explosivas ou incendiarias, así como os proxectís correspondentes.

Tema 4:

Nocións básicas sobre a tenencia de armas nos locais de pública concorrencia.

-As municións para pistolas e revólveres con proxectís **dum-dum ou de punta oca, así como os propios proxectís.**

-As armas de fogo longas **de canóns recortados.**

Queda prohibida:

-A tenencia, **salvo no propio domicilio como obxecto de adorno ou de coleccionismo, de imitacións de armas de fogo** que polas súas características externas poidan inducir a confusión sobre a súa auténtica natureza, aínda que non poidan ser transformadas en armas de fogo.

-O uso por particulares **de coitelos, machetes e demais armas brancas** que formen parte de armamentos debidamente aprobados por autoridades ou organismos competentes.

-A comercialización, publicidade, compravenda, tenencia e uso **das navallas non automáticas cuxa folla exceda de 11 centímetros.** medidos desde o reborde ou tope do mango ata o extremo. Non se considerarán comprendidas na prohibición anterior, cando sexa con fins de ornato e coleccionismo.

4.5. LICENZAS E CARTÓNS.

Ninguén poderá **levar nin posuír** armas de fogo en territorio español sen dispor da **correspondente autorización** expedida polos órganos administrativos a quen este Regulamento atribúe tal competencia.

A licenza de armas B.

Para armas de fogo curtas de particulares.

Esta licenza soamente poderá ser expedida a quen **teñan necesidade de obtela,** e será competente para concedela **a Dirección Xeral da Garda Civil.**

Estas licenzas **terán tres anos de validez.** Ninguén poderá posuír máis dunha licenza B, e cada licenza non amparará máis dun arma.

1. A licenza C.

Para armas de dotación do **persoal de vixilancia e seguridade.**

2. A licenza de armas F.

Documentará as armas de concurso de **tiro deportivo de afiliados de federacións deportivas** que utilicen armas de fogo para a práctica da correspondente actividade deportiva.

4. 6. AS GUÍAS DE PERTENZA

Serán expedidas aos titulares das armas polas **Intervencións de Armas,** excepto ao persoal das Forzas Armadas, Forzas e Corpos de Seguridade e Vixilancia aduaneira, que lles será

Tema 4:

Nocións básicas sobre a tenencia de armas nos locais de pública concorrencia.

expedida polas autoridades correspondentes, (á Policía Local, a Dirección Xeral da Garda Civil).

4. 7. AS REVISTAS DE ARMAS

-Da 1ª categoría, e todas as de concurso, pasarán revista cada 3 anos.

-As demais armas que precisen guía de pertenza, pasarán revista cada 5 anos.

4. 8. CARTÓN DE ARMAS.

Para levar e usar armas da categoría 4ª necesítase obter CARTÓN DE ARMAS. Acompañaranas en todo caso.

4.9. ENVÍOS DE ARMAS. Artigos 39 E 40 RA.

Os envíos haberán de facerse por ferrocarril ou por empresas de transportes marítimas, aéreas ou terrestres, debendo efectuarse a través de empresas de seguridade sempre que excedan de 25 armas curtas ou 50 armas longas.

4.10. INFRACCIÓNS E SANCIÓN.

Serán infraccións leves, entre outras:

-A omisión das revistas, dos depósitos ou da exhibición das armas aos axentes da autoridade, cando sexan obrigatorios.

-O incumprimento da obrigaón de dar conta á Garda Civil da perda, destrución, roubo ou subtracción das armas.

-Incumprir a obrigaón de dar conta á Garda Civil da perda, destrución, roubo ou subtracción das licenzas ou guías de pertenza.

Son infraccións moi graves, entre outras, o uso de armas de fogo:

-Prohibidas. Sanción: Multa de 30.050,61€ a 60.101,21€ e incautación das armas e das súas municións.

-Curtas, carecendo da licenza, autorización especial ou guía de pertenza. Sanción: Multa de 30.050,61€ a 60.101,21€ e incautación das armas e das súas municións.

Tema 4:

Nocións básicas sobre a tenencia de armas nos locais de pública concorrencia.

Son infraccións graves, entre outras:

-A omisión, insuficiencia ou ineficacia das medidas ou precaucións obrigatorias para garantir a seguridade das armas que posúan os particulares. Sanción: Multa de 300,51€ a 3.005,06€ .

-A omisión, insuficiencia ou ineficacia das medidas ou precaucións obrigatorias para garantir a seguridade das armas nos domicilios ou lugares de uso, ou en circulación. Sanción: Multa de 300,51€ a 21.502,53€ e con multa de ata 3.005,06€, se como consecuencia produciuse perda, subtracción ou roubo das armas.

-A adquisición, tenencia, cesión ou alleamento de armas por particulares, sen ter as autorizacións ou licenzas previstas ao efecto ou a alegación de datos ou circunstancias falsos para a súa obtención. Sanción: Multa de 300,50€ a 1.202,02€.

-Portar armas de fogo ou de calquera outra clase en establecementos públicos e lugares de reunión, concentración recreo ou espaxeamento, salvo nos lugares habilitados para o seu uso. Sanción: con multas de 300,50€ a 450,76€, incautación das armas e, no seu caso, retirada das licenzas ou permisos correspondentes.

-Utilizar armas de fogo ou de calquera outra clase, sen adoptar as medidas ou precaucións necesarias para non causar perigo, danos, prexuízos ou molestias a terceiras persoas ou aos seus bens. Sanción: Multas de 300,50 ? a 601,01 ?, incautación das armas e, no seu caso, retirada das licenzas ou autorizacións correspondentes.

4.11. COMPETENCIAS.

A competencia para impor as sancións será exercida polos órganos aos que lla atribúe o artigo 29 da O 1/1992, de 21 de febreiro, sobre Protección da Seguridade Cidadá, correspondendo aos Alcaldes fixar a sanción de infraccións leves relacionadas coa aplicación dos artigos que afectan aos cartóns de armas.

En materia de fabricación, reparación, almacenamento, distribución, circulación e comercio, será competente para a imposición de sancións por infraccións moi graves a Dirección da Seguridade do Estado, a proposta da Dirección Xeral da Garda Civil, e esta última para impor sancións por infraccións graves ou leves.

5.- EXPLOSIVOS: REGULACIÓN E ESPECIAL CONSIDERACIÓN DAS MEDIDAS DE SEGURIDADE.

A materia se haxa regulada no Real Decreto 230/1998, de 16 de febreiro, polo que se aproba o Regulamento de explosivos.

Aos efectos deste Regulamento consideraranse materias regulamentadas:

-os explosivos,

Tema 4:

Nocións básicas sobre a tenencia de armas nos locais de pública concorrencia.

-a cartuchería e

-os artificios pirotécnicos.

Entenderase por explosivos, cartuchería e artificios pirotécnicos:

a) **Materias explosivas:** materias **sólidas ou líquidas** (ou mestura de materias) que por **reacción química poidan emitir gases a temperatura, presión e velocidade talles que poidan orixinar efectos físicos que afecten á súa contorna.**

b) **Materias pirotécnicas:** materias ou mesturas de materias destinadas a **producir efecto calorífico, luminoso, sonoro, gaseoso ou fumígeno, ou unha combinación destes efectos,** como consecuencia de reaccións químicas exotérmicas autosostenidas non detonantes.

c) **Cartuchería:** cartuchos dotados de vaina e pistón, e cargados de pólvora.

5.1 DOCUMENTACIÓN REQUIRIDA EN RAZÓN DA SEGURIDADE CIDADÁ. 1. Guía de circulación.

A Guía de Circulación ampara o desprazamento de explosivos e cartuchería metálica entre dous puntos do territorio nacional e debe acompañar ao seu transporte.

Non se require Guía de Circulación para transportar cartuchería, pólvora ou pistóns se se realiza por titulares de licenzas de armas, dentro dos límites fixados.

5.2 ALMACENAMENTO

Os depósitos **poderán ser:**

a) **Industriais.**

b) **Comerciais.**

c) **De consumo.**

As armerías poderán almacenar, previa autorización do Delegado do Goberno na Comunidade Autónoma, con informe da área de Industria e Enerxía e da Intervención de Armas e Explosivos da Garda Civil:

a) **Pólvora** para a súa venda en envases precintados, ata **20 quilogramos.**

b) **Cartuchería de caza non metálica,** ata un máximo de **500.000 unidades.**

c) Cartuchería metálica, ata un máximo de 250.000 unidades.

d) Cartuchería de fogueo, ata un máximo de 500.000 unidades.

Tema 4:

Nocións básicas sobre a tenencia de armas nos locais de pública concorrencia.

CÓDIGO PENAL. ARMAS E EXPLOSIVOS. CAPÍTULO V. DA TENENCIA, TRÁFICO E DEPÓSITO DE ARMAS, MUNICIÓNS O EXPLOSIVOS E DOS DELITOS DE TERRORISMO. SECCIÓN 1. DA TENENCIA, TRÁFICO E DEPÓSITO DE ARMAS, MUNICIÓNS OU EXPLOSIVOS.

I. DELITOS. TENENCIA DE ARMAS.

A tenencia de armas e explosivos, en determinadas circunstancias, á marxe de poder constituír infraccións administrativas aos respectivos Regulamentos nos casos máis leves, tamén pode ser constitutiva de delito en certos casos.

Así o artigo 563 do Código Penal, considera delito:

-a tenencia de armas prohibidas e

-a daquelas que sexan resultado da modificación substancial das características de fabricación de armas regulamentadas (1 a 3 anos).

No artigo 564 tamén se castiga:

A tenencia de armas de fogo regulamentadas, carecendo das licenzas ou permisos necesarios, variando a pena segundo trátase de:

-Armas curtas.

-Armas longas.

Estas condutas agravaranse cando:

-As armas carezan de marcas de fábrica ou de número, ou os teñan alterados ou borrados.

-sexan introducidas ilegalmente en territorio español.

-sexan transformadas, modificando as súas características orixinais.

Os Xuíces ou Tribunais poderán moderar as penas, sempre que polas circunstancias do feito e do culpable evidénciese a falta de intención de usar as armas con fins ilícitos.

Tema 4:

Nocións básicas sobre a tenencia de armas nos locais de pública concorrencia.

Polo que respecta a outro tipo de actividades:

1. Os que fabriquen, comercialicen ou establezan depósitos de armas ou municións non autorizados polas leis ou a autoridade competente serán castigados:

-Se se trata de armas ou municións de guerra ou de armas químicas ou biolóxicas coa pena de prisión de cinco a 10 anos os promotores e organizadores, e coa de prisión de tres a cinco anos os que cooperen á súa formación.

-Se se trata de armas de fogo regulamentadas ou municións para as mesmas, coa pena de prisión de dúas a catro anos os promotores e organizadores, e coa de prisión de seis meses a dous anos os que cooperen á súa formación.

Coas mesmas penas será castigado o tráfico de armas ou municións de guerra ou de defensa, ou de armas químicas ou biolóxicas.

As penas contempladas no punto 1 do apartado anterior **imporanse aos que desenvolvan ou empreguen armas químicas ou biolóxicas ou inicien preparativos militares para o seu emprego.**

2. DEPÓSITO DE ARMAS.

ARMAS DE GUERRA.

Considérase **depósito de armas de guerra a fabricación, a comercialización ou a tenencia de calquera de devanditas armas, con independencia do seu modelo ou clase, aínda cando se achen en pezas desmontadas.**

Considérase **depósito de armas químicas ou biolóxicas a fabricación, a comercialización ou a tenencia das mesmas.**

O depósito de armas, na súa vertente de comercialización, comprende tanto a adquisición como a venda.

Considéranse **armas de guerra as determinadas como talles nas disposicións reguladoras da defensa nacional.**

Considéranse armas químicas ou biolóxicas as determinadas como talles nos tratados ou convenios internacionais nos que España sexa parte.

Enténdese por **desenvolvemento de armas químicas ou biolóxicas calquera actividade consistente na investigación ou estudo de carácter científico ou técnico encamiñada á creación dunha nova arma química ou biolóxica ou a modificación dunha preexistente.**

Tema 4:

Nocións básicas sobre a tenencia de armas nos locais de pública concorrencia.

3. DEPÓSITO DE ARMAS DE FOGO.

Considérase depósito de armas de fogo regulamentadas a fabricación, comercialización ou reunión de **5 ou máis de devanditas armas, aínda cando se encontren en pezas desmontadas.**

Respecto das municións, os Xuíces e Tribunais, tendo en conta a cantidade e clase das mesmas, declararán se constitúen depósito a efectos penais.

Segundo o Artigo 568, tamén se castiga como delito a tenencia ou o depósito de sustancias ou aparellos explosivos, inflamables, incendiarios ou asfixiantes, ou os seus compoñentes, así como a súa fabricación, tráfico ou transporte, ou subministración de calquera forma, non autorizado polas Leis ou a autoridade competente, coa pena de prisión de 4 a 8 anos, se se trata dos seus promotores e organizadores, e de 3 a 5 anos para os que cooperen á súa formación.

Os depósitos de armas, municións ou explosivos establecidos en nome ou por conta dunha asociación con propósito delituoso, determinarán a declaración xudicial de ilicitude e a súa consecuente disolución.

Nos casos anteriores poderase impor a pena de privación do dereito á tenencia e porte de armas por tempo superior en tres anos á pena de prisión imposta.

Igualmente, se o delinciente estivese autorizado para fabricar ou traficar con algunha ou algunhas das sustancias, armas e municións mencionadas no mesmo, sufrirá, ademais das penas sinaladas, a de inhabilitación especial para o exercicio da súa industria ou comercio por tempo de 12 a 20 anos.

Tema 5:

Normativa sobre horarios de establecimientos públicos

Real Decreto 2816/1982, do 27 de agosto, polo que se aproba o Regulamento Xeral de policía de espectáculos públicos e actividades recreativas. Orde de 16 de xuño de 2005 pola que se determinan os horarios de apertura e peche de espectáculos establecementos públicos na Comunidade Autónoma de Galicia.

Horarios de apertura e peche.

Segundo a Orde de 16 de xuño de 2005 (DOG núm. 117, do 20 de xuño de 2005), os espectáculos e festas terminarán e os establecementos públicos poderán exercer a súa actividade, como máximo, ata as horas sinaladas a continuación:

1. Espectáculos públicos.

1.1. Espectáculos cinematográficos.

- 1.1.1. Cines tradicionais: 2.00 h.
- 1.1.2. Multicines: 2.00 h.
- 1.1.3. Cines de verán ou ao aire libre: 2.00 h.
- 1.1.4. Autocines: 2.00 h.

1.2. Espectáculos teatrais e musicais.

- 1.2.1. Teatros: 2.00 h.
- 1.2.2. Teatros ao aire libre ou eventuais: 2.00 h.
- 1.2.3. Auditorios: 2.00 h.
- 1.2.4. Auditorios ao aire libre e eventuais: 2.00 h.
- 1.2.5. Salas de actuacións: 2.00 h.

1.3. Espectáculos taurinos: 22.30 horas.

1.4. Espectáculos circenses.

1.4.1. Circos: 1.00 h.

1.5. Espectáculos feirais.

- 1.5.1. Recintos feirais: 1.00 h.

2. Actividades recreativas.

2.1. Actividades culturais e sociais.

- 2.1.1. Museos: 22.00 h.
- 2.1.2. Bibliotecas: 3.00 h.
- 2.1.3. Bibliotecas móbiles: 23.00 h.
- 2.1.4. Ludotecas: 22.00 h.
- 2.1.5. Videotecas: 22.00 h.
- 2.1.6. Hemerotecas: 22.00 h.
- 2.1.7. Salas de conferencias: 1.00 h.
- 2.1.8. Salas de exposicións: 23.00 h.

2.1.9. Salas polivalentes e multiusos: 2.00 h.

2.1.10. Salas dedicadas á celebración de cineclubs: 1.00 h.

2.1.11. Pazos de exposicións e congresos: 1.00 h.

2.2. Actividades recreativas destinadas a menores de idade.

2.2.1. Centros de lecer infantil: 22.00 h.

2.2.2. Áreas de xogo en centros comerciais: 22.00 h.

2.2.3. Áreas de xogo con aparellos de uso infantil: 22.00 h.

2.3. Actividades deportivas.

2.3.1. Estadios deportivos: 1.00 h.

2.3.2. Pavillóns deportivos: 1.00 h.

2.3.3. Recintos deportivos: 1.00 h.

2.3.4. Pistas de patinaxe: 1.00 h.

2.3.5. Ximnasios: 1.00 h.

2.3.6. Piscinas de competición: 1.00 h.

2.3.7. Piscinas recreativas de uso colectivo: 1.00 h.

2.3.8. Vías públicas usadas para probas deportivas: 1.00 h.

2.3.9. Establecementos de actividades e espectáculos deportivos: 1.00 h.

2.4. Parques de atraccións e atraccións recreativas.

2.4.1. Parques de atraccións e temáticos: 2.00 h.

2.4.2. Parques acuáticos: 2.00 h.

2.5. Actividades recreativas e de azar.

2.5.1. Casinos de xogo: 4.00 h.

2.5.2. Salas de bingo: 4.00 h.

2.5.3. Salóns de xogo de máquinas de azar, tipo A, A especial e tipo B: 2.00 h.

2.5.4. Salóns recreativos de máquinas de azar, tipo A: 00.00 h.

2.5.5. Hipódromos: 00.00 h.

2.5.6. Tómbolas e similares: 3.30 h.

2.6. Actividades de lecer e entretemento.

2.6.1. Salas de festa: 5.30 h.

2.6.2. Discotecas: 5.30 h.

2.6.3. Salas de baile: 5.30 h.

2.6.4. Pubs: 4.00 h.

2.6.5. Karaoke: 4.00 h.

2.6.6. Cibercafé, salóns ciber e similares: 2.00 h.

2.6.7. De exhibicións especiais: 3.00 h.

2.6.8. Taboados flamencos: 5.30 h.

2.6.9. Café-teatro, café-concerto, café-cantante: 5.00 h.

2.7. Actividades de restauración.

2.7.1. Restaurantes: 2.30 h.

2.7.1.1. Salóns de banquetes: 3.30 h.

2.7.2. Bar, café-bar: 2.30 h.

2.7.3. Cafetería: 3.00 h.

2.7.4. Locais de restauración con horario especial en función do persoal ao que van

dedicados: o horario que autorice a dirección xeral competente en materia de espectáculos públicos, tendo en conta as necesidades dos profesionais ás que van dirixidas.

2.8. Exhibición de animais.

2.8.1. Zoolóxicos: 00.00 h.

2.8.2. Acuarios: 00.00 h.

2.8.3. Recintos de exhibición cabalar e outras especies: 00.00 h.

2.9. Festexos e celebracións populares.

2.9.1. Solta de xatos: 20.00 h.

2.9.2. Verbenas e festas populares: 3.30 h.

2.9.3. Carrilanas: 21.00 h.

Ampliación do horario máximo.

As noites que van de xoves a venres, de venres a sábado, de sábado a domingo e de domingo a luns, así como as noites anteriores aos festivos e a do festivo, estes horarios serán ampliados media hora (para salóns recreativos e de xogo esta ampliación será dunha hora).

Horario de apertura.

As salas de festa, discotecas, salas de baile, pubs, karaokes, salas de exhibicións especiais, taboados flamencos, café-teatro, café-concerto e café-cantante non poderán ser abertos antes das 10.00 horas da mañá.

Os locais de restauración con horario especial, en función do persoal ao que van dedicados, abrirán e pecharán de acordo coa autorización de que dispoñan en cada momento. En todo caso, deberán pechar un período mínimo de dúas horas.

Os demais espectáculos e actividades recreativas non poderán comezar as súas actividades antes das 6.00 horas da mañá e entre o peche e a apertura debe transcorrer, como mínimo, un período de 2.00 horas.

Tema 6:

Normativa sobre menores de idade e limitacións a oferta de bebidas alcohólicas e tabaco

Tempo de desaloxo

A partir da hora límite de peche establecida, **non se permitirá o acceso aos establecementos a ningún cliente**, non se servirá ningunha consumición e deixará de funcionar a música ambiental. Acenderanse todas as luces para facilitar o desaloxo dos establecementos ou recintos, que deberán quedar baleiros de público no **prazo máximo de trinta minutos**.

Ampliacións de horarios

A competencia para autorizar as ampliacións dunha hora sobre os límites de peche establecidos corresponde aos delegados provinciais e só nos seguintes supostos:

- a. festas locais, patronais, Nadal e verbenas populares.
- b. nas localidades turísticas, durante o período de maior afluencia, sempre e cando non se altere a normal convivencia da poboación.
- c. cando a duración do espectáculo o requira.

Ante circunstancias excepcionais acreditadas, o director xeral con competencia na materia, poderá autorizar ampliacións de horarios.

As ampliacións de horarios, requiren resolución motivada e o informe previo do concello onde se desenvolva o espectáculo ou actividade recreativa (en caso de non se emitir, decidírase tendo en conta as circunstancias concorrentes)

Sesións con menores

As actividades de ocio e entretemento destinadas ao público en idades comprendidas entre os **14 e 18 anos deberán pechar antes das 23:00 horas**.

Tema 6:

Normativa sobre menores de idade e limitacións a oferta de bebidas alcohólicas e tabaco

Tema 6:
**Normativa sobre menores de idade e limitacións a oferta de
bebidas alcohólicas e tabaco**

Tema 6:

Normativa sobre menores de idade e limitacións a oferta de bebidas alcohólicas e tabaco

En relación cos menores de idade, é importante subliñar distintas situacións nas que os controladores de accesos, se poidan encontrar na súa labor, por iso, trataranse de expoñer ditas situacións reguladas nas normas vixentes na Comunidade Autónoma de Galicia, referentes aos menores de idade.

Así, primeiramente, verase o RD 2816/1982, Regulamento Xeral de Policía de Espectáculos e Actividades Recreativas, onde se atopa a regulación existente en relación coa **entrada** dos menores de dezaseis anos nos establecementos de espectáculos públicos e actividades recreativas, do mesmo tema trata a Lei Orgánica 1/1992, do 21 de febreiro de Protección da Seguridade Cidadá, o Decreto 292/2004, do 18 de novembro, do catalogo de espectáculos públicos e actividades recreativas de Galicia, que dedica un artigo as sesións con menores.

Doutra banda, convén sinalar en relación co tema de referencia, a Lei 6/1996, do 8 de maio, de Drogas de Galicia, na que **limita e prohibe a venda de tabaco e bebidas alcohólicas a menores de idade**, e a Lei 11/2010, de 17 de decembro, de prevención do consumo de bebidas alcohólicas en menores de idade, limita o acceso de menores de idade aos locais xunto coa Lei 28/2005, de 26 de decembro, modificada pola Lei 42/2010, do 30 de decembro, de medidas sanitarias fronte o tabaquismo e reguladora da venda e reguladora da venda, limita o subministro, o consumo e a publicidade dos produtos de tabaco.

A continuación, farase un repaso pormenorizado aos citados textos legais e as funcións ou situacións nas que o persoal de control de accesos se pode ver envolto desenvolvendo a súa labor e de acordo coas funcións que sinala o Decreto 8/2010, do 21 de xaneiro, que regula a súa actividade e que xa se expuxo como introdución ao presente temario.

A Lei 11/2010, de 17 de decembro, de prevención do consumo de bebidas alcohólicas en menores de idade, sinala no seu artigo 16, que “*con carácter xeral, queda prohibida a entrada de menores de idade en salas de festa, de baile ou discotecas, salvo que esteñan acompañados de maiores de idade con responsabilidade sobre os mesmos*”.

A continuación indica, *que excepcionalmente, estes locais poderán dispor de sesións para maiores de 14 anos, con horarios e sinalización diferenciadas, sin que poida ter continuidade ininterrompida con aquelas sesións nas que se produza a venda de bebidas alcohólicas, retirándose dos locais, durante estas sesións especiais, a exhibición e publicidade deste tipo de bebidas.*

Ademais, é importante indicar que a mencionada norma prohíbe expresamente o consumo de bebidas alcohólicas por menores de idade, así como a venda e subministro aos menores de idade de bebidas alcohólicas (artigo 12)

É función dos controladores de accesos, a de non permitir a entrada nos establecementos nos que se atopen traballando de menores idade, que non esteñan acompañados de maiores de idade con responsabilidade sobre os mesmos e no caso de que estiveran dentro, deberán expulsalos do local, solicitando en caso de ser necesario, a intervención dos axentes da Autoridade.

Cando no transcurso da súa xornada laboral, teñan dúbidas acerca da idade dunha persoa que pretenda acceder ao local, poderá requirirlle que presente o documento nacional de identidade ou outro documento que acredite a súa idade.

DECRETO 292/2004, DE 18 DE NOVIEMBRE, POLO QUE SE APROBA O CATÁLOGO DE ESPECTÁCULOS PÚBLICOS E ACTIVIDADES RECREATIVAS DA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE GALICIA.

Sesións con menores (artigo 6 Decreto 292/2004)

Os locais que **teñan prohibida a entrada ós menores de 18 anos** poderán realizar sesións destinadas ó público en idades comprendidas entre os 14 e os 18 anos:

- trala autorización previa na licenza,
- condicionada á prohibición de venda e consumo de bebidas alcohólicas, tabaco, e á entrada de maiores de idade durante as sesións para menores

Tema 6:

Normativa sobre menores de idade e limitacións a oferta de bebidas alcohólicas e tabaco

LEI 2/1996 DE GALICIA, DE 8 DE MAIO, SOBRE DROGAS.

En materia de drogas, está vixente en Galicia, a Lei 2/1996, do 8 de maio, sobre drogas, nela defínese con carácter xeral, que as drogas son “*aquelas sustancias que administradas ao organismo estimulan, inhiben ou perturban as funcións psíquicas, prexudican a saúde e son susceptibles de xerar dependencia*”.

É especificamente, di a citada norma, que as **bebidas alcohólicas e mailo tabaco**, están dentro da definición anteriormente exposta, é polo tanto **teñen a consideración drogas**.

LEI 28/2005, DE 26 DE DECEMBRO, DE MEDIDAS SANITARIAS FRONTE AO TABAQUISMO E REGULADORA DA VENDA, O SUBMINISTRO, O CONSUMO E A PUBLICIDADE DOS PRODUTOS DO TABACO (modificada pola Lei 42/2010, do 30 de decembro)

PROHÍBESE FUMAR:

EN TODOS OS ESPAZOS PECHADOS PÚBLICOS E DE USO COLECTIVO

Por tanto, serán lugares libres de contaminación de fume do tabaco:

Todos os bares, restaurantes e outros centros de hostalería, centros de ocio e esparcemento, salas de festa e establecementos de xogo, salas de teatro, cine e outros espectáculos públicos.

Establecese a posibilidade de habilitar zonas de fumadores, cumprindo unhas especificacións concretas e so para uso de clientes internos e residentes:

En hoteis, onde se establece la posibilidade de destinar ata o 30% das habitacións para fumadores de forma permanente, sinaladas, separadas do resto e con ventilación independente.

Tamén se posibilita a habilitación de zonas reservadas para fumadores en: establecementos penitenciarios, centros psiquiátricos e residencias de maiores.

Tema 6:

Normativa sobre menores de idade e limitacións a oferta de bebidas alcohólicas e tabaco

PROHÍBESE A VENDA OU ENTREGA A DE PRODUTOS DO TABACO, A PERSOAS MENORES DE 18 ANOS, así como calquera outro produto que o induza a fumar.

En particular, prohíbese a venda de:

- doces,
- refrixerios,
- xoguetes
- e outros obxectos que teñan forma de produtos do tabaco
- e **poidan resultar atractivos para os menores.**
- Igualmente, **prohíbese a venda de tabaco por persoas menores de dezaotoito anos.**

NO EMPAQUETADO DOS PRODUTOS DO TABACO, deberá incluírse unha referencia expresa á prohibición da súa venda a menores de dezaotoito anos.

En tódolos establecementos nos que estea autorizada a venda e subministro de produtos do tabaco:

- instaláranse en lugar visible carteis que, de acordo coas características que sinalen as normas autonómicas no seu respectivo ámbito territorial, informen, en castelán e nas linguas cooficiais, da prohibición da venda de tabaco ós menores de dezaotoito anos e advirtan sobre os prexuizos para a saúde derivados do uso do tabaco.
- e **esixírase a tódalas persoas compradoras, salvo que sexa evidente que son maiores de idade, acreditar dita idade mediante documento de valor oficial.**

Venda e subministro a través de máquinas expendedoras

Uso

Prohíbese ós menores de dezaotoito anos o uso de máquinas expendedoras de produtos do tabaco.

Localización

As máquinas expendedoras de produtos do tabaco **só poderán situarse:**

- **no interior de quioscos** de prensa situados na vía pública
- en locais cuxa actividade principal sexa **a venda de prensa con acceso directo a vía pública**
- **tendas de conveniencia**, que estean situadas **en estacións de servizo**

Tema 6:

Normativa sobre menores de idade e limitacións a oferta de bebidas alcohólicas e tabaco

- **Nun lugar que permita a súa vixilancia directa e permanente do seu uso por parte do titular do local ou dos seus traballadores, poderase situar as máquinas expendedoras de tabaco en:**
 - Salas de festa, establecementos de xogo ou de uso público en xeral.
 - Hoteis, hostais e establecementos análogos.
 - Salas de teatro, cine e outros espectáculos públicos que se realizan en espazos cerrados.
 - Salas de fiesta, establecimientos de juego o de uso público en general, salvo en los espacios al aire libre

Advertencia sanitaria

Na superficie frontal das máquinas figurará:

- de forma clara e visible,
- en castelán e nas linguas cooficiais das Comunidades Autónomas,
- unha advertencia sanitaria sobre os prexuízos para a saúde derivados do uso do tabaco, especialmente para os menores, de acordo coas características que sinalen as normas autonómicas no seu respectivo ámbito territorial

Características

Para garantir o uso correcto destas máquinas, deberán incorporar os **mecanismos técnicos adecuados que permitan impedir o acceso ós menores de idade.**

Compatibilidades

Nestas máquinas **non poderán subministrarse outros produtos distintos do tabaco.**

Rexistros

As máquinas expendedoras de produtos do tabaco **inscribíranse no rexistro especial xestionado polo Comisionado para o Mercado de Tabacos.**

Prohibición de venda e subministro en determinados lugares

Prohibición total de fumar (artigo 7 Lei 28/2005 de 26 decembro modificada pola Lei 42/2010, do 30 de decembro)

Prohíbese fumar, ademais de naqueles lugares ou espazos definidos na normativa das Comunidades Autónomas, en:

- Centros de traballo públicos e privados, salvo nos espazos ó aire libre.
- Centros e dependencias das Administracións públicas e entidades de Dereito público.

- Centros, servizos ou establecementos sanitarios, así como nos espazos o aire libre ou cubertos, comprendidos nos seus recintos.
- Centros docentes e formativos, salvo nos espazos o aire libre dos centros universitarios e dos exclusivamente dedicados a formación de adultos, sempre que non sexan accesos inmediatos os edificios ou beirarrúas circundantes.
- **Instalacións deportivas e lugares onde se desenvolvan espectáculos públicos, sempre que non sexan ó aire libre.**
- Zonas destinadas á atención directa ó público.
- Centros comerciais, incluíndo grandes superficies e galerías, salvo nos espazos ó aire libre.
- Centros de atención social.
- **Centros de ocio ou esparcemento, , salvo nos espazos ó aire libre.**
- Centros culturais, salas de lectura, exposición, biblioteca, conferencias e museos.
- **Salas de festa, establecemento de xogo ou de uso público en xeral, salvo nos espazos ao aire libre.**
- Áreas ou establecementos onde se elaboren, transformen, preparen, degusten ou vendan alimentos.
- Ascensores e elevadores.
- Cabinas telefónicas, recintos dos caixeiros automáticos e doutros espazos de uso público de reducido tamaño (**Enténdese** por espazo de uso público de reducido tamaño aquel que non ocupe unha extensión superior a cinco metros cadrados).
- Estacións de autobuses, salvo nos espazos ao aire libre, vehículos ou medios de transporte colectivo urbano e interurbano, vehículos de transporte de empresa, taxis, ambulancias, funiculares e teleféricos
- Todos os espazos de transporte suburbano, salvo nos espazos que se atopen por completo ao aire libre
- Estacións, portos e medios de transporte ferroviario e marítimo, salvo nos espazos ao aire libre.
- Aeroportos, salvo nos espazos ao aire libre, aeronaves e todos os vos de compañías aéreas españolas, incluídos aqueles compartidos con compañías estranxeiras.
- Estacións de servizos e similares.
- En calquera outro lugar no que, por mandato desta Lei ou doutra norma ou por decisión da súa titular, se prohiba fumar.
- Hoteis, hostais e establecementos análogos, salvo nos espazos o aire libre.
- Bares, restaurantes e demais establecementos de restauración cerrados.
- Salas de teatro, cine e outros espectáculos públicos que se realizan en espazos cerrados-
- Recintos de parques infantís e áreas ou zonas de xogo para a infancia, entendendo por tales os espazos ao aire libre acotados que conteñan equipamento ou acondicionamentos destinados especificamente para o xogo e esparcements de menores.
- En todos os demais espazos cerrados de uso público ou colectivo.

Tema 6:

Normativa sobre menores de idade e limitacións a oferta de bebidas alcohólicas e tabaco

Réxime de infraccións e sancións (artigos 18 e seguintes Lei 28/2005 de 26 decembro)

A potestade sancionadora regulada nesta lei exercerase en todo o non previsto nela, de conformidade co disposto na lei 30/1992 de 26 de novembro de Réxime Xurídico das Administracións Públicas e do Procedemento Administrativo Común e na lei 14/1986 de 25 de abril Xeral de Sanidade.

Nos **procedementos sancionadores por infraccións graves ou moi graves** poderanse adoptar, con arranxo á Lei 30/1992 e as súas normas de desenvolvemento, e sen prexuízo das que poderán establecer as normas das Comunidades Autónomas:

- **as medidas de carácter provisional previstas nas citadas normas que se estimen necesarias para:**
 - **asegurar a eficacia da resolución que definitivamente se dicte,**
 - **o bo fin do procedemento,**
 - **evitar o mantemento dos efectos da infracción**
 - **e as esixencias dos intereses xerais.**

En particular, poderán acordarse as seguintes:

- No caso de **infraccións moi graves**, a **suspensión temporal da actividade do infractor e, no seu caso, o peche provisional dos seus establecementos.**
- **O precinto, o depósito ou a incautación dos produtos do tabaco.**
- **O precinto, o depósito ou a incautación de rexistros, soportes e arquivos informáticos e de documentos en xeral, así como de aparellos e equipos informáticos de todo tipo.**
- **Advertir ó público da existencia de posibles condutas infractoras e da incoación do expediente sancionador de que se trate, así como das medidas tomadas para o cese de ditas condutas.**

NA ADOPCIÓN E CUMPRIMENTO DE TALES MEDIDAS RESPETARÁNSE:

- **As garantías, normas e procedementos previstos no ordenamento xurídico para protexer os dereitos á intimidade persoal e familiar**
- **A protección dos datos persoais, á liberdade de expresión o á liberdade de información, cando estes ponderan resultar afectados.**

Infraccións (artigo 19)

As infraccións por incumprimento do previsto nesta Lei clasifícanse en:

- **leves**
- **graves**
- **moi graves**

Consideraranse infraccións leves:

Tema 6:

Normativa sobre menores de idade e limitacións a oferta de bebidas alcohólicas e tabaco

- Fumar nos lugares nos que exista prohibición total ou fora das zonas habilitadas ó efecto.
- Non dispoñer ou non expoñer en lugar visible nos establecementos nos que este autorizada a venda de produtos de tabaco os carteis que informen da prohibición de venda de tabaco a menores de dezoito anos e advirtan sobre prexuízos para a saúde derivados do uso do tabaco.
- Non informar na entrada dos establecementos da prohibición de fumar ou non cumprir o resto de obrigacións formais .
- Que as máquinas expendedoras non dispoñan da preceptiva advertencia sanitaria ou non cumpran coas características legalmente preceptivas.
- Venda ou comercialización de produtos do tabaco por persoas menores.

Consideraranse infraccións graves, entre outras:

- Habilitar zonas para fumar en establecementos e lugares onde non estea permitida a súa habilitación.
- Permitir fumar nos lugares no que exista prohibición de facelo.
- A acumulación de tres infraccións leves.
- A venda e subministro de cigarros provistos de capa natural por unidades en aqueles lugares nos que non estea permitido.
- A instalación ou emprazamento de máquinas expendedoras de labores de tabaco en lugares expresamente prohibidos.
- A distribución de balde o promocional, fora da rede de expendedurías de tabaco e timbre do Estado, de produtos, bens ou servizos coa finalidade ou efecto directo ou indirecto de promocionar un produto do tabaco.
- A venda de produtos do tabaco con desconto.
- A venda ou entrega a persoas menores de dezoito anos de produtos do tabaco ou de produtos que imiten produtos do tabaco e induzan a fumar, así como de doces, refrixerios, xoguetes e outros obxectos que teñan forma de produtos do tabaco e poidan resultar atractivos para os menores.
- Permitir ós menores de dezoito anos o uso de máquinas expendedoras de produtos do tabaco.
- Habilitar zonas para fumar en establecementos e lugares onde non estea permitida a súa habilitación.

Consideráranse infraccións moi graves:

- A publicidade, promoción e patrocinio dos produtos do tabaco en tódolos medios, incluídos os servizos da sociedade da información, salvo os supostos previstos no artigo 9.1 da lei 28/2005.

Sancións (artigo 20)

- As infraccións leves serán sancionadas con multa de 30 a 600 euros
- As infraccións graves, con multa desde 601 euros ata 10.000 euros
- As infraccións moi graves, desde 10.001 euros ata 600.000 euros.

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade, seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

1. INTRODUCCIÓN

En 1983, a prensa nacional nas súas páxinas de sucesos titulaba: "Un incendio mata a máis de 80 persoas nunha discoteca de Madrid". Esta e parecidas noticias que periodicamente aparecen nos distintos medios de difusión, sensibilizan a opinión pública que reacciona esixindo ás institucións públicas "maiores e mellores garantías de seguridade en locais de pública concorrencia".

O certo é que a sociedade actual posibilita e incluso converte en habituais situacións que comportan grandes concentracións de persoas en locais e actividades suxeitas a control de acceso: pubs, discotecas, cines, concertos, recintos deportivos, etc.

A aparición dunha situación de emerxencia (versus *urxencia*) neste tipo de edificios e instalacións podería dar lugar a consecuencias graves ou incluso catastróficas se previamente non se previu tal evento e non se deseñaron medidas de prevención tendentes a evitar a aparición de sinistros e medidas de protección complementaria encamiñadas a minimizar as consecuencias humanas e materiais que estes puidesen provocar.

O conxunto de medidas de prevención-protección previstas e/ou implantadas, así como a secuencia de actuacións a realizar ante a aparición dun sinistro deben estar normalizadas por escrito e ser coñecidas por todas aquelas persoas que poidan verse afectadas. Ao documento que compila todo iso denominámolo **plan de autoprotección, plan de emerxencia ou plan de seguridade**.

A obriga dos poderes públicos de garantir o dereito á vida e á integridade física, como o máis importante de todos os dereitos fundamentais, incluído no artigo 15 da Constitución Española, prantéxase non só de xeito que os cidadáns acaden a protección a través das Administracións Públicas, senón que se ten que procurar a adopción polo conxunto da sociedade de **medidas destinadas á prevención e control de riscos na súa orixe**, así como á **actuación inicial nas situacións de emerxencia** que puidesen presentarse.

Por parte das distintas Administracións Públicas desenvolvéronse normas legais, regulamentarias e técnicas en materia de prevención e control de riscos, que constitúen unha boa base para a adopción de medidas de seguridade e para a autoprotección en centros e establecementos de pública concorrencia.

En primeiro lugar, a **Lei 31/1995, do 8 de novembro, de prevención de riscos laborais**, cuxo obxecto é promover a seguridade e saúde dos traballadores mediante a aplicación de medidas e o desenvolvemento das actividades necesarias para a prevención de riscos derivados do traballo. É evidente que a **protección dos traballadores** dunha determinada dependencia ou establecemento, especialmente en canto se refírese a riscos catastróficos, implica, as máis das veces, a **protección simultánea doutras persoas presentes no establecemento**, co que, en tales casos, estarase atendendo simultaneamente á seguridade dos traballadores e á do público en xeral.

En segundo lugar, a **Lei 2/1985 do 21 de xaneiro, sobre Protección Civil**, contempla os aspectos relativos á **autoprotección**, determinando nos seus artigos 5 e 6 a **obriga do Goberno de establecer un catálogo das actividades de todo orde que poidan dar orixe a unha situación de urxencia** e a **obriga dos titulares dos**

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

centros, establecementos e dependencias ou medios análogos onde se realicen as devanditas actividades, de dispor dun sistema de autoprotección, dotado cos seus propios recursos, para accións de prevención de riscos, alarma, evacuación e socorro.

A **autoprotección** pode definirse como o sistema de accións e medidas encamiñadas a previr e controlar os riscos sobre as persoas e os bens, a dar resposta axeitada ás posibles situacións de emerxencia e a garantir a integración destas actuacións co sistema público de protección civil. Estas accións e medidas deben ser adoptadas polos titulares das actividades públicas ou privadas, cos seus propios medios e recursos, dentro do seu ámbito de competencia, segundo establece o Real decreto 393/2007, do 23 de marzo, por que se aproba a Norma Básica de autoprotección dos centros, establecementos e dependencias dedicadas a actividades que poidan dar orixe a situacións de emerxencia.

Por veces, o ámbito de protección abarcado pola Lei 31/1995, do 8 de novembro, non será coincidente co que debe corresponder á autoprotección á que se refire a Lei 2/1985, do 21 de xaneiro. Así, por exemplo, determinados riscos, os estritamente laborais, só afectarán aos traballadores dun determinado establecemento e non ao resto das persoas presentes nel. Pola contra, outros riscos, derivados do desenvolvemento dunha determinada actividade, afectarán fundamentalmente a un colectivo de cidadáns, ás veces enormemente extenso, que por, diferentes razóns, encóntranse expostos a aqueles.

En consecuencia, hai aspectos comúns entre a actividade protectora da seguridade e a saúde, derivada da Lei 31/1995, do 8 de novembro e a autoprotección á que se refire a Lei 2/1985, do 21 de xaneiro.

Por outra banda, deben citarse no ámbito estatal, o Real decreto 2816/1982, do 27 de agosto, polo que se aproba o Regulamento Xeral de Policía de Espectáculos Públicos e Actividades Recreativas, o Real decreto 314/2006, do 17 de marzo, por que se aproba o Código Técnico da Edificación e o Real decreto 393/2007, do 23 de marzo, por que se aproba a Norma Básica de autoprotección dos centros, establecementos e dependencias dedicadas a actividades que poidan dar orixe a situacións de urxencia. Vexamos o aspecto básico de cada unha destas normas.

O Real decreto 2816/1982, do 27 de agosto, por que se aproba o Regulamento Xeral de Policía de Espectáculos Públicos e Actividades Recreativas establece as medidas de seguridade mínimas que debe cumprir calquera edificio, local ou recinto que teña que destinarse a espectáculos ou recreos públicos, sen prexuízo do que establezan Regulamentos especiais para cada clase de local e instalación. Este Real decreto está modificado polo **Real decreto 314/2006, do 17 de marzo, por que se aproba o Código Técnico da Edificación** (modificado a súa vez polo RD 1371/2007), onde se regulan as esixencias básicas de calidade que deben cumprir os edificios para satisfacer os requisitos de seguridade e habitabilidade, agrupándoas nas seguintes categorías:

1. Esixencias básicas de seguridade estrutural (SE)
2. Esixencias básicas de seguridade en caso de incendio (SI)
3. Esixencias básicas de seguridade de utilización e accesibilidade (SUA)
4. Esixencias básicas de salubridade (HS)
5. Esixencias básicas de protección fronte ao ruído (HR)
6. Esixencias básicas de aforro de enerxía (HE)

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

Ademais, a *sección 4ª Autoprotección* do Capítulo I do Real decreto 2816/1982 está derogada polo Real decreto 393/2007, do 23 de marzo, por que se aproba a Norma Básica de autoprotección dos centros, establecementos e dependencias dedicadas a actividades que poidan dar orixe a situacións de emerxencia.

O Real decreto 393/2007, do 23 de marzo, por que se aproba a Norma Básica de autoprotección dos centros, establecementos e dependencias dedicadas a actividades que poidan dar orixe a situacións de emerxencia desenvolve os preceptos relativos á autoprotección, contidos na Lei 2/1985, do 21 de xaneiro. Constitúe o marco legal que garante para todos os cidadáns uns niveis axeitados de seguridade, eficacia e coordinación administrativa, en materia de prevención e control de riscos. Respecta así mesmo, as **competencias propias das comunidades autónomas e entidades locais** na materia e a existencia dunha determinada normativa básica sectorial que impón obrigas de autoprotección fronte a riscos específicos. Así, as disposicións deste Real decreto terán carácter supletorio para as actividades con regulamentación sectorial específica.

A Norma Básica de Autoprotección, define e desenvolve a autoprotección e establece os mecanismos de control por parte das Administracións Públicas. Contempla unha gradación das obrigas da autoprotección e respecta a normativa sectorial específica daquelas actividades que, pola súa potencial peligrosidade, importancia e posibles efectos prexudiciais sobre a poboación, o medio ambiente e os bens, deben ter un tratamento singular.

2. PLANS DE AUTOPROTECCIÓN, PLANS DE EMERXENCIA E PLANS DE SEGURIDADE

Estes tres termos utilízanse frecuentemente co mesmo significado. Todos eles teñen en común que o seu obxecto é a planificación e organización dos recursos humanos para garantir a utilización óptima dos medios técnicos previstos coa finalidade de reducir ao mínimo as posibles consecuencias humanas e/ou económicas que poidan derivarse de situacións de emerxencia. A diferenza radica fundamentalmente na súa complexidade.

Da definición despréndese que estes plans perseguen optimizar os recursos dispoñibles para evitar ou, se é o caso, minimizar os danos ocasionados pola materialización de riscos, polo que a súa implantación implica dotar previamente ao edificio da infraestrutura de medios materiais ou técnicos necesarios en función das características propias do edificio e da actividade que nel se vaia realizar. Iso a súa vez comporta ter feita previamente unha identificación e análise dos riscos ou deficiencias do edificio, imprescindible para coñecer a dotación de medios de prevención-protección que se precisan.

Só neste momento, cando o edificio está correctamente equipado, cabe falar da implantación dun plan de autoprotección, de emerxencia ou de seguridade, se queremos ter a certeza de que este será operativo e eficaz. En caso contrario, dispoñemos dun documento máis ou menos correcto, pero ineficaz na súa posta en práctica.

A Norma Básica de Autoprotección establece a obriga de elaborar, implantar materialmente e manter operativos os **Plans de Autoprotección** e determina o contido mínimo que deben incorporar estes plans naquelas actividades, centros, establecementos, espazos, instalacións e dependencias que, potencialmente, poden xerar ou resultar afectadas por situacións de emerxencia. Incide non só nas actuacións ante as

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

devanditas situacións, senón tamén e con carácter previo, na análise e avaliación dos riscos, na adopción de medidas preventivas e de control dos riscos, así como na integración das actuacións de xestión da emerxencia, nos correspondentes Plans de Urgencia de Protección Civil.

A Norma Básica de autoprotección dos centros, establecementos e dependencias dedicadas a actividades que poidan dar orixe a situacións de emerxencia, aprobada por Real decreto 393/2007, do 23 de marzo, inclúe no seu anexo I un **catálogo coas actividades** a que lle é de aplicación este decreto. Establécense dous grupos de actividades:

1. Actividades con regulamentación sectorial específica, en cuxo caso o Real decreto aplícase con carácter supletorio.
2. Actividades sen regulamentación sectorial específica.

As actividades de espectáculos públicos e recreativas inclúense no grupo 1, cando cumbran coas seguintes características:

En espazos pechados:

Edifícios pechados: Con capacidade ou aforamento igual ou superior a 2000 persoas, ou cunha altura de evacuación¹ igual ou superior a 28 m.

Instalacións pechadas desmontables ou de tempada: con capacidade ou aforamento igual ou superior a 2.500 persoas.

Ao aire libre: En xeral, aquelas cunha capacidade ou aforamento igual ou superior a 20.000 persoas.

Por outra banda, a **Lei 5/2007 de emerxencias de Galicia**, establece no seu artigo 41 que a Xunta de Galicia determinará mediante regulamento un catálogo autonómico complementario de actividades e tipos de centros a que se lles esixirán medidas de autoprotección de acordo coas directrices básicas de autoprotección establecida na lexislación vixente. Ata o momento non se aprobou o devandito regulamento.

Xunto aos casos en que a normativa obriga á elaboración dun plan de autoprotección, existen casos en que aínda non sendo obrigatorio concorren factores de risco que aconsellan a elaboración dun plan de emerxencia ou de seguridade. De entre estes factores cómpre destacar pola súa incidencia e importancia nos establecementos de concorrencia pública os seguintes:

- **Densidade de ocupación:** dificulta o movemento físico e a correcta percepción dos sinais existentes, modificando a conduta dos ocupantes. Pola súa parte, condiciona o método idóneo para alertar aos ocupantes en caso de urxencia, xa que se a notificación da emerxencia comportase reaccións de pánico agravaría o problema.

¹ A altura de evacuación é a máxima diferenza de cotas entre unha orixe de evacuación (todo punto ocupable dun edificio, exceptuando os do interior das vivendas e os de todo recinto, ou conxunto deles comunicados entre si nos que a densidade de ocupación non exceda de 1 persoa/10 m² e cuxa superficie total non exceda de 50 m², como poden ser as habitacións de hotel, despachos de oficinas, etc.) e a saída de edificio que lle corresponda. A efectos de determinar a altura de evacuación dun edificio non se consideran as plantas nas que unicamente existan zonas de ocupación nula.

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

- **Características dos ocupantes:** en xeral, estes edificios están ocupados e neles coexisten persoas con enorme variedade entre elas (idade, mobilidade, percepción, coñecemento, disciplina, etc.).
- **Existencia de persoal foráneo:** son edificios ocupados na case totalidade do seu aforamento por persoas que non os usan con asiduidade e, conseguintemente, non están familiarizadas con eles. Iso dificulta a localización de saídas, de corredores ou vías que conducen a elas ou de calquera outra instalación de seguridade que se encontre nos devanditos locais.
- **Limitacións lumínicas:** úsanse frecuentemente en escuridade ou con niveis de iluminación baixa. Dá lugar a dificultades na percepción e identificación de sinais, accesos a vías, etc. e pola súa parte incrementa o risco de atropelos, caídas, empuxóns.

A existencia dalgúns destes factores ou a conxunción de todos eles xunto a outros que poidan existir, previsiblemente darían lugar a consecuencias graves ou incluso catastróficas ante a aparición dunha situación de emerxencia, se previamente non se previu tal evento e tomáronse medidas para o seu control.

Nos casos establecidos nas citadas normas, o titular da actividade debe elaborar un Plan de autoprotección, que é o **documento que establece o marco orgánico e funcional previsto para un centro, establecemento, espazo, instalación ou dependencia, co obxecto de prever e controlar os riscos sobre as persoas e os bens e dar resposta axeitada ás posibles situacións de emerxencia, na zona baixo responsabilidade do titular da actividade, garantindo a integración destas actuacións co sistema público de protección civil**. Noutras palabras, no Plan de autoprotección débense identificar e avaliar os riscos, as accións e medidas necesarias para a prevención e control de riscos, así como as medidas de protección e outras actuacións a adoptar en caso de emerxencia.

O persoal ao servizo da actividade terá a obriga de participar, na medida das súas capacidades, no Plan de autoprotección e asumir as funcións que lle sexan asignadas no devandito Plan.

No anexo II do Real decreto 393/2007 establécese a estrutura e contido mínimo do Plan de autoprotección:

- Capítulo 1: Identificación dos titulares e do emprazamento da actividade
- Capítulo 2: Descrición detallada da actividade e do medio físico en que se desenvolve
- Capítulo 3: Inventario, análise e avaliación de riscos.
- Capítulo 4: Inventario e descrición das medidas e medios de autoprotección.
- Capítulo 5: Programa de mantemento de instalacións.
- Capítulo 6: Plan de actuación ante emerxencias.
- Capítulo 7: Integración do plan de autoprotección noutros de ámbito superior.
- Capítulo 8: Implantación do plan de autoprotección.
- Capítulo 9: Mantemento da eficacia e actualización do plan de autoprotección.
- Anexo I: Directorio de comunicacións.
- Anexo II: Formularios para a xestión de emerxencias
- Anexo III: Planos

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

3. SEGURIDADE CONTRA INCENDIOS

3.1. PROCESO DE COMBUSTIÓN

O lume é a manifestación visual dun proceso denominado combustión. A combustión é unha reacción química exotérmica en que participa unha substancia chamada combustible e outra denominada comburente, que se desenvolve en condicións enerxéticas favorables e en que se desprende calor, radiación luminosa, fume e gases de combustión.

Para que a mestura combustible-comburente comece a arder cómpre un maior ou menor achegue de enerxía en forma de calor. A devandita enerxía é achegada polos chamados focos de ignición. Así, por exemplo os materiais sólidos como a madeira necesitan un achegue de enerxía elevada para empezar a arder, mentres que os gases ou vapores inflamables arden cun achegue mínimo de enerxía, como unha simple chispa eléctrica cando se acciona un interruptor. Os focos de ignición pódense clasificar en térmicos, eléctricos, mecánicos ou químicos.

A calor pode transferirse de tres formas: por conduction, por convección e por radiación. A conduction é a transferencia de calor a través dun obxecto sólido: é o que fai que a asa dun atizador se quente aínda que só a punta estea no lume. A convección transfere calor polo intercambio de moléculas frías e quentes: é a causa de que a auga dunha teteira se quente uniformemente aínda que só a súa parte inferior estea en contacto coa chama. A radiación é a transferencia de calor por radiación electromagnética.

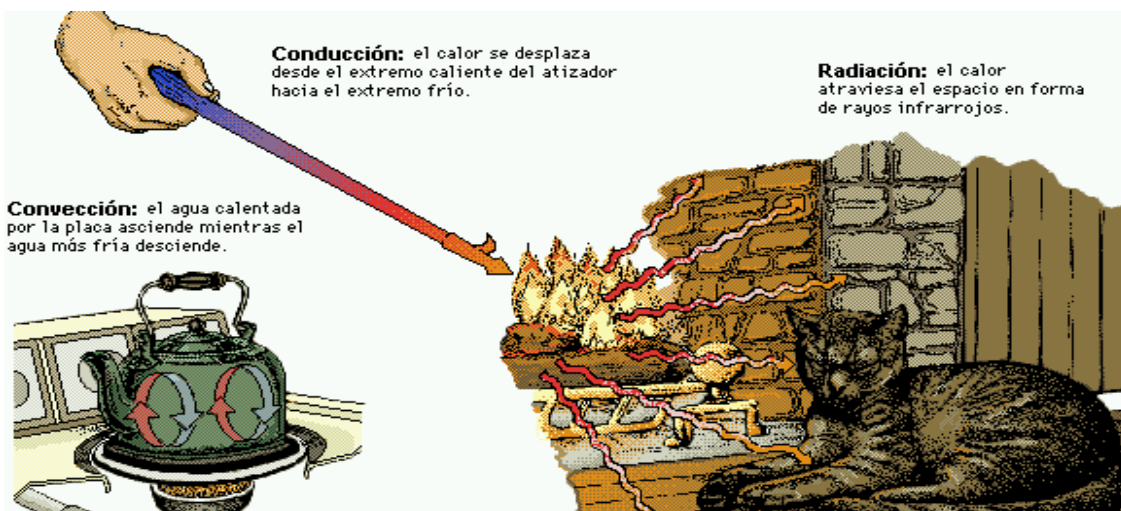

Figura 1: Mecanismos de transferencia do calor

Polo tanto para que exista unha combustión (lume) será preciso que se encontren presentes tres elementos: **comburente** (osíxeno), **combustible** e **calor**, que se representan graficamente no que se denomina como *triángulo do lume*. Actualmente, introdúcese un novo elemento: a **reacción en cadea**, que dá lugar á propagación do lume, e fálase do *tetraedro do lume*.

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

Figura 2: Triángulo y tetraedro do lume

3.2. TIPOS DE LUMES.

De acordo coa norma UNE EN 2:1992 Clases de lume, co fin de elixir o axente extintor axeitado, os lumes clasifícanse nos diferentes tipos segundo a natureza do combustible, tal e como se indica na Táboa 1:

Tipo de lume	Materiais combustibles
Clase A	Combustibles sólidos, xeralmente de tipo orgánico, cuxa combustión ten lugar normalmente con formación de brasas e sólidos de alto punto de fusión (madeira, papel, plásticos, goma, tecidos, etc.).
Clase B	Combustibles sólidos de baixo punto de fusión e líquidos inflamables (disolventes orgánicos, gasolina, parafina, cera de parafina, etc.).
Clase C	Combustibles gaseosos (propano, butano, gas cidade, etc.).
Clase D	Combustibles constituídos por metais e produtos químicos reactivos (magnesio, titanio, sodio, potasio, etc.). Estes metais arden a altas temperaturas e desprenden suficiente osíxeno como para manter a combustión, poden reaccionar violentamente coa auga ou outros químicos, e deben ser manexados con cautela

Táboa 1: Tipos de lumes segundo a natureza do combustible

Antigamente existía a clase E para referirse a incendios con risco de electrocución (incendios que implican calquera dos materiais das Clases A e B, pero coa introdución de electrodomésticos, cableado, ou calquera outro obxecto baixo tensión eléctrica, na veciñanza do lume, onde existe un risco de electrocución se se empregan axentes extintores condutores da electricidade).

3.3. MÉTODOS DE EXTINCIÓN E AXENTES EXTINTORES

Os métodos de extinción baséanse na eliminación dun ou máis dos elementos do triángulo do lume e da reacción en cadea.

Os *axentes extintores* son as substancias que, grazas ás súas propiedades físicas ou químicas, empréganse para apagar o lume. Estes axentes poden actuar dunha ou varias das formas seguintes:

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

a) Por arrefriado (eliminación da enerxía de activación)

Este método actúa contra a calor, tratando de baixar a temperatura a un nivel en que os materiais combustibles xa non poidan desprender os gases e vapores inflamables necesarios para manter a combustión. Polo tanto, para apagar un lume por arrefriado, necesítase un axente extintor que teña unha gran capacidade para absorber a calor. Un dos mellores elementos para lograr isto, pola súa abundancia e baixo custo, é a auga.

b) Por sufocación (eliminación do comburente)

Neste caso, trátase de eliminar o comburente (osíxeno), co cal xa non pode manterse a combustión. Isto pode conseguirse desprazando o osíxeno por medio dunha determinada concentración de gas inerte, ou ben cubrindo a superficie en chamas con algunha substancia ou elemento incombustible. As escumas especiais que usan os bombeiros en lumes de hidrocarburos (como petróleo ou gasolina), tamén actúan deste xeito.

c) Por dispersión, disolución, desalimentación ou illamento do combustible

Neste caso, tratamos de evitar que o combustible se encenda, afastándoo do lugar, impedindo que chegue ata el ou pondo barreiras para que o lume non o alcance. O lume non pode continuar, porque non ten combustible que queimar. As paredes "cortalumes", o peche das chaves de paso de combustibles, ou o corte da vexetación antes de que chegue o lume nun incendio forestal son formas de aplicar este método.

Aínda que en teoría pode parecer o método máis eficaz na práctica raramente se aplica en incendios urbanos pola súa complexidade e porque a velocidade de propagación adoita ser superior á capacidade de retirada do combustible.

d) Por inhibición ou rotura da reacción en cadea

Consiste en impedir a transmisión de calor dunhas partículas a outras do combustible, interpondo substancias químicas que actúan como elementos catalizadores entre elas. Cando se interrompe a reacción en cadea o lume non pode continuar e extingúese. Os extintores de po químico e de halón funcionan mediante este método.

Os axentes extintores poden encontrarse inicialmente en calquera dos tres estados habituais da materia (sólido, líquido e gasoso). Os máis comúns son:

Auga, a chorro ou pulverizada. Actúa por arrefriado, dada a calor específica da auga e a elevada calor latente de vaporización que ten. A auga pulverizada tamén pode actuar por sufocación ao impedir o contacto do combustible co osíxeno. Pode ser utilizada pulverizada mediante difusores que a reducen a pingas moi finas favorecendo a súa evaporación e por conseguinte a refrixeración ou a chorro con pulverizadores ou con bocas de incendio.

Escuma, química ou física. Son burbullas de aire ou gas, en base xeralmente acuosa, que actúan por arrefriado e por sufocación, illando o combustible do osíxeno do aire. Presenta como inconvenientes o non poder ser utilizada en lumes eléctricos (agás a escuma de alta expansión) e o de ser moi corrosiva.

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

Anhídrido carbónico ou Neve carbónica (CO_2 arrefriado por descompresión brusca). É un gas que se licúa por comprensión e arrefriado debéndose almacenar en recipientes axeitados xa que a súa presión é de 60 atmosferas a temperatura ambiente. Ao descargar o CO_2 fóra do recipiente se expansiona, producíndose unha especie de neve, coñecida como neve carbónica, que actúa por sufocación, xa que o CO_2 non é comburente, e por arrefriado.

Fronte á vantaxe de non ser tóxico, poder ser utilizado para lumes eléctricos, non producir danos nin deterioracións, saír autoimpulsado, etc. presenta os inconvenientes de non poder ser utilizado en lumes con brasas, ser pouco efectivo en exteriores e producir asfixia en porcentaxes superiores ao 4%.

Pos. Empréganse tres tipos de pos:

- Po químico seco ou po BC (convencional).
- Po químico universal ou po antibrasa ou po ABC (polivalente).
- Po químico seco – ou po D (especial para metais pesados).

Os pos normais e polivalentes son sales metálicos con algúns aditivos. Actúan inhibindo a reacción de combustión e no caso do po antibrasa ten ademais propiedades refrixerantes. Fronte á vantaxe de ser aplicables a lumes eléctricos e non ser tóxicos presentan o inconveniente de non poder utilizarse en máquinas ou instalacións delicadas e ter perigo de reactivación do lume ao cesar o achegue de po.

Halóns. Son hidrocarburos haloxenados (hidrocarburos en que un ou máis átomos de hidróxeno foron substituídos por átomos de halóxenos, F, Cl, Br e I).

Son moi bos inhibidores e bos sufocantes, son moi limpos, non corrosivos e non conducen a electricidade, aínda que teñen os inconvenientes da súa lixeira toxicidade, a súa non aplicación a lumes con brasa e o seu elevado custo. A súa principal aplicación está en instalacións delicadas (centros de procesos de datos, arquivos, museos, etc.) e en recintos pequenos en que se detecte un lume con rapidez.

A utilización de cada un dos axentes extintores depende da clase de lume, das materias susceptibles de incendiarse e, en moitos casos, de que o axente non estrague os obxectos non alcanzados polo lume (como ocorrería cos libros dunha biblioteca se se utilizase auga).

3.4. Instalacións de prevención e protección contra incendios

3.4.1. Normativa específica

Para garantir que a seguridade contra incendios sexa efectiva ao deseñar un edificio xa se deben ter en conta unha serie de parámetros de protección ou prevención, polo que existen normas específicas obrigatorias segundo as áreas de actividade: comercial, hospitalaria, residencial, industrial, etc., entre as que destacamos:

- Real decreto 1942/1993, do 5 de novembro, por que se aproba o regulamento de instalacións de protección contra incendios (BOE do 14 de decembro), modificado por OM do 16 de abril de 1998 (BOE do 28 de abril)

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

- Real decreto 314/2006, do 17 de marzo, por que se aproba o código técnico da edificación (BOE do 28 de marzo).
- Real decreto 393/2007, do 23 de marzo, por que se aproba a Norma Básica de autoprotección dos centros, establecementos e dependencias dedicadas a actividades que poidan dar orixe a situacións de urxencia.

Como vimos, un dos seis documentos básicos do Código Técnico da Edificación, o SE DB-SI, establece as esixencias básicas relativas á seguridade en caso de incendio, así como os valores mínimos de calidade e os procedementos que se deben cumprir para garantir a seguridade ante o risco de incendio. Defínense as seguintes seis esixencias básicas de seguridade en caso de incendio:

1. SE 1 - Propagación interior: limitarase o risco de propagación do incendio polo interior do edificio, tanto ao mesmo edificio como a outros edificios lindantes. Para iso propón medidas tales como compartimentar en sectores de incendio, definir os locais e as zonas de risco especial...
2. SE 2 - Propagación exterior: limitarase o risco de propagación do incendio polo exterior, tanto no edificio considerado como a outros edificios.
3. SE 3 - Evacuación de ocupantes: o edificio disporá dos medios de evacuación axeitada para facilitar que os ocupantes poidan abandonar ou alcanzar un lugar seguro dentro do mesmo en condicións de seguridade. Defínense o número e dimensións dos percorridos de evacuación.
4. SE 4 - Instalacións de protección contra incendios: o edificio disporá dos equipos e instalacións axeitadas para facer posible a detección, o control e a extinción do incendio, así como a transmisión da alarma aos ocupantes. O deseño, a execución das instalacións, a posta en marcha e o seu mantemento, así como os seus compoñentes e materiais deben cumprir o Regulamento de Instalacións de protección de incendios. Tamén se establecen os tipos de instalacións cos que se deben dotar edificios e establecementos en función dos usos e dimensións:
 - Extintores portátiles
 - Bocas de incendio
 - Columna seca
 - Ascensor de urxencia
 - Detección de alarma de incendio
 - Instalación automática de extinción
 - Hidrantes exteriores
5. SE 5 - Intervención de bombeiros: facilitarase a intervención dos equipos de rescate e de extinción de incendios.
6. SE 6 - Resistencia estrutural ao incendio: a estrutura portante manterá a súa resistencia ao lume durante o tempo necesario para que poidan cumprirse as anteriores esixencias básicas.

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

3.4.2. Instalacións de protección contra incendios

A continuación descríbense as diferentes instalacións de protección contra incendios que se poden encontrar nun establecemento de pública concorrencia, indicando o xeito de utilización de cada unha delas.

3.4.2.1. Extintores de incendio portátiles.**3.4.2.1.1. Definición e tipos de extintores de incendio portátiles.**

Aínda que en termos xerais, calquera dispositivo, aparello ou sistema para extinguir o lume pode considerarse como un extintor de incendios, a necesaria diferenciación e o costume adquirido exclúen deste concepto ás instalacións fixas de extinción de lumes. Polo tanto, un extintor de incendios é un aparello que permite a proxección e dirección dun axente extintor sobre un lume. Esta proxección pode ser consecuencia dunha presión previa do axente extintor, dunha reacción química ou da expulsión dun gas auxiliar.

Así pois, os extintores de incendios poden clasificarse atendendo a diferentes criterios:

- **Mobilidade:** portátiles (manuais ou dorsais) e sobre rodas.
- **Axente extintor que conteñen:**
 - De auga (con ou sen aditivos e de proxección a chorro ou pulverizada)
 - De po
 - De anhídrido carbónico.
 - De hidrocarburos haloxenados
- **Sistema de presurización:**
 - Permanentemente presurizados.
 - Presurizados no momento de ser empregados.
- **Eficacia:** a norma une-23110 que especifica o tamaño e clase de lume que é capaz de extinguir considerando unhas determinadas condicións

Dentro dos tipos máis usuais encóntrase o extintor de incendios de presión permanente, que a súa vez se presenta en tres modalidades. A primeira corresponde a aqueles nos que o axente extintor proporciona a súa propia presión de impulsión, tal como ocorre nos de anhídrido carbónico. A segunda está formada por aqueles nos que o axente extintor se encontra en fase líquida e gasosa, tal como ocorre no de hidrocarburos haloxenados, e cuxa presión de impulsión se consegue mediante a súa propia tensión de vapor con axuda doutro gas propelente, tal como nitróxeno, engadido no recipiente durante a fabricación ou recarga do extintor. A última modalidade está formada por aqueles extintores nos que o axente extintor é líquido ou sólido pulverulento, cuxa presión de impulsión se consegue con axuda dun gas propelente, inerte, tal como o nitróxeno ou o anhídrido carbónico, engadido no recipiente durante a fabricación ou recarga do extintor.

Na Figura 3 represéntase un extintor correspondente a esta última modalidade. Recoñécense porque no punto 4 vai enroscado un manómetro indicador da presión do gas impulsor que ocupa a parte superior do recipiente. Para accionar o extintor quítase o pasador 8 tirando de anela, desbloqueándose a panca 6 que se acciona apertando cara á maneta fixa 7 para que así se poña en comunicación o tubo sonda 5 e a

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

manguera 9. Entón o gas impulsor empurra á masa do axente extintor obrigándoa a saír polo tubo sonda cara á manguera e a súa boquilla.

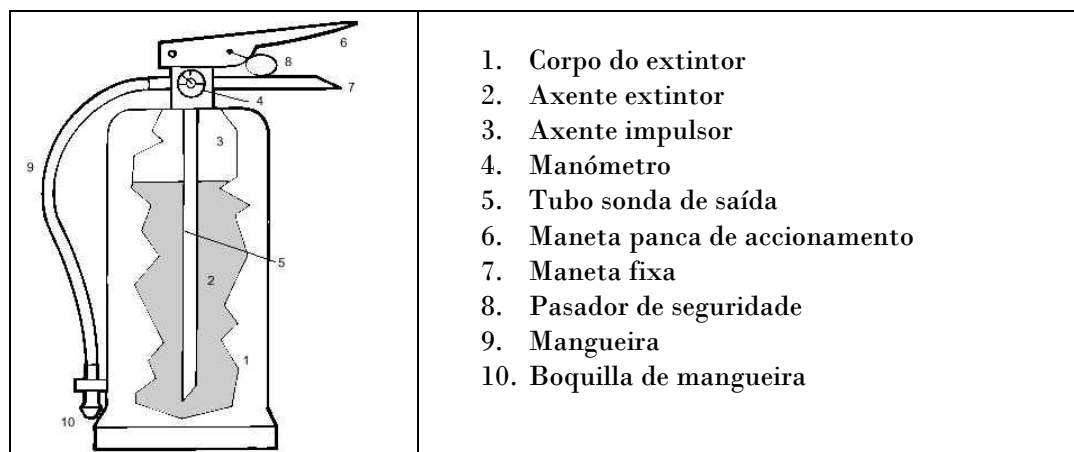

Figura 3: Extintor de incendios de presión permanente

Outro tipo de extintor é o de presión non permanente. Neles o axente extintor pode ser líquido ou pulverulento e están sometidos á presión atmosférica. O axente impulsor adoita ser un gas inerte tal como o nitróxeno ou o anhídrido carbónico, que vai contido presurizado nun botellín instalado dentro ou fóra do extintor. Na Figura 4 preséntase este tipo de extintor coa denominación das súas partes principais. Pódese ver que a parte superior do aparello extintor é idéntica á representada na Figura 1 coa excepción de que non leva o furado roscado para un manómetro.

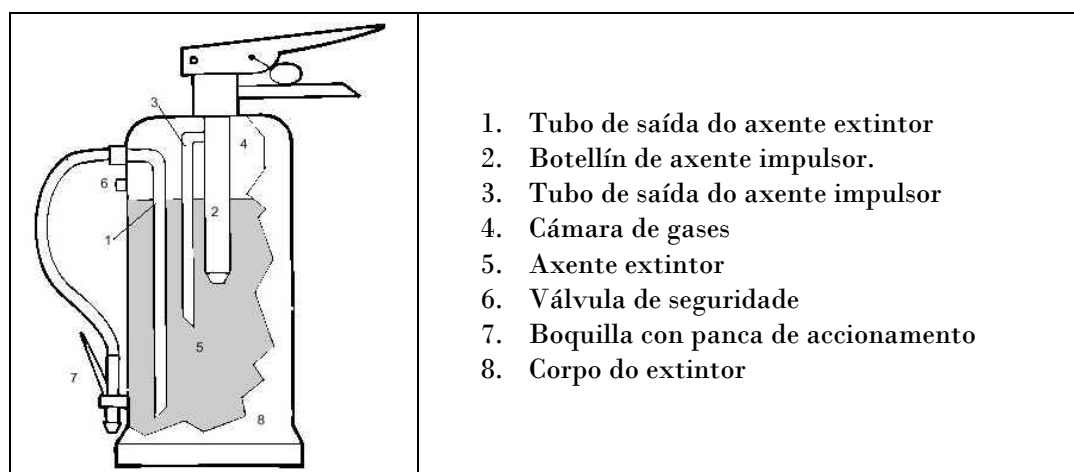

Figura 4: Extintor de incendios de presión no permanente con botellín interior

Para o accionamento do extintor comézase por quitar o pasador de seguridade tirando da súa argola, desbloqueándose así a panca que ao apertara cara á maneta fixa abre a saída do axente impulsor do botellín 2 que a través do tubo 3 alóxase na cámara 4. Posteriormente empúñase a boquilla da manguera

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

7 e acciónase a súa panca o axente impulsor que estaba presionando desde a súa cámara ao axente extintor, obrigará a este a pasar polo tubo 1 e saír pola boquilla da manguera.

3.4.2.1.2. *Presentación dos extintores de incendio portátiles*

Calquera que sexa o tipo de extintor debe ir provisto, polo menos, dos seguintes elementos de identificación e información (instrución técnica complementaria MEUS MIS-APS do Regulamento de Aparellos de Presión BOE nº 149 de 23/06/1982):

- Placa de timbre
- Etiqueta de características

Na Figura 5 preséntase un exemplo de placa de deseño segundo normas. Nela pódese apreciar o nome do organismo autonómico como autoridade competente para controlar as probas periódicas de presión. O recadro superior esta reservado para o número de rexistro, dado polo Ministerio de Industria. No primeiro recadro da esquerda indícase a presión de deseño ou de timbre que corresponde á presión máxima de servizo (neste caso 20kg/cm²).

As outras catro recadros están reservadas para indicar a data de timbrado (data da primeira proba de presión: 09-97) e primeiro, segundo e terceiro retimbrado. Os retimbrados teñen que facerse cada cinco anos e só se admiten tres, polo que a vida máxima do aparello é de 20 anos. Neste caso o seguinte retimbrado realizarase no mes 09 do ano 2002 que dará de validez ao extintor cinco anos máis ata o mes 09 do ano 2007 e o terceiro retimbrado no mes 09 do ano 2012, debendo retirarse o extintor no mes 09 do ano 2017.

Figura 5: Exemplo de placa de deseño

Na Figura 6 preséntase un exemplo de etiqueta que hai que adherir sobre un extintor de incendios de presión permanente que cumpre co especificado no Art. 10 do ITC ITC-MIE-AP5.

No recadro superior indícase a marca comercial do extintor. No seguinte recadro vén a información sobre o tipo e cantidade de axente extintor e a eficacia do extintor. A eficacia defínese por medio dun número acompañado dunha letra; o número define o tamaño do fogar e a letra a clase de lume, segundo a norma

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

une-23110 que especifica o tamaño e clase de lume que é capaz de extinguir considerando unhas determinadas condicións.

No caso da figura indícase que o extintor é de 6 kg. de masa total (suma das masas dos axentes extintor e impulsor e a do recipiente). O axente extintor é po polivalente antibrasa ABC a base de fosfatos que extingue lumes das clases A (sólidos), B (líquidos) e C (gases) coas eficacias correspondentes a 21 A, 113 B e C respectivamente.

A continuación vén un recadro sobre o xeito de emprego do extintor. O recadro que indica **PRECAUCIÓN** é para advertir sobre os tipos de lume para os que non debe utilizarse o extintor e ademais engádese a información de que o axente extintor non é tóxico nin corrosivo. No seguinte recadro dáse a referencia do fabricante que cumpre coas esixencias legais do ITC ITC-MIE-AP5.

No próximo recadro indícase a marca da entidade autorizada que interveu para a homologación do aparello. Conxuntamente a esta marca dáse a información sobre as características do continente do extintor e a norma seguida para homologar cos códigos correspondentes ao aparello extintor. Todo o anterior cumpre cos mínimos esixidos polo ITC ITC-MIE-AP5.

A continuación vén o recadro coas referencias do distribuidor e outra última coas referencias do mantedor e / ou encargado. Todos eles deben cumprir coas esixencias legais.

MARCA DO EXTINTOR		
EXTINTOR DE INCENDIOS 6 Kg Po ABC		
21 A	113B	C
MODO DE EMPREGO 1. Quitar o pasador de seguridade 2. Apretar a maneta 3. Dirixir o chorro á base das lapas		
PRECAUCIÓN Non apto para o seu emprego en presenza de tensións superiores a 35.000 voltios O po ABC non é tóxico nin corrosivo		

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

FABRICANTE:	
MARCA DA ENTIDADE AUTORIZADA	Axente extintor: 6 Kg Po ABC
	Axente propulsor: N ₂
	Contrasinal: FAI 1491
	Transporte: EX-0291-V-V
	Homologado según: ITC, MIE AP-5
	B.O.E. 20.6.85
	Temperatura de servizo: - 20°C + 60°C
	Verificar anualmente
	Utilizar para a recarga
	Recambios orixinais do modelo aprobado
DISTRIBUIDOR:	
MANTEDOR E/OU RECARGADOR:	

Figura 6: Etiqueta impresa sobre un extintor de incendios de presión permanente

Na Figura 7 presentase unha etiqueta correspondente a un extintor de anhídrido carbónico. Pode comprobarse que a distribución da información dada é similar á da etiqueta da Figura 6. Este tipo de extintores non leva placa de deseño, pois por pertencer ao grupo de botellas de gases licuados deberán levar as inscricións regulamentarias gravadas directamente sobre a botella. Outra característica peculiar dos extintores de anhídrido carbónico é que a boquilla da manguera é máis grande que a dos outros tipos. Está realizada en material illante para evitar que a temperatura especialmente baixa do gas licuado produza queimaduras.

MARCA DO EXTINTOR
EXTINTOR
5 Kg CO ₂ (Anhídrido carbónico) 34 BC
MODO DE EMPREGO
1. Posición vertical 2. Tirar da argola 3. Dirixir o chorro á base das lapas
PRECAUCIÓN
Non utilizar en lumes metálicos e produtos radioactivos

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

MARCA DA ENTIDADE AUTORI- ZADA	Recargar despois de utilizar aínda que sexa parcialmente. Verificar periodicamente. Utilizar para o mantemento ou a recarga os produtos e pezas de recambio conforme ao modelo aprobado. NON CONDUTOR DA ELECTRICIDADE Axente extintor: CO₂ 5 kg Temperaturas límite: -20°C + 60°C Aprobación N°: 012 / 485 Tipo: CO₂ 5 kg Modelo: NM
FABRICANTE:	
DISTRIBUIDOR:	
MANTEDOR E/OU RECARGADOR:	

Figura 7: Etiqueta impresa sobre un extintor de incendios de anhídrido carbónico

Figura 8: Diferentes tipos de extintores de incendios portátiles

3.4.2.1.3. Selección dun extintor portátil

En primeiro lugar débese ter en conta para que clase de lume se quere o extintor. Para iso considerárase o exposto no regulamento de instalacións de protección contra incendios, tal e como se pode ver na Táboa 2.

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

Na elección do axente extintor deberase prescindir do halón, para así cumprir co Protocolo de Montreal relativo ás substancias que esgotan a capa de ozono e que está ratificado polo estado español. Poderíase elixir algúns dos produtos alternativos dos halóns que están autorizados.

Táboa 2. Axentes extintores e a súa adecuación ás distintas clases de lume segundo o Regulamento de instalacións de protección contra incendios (R.D. 1942/1993. BOE 14.12.1993).

AXENTE EXTINTOR	CLASE DE LUME (UNE-EN2 1994)			
	A (Sólidos)	B (Líquidos)	C (Gases)	D (Metais especiais)
Auga pulverizada	OOO (2)	O		
Auga a chorro	OO (2)			
Po seco BC (convencional)		OOO	OO	
Po ABC (polivalente)	OO	OO	OO	
Po específico metais				OO
Espuma física	OO (2)	OO		
Anhídrido carbónico	O (1)	O		
Hidrocarburos haloxenados	O (1)	OO		

Sendo: OOO Moi adecuado / OO Adecuado / O Aceptable

Apuntamentos:

1. En lumes pouco profundos (profundidade inferior a 5 mm) pode asignarse OO.
2. En presenza de corrente eléctrica non son aceptables como axentes extintores a auga a chorro nin a espuma; o resto dos axentes extintores poderán utilizarse naqueles extintores que superen o ensaio dieléctrico normalizado na UNE-23.110.

O SE DB-SI 4 do CTE establece a dotación de instalacións de protección que debe ter un edificio ou establecemento en función do seu uso. En xeral calquera edificio ou instalación deberá ter un extintor portátil de eficacia 21A-113B cada 15 metros de percorrido en cada planta, como máximo, desde todo orixe de evacuación. Ademais nas zonas de risco especial definida neste mesmo DB, debe haber un extintor destas mesmas características no exterior do local ou da zona de risco e próximo á porta de acceso, que poderá servir simultaneamente a varios locais ou zonas, e extintores no interior do local ou da zona de risco para que o percorrido real ata algún deles, incluído o situado no exterior, non sexa maior de 15 m en locais de risco especial medio ou baixo ou de 10 metros en locais de risco especial alto. Non existen maiores requirimentos para edificios de pública concorrencia no referente ao número e características dos extintores.

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

3.4.2.1.4. Normas de emprego dun extintor de incendios portátil

O usuario dun extintor de incendios para conseguir unha utilización do mesmo mínima eficaz, tendo en conta que a súa duración é aproximadamente de 8 a 60 segundos segundo tipo e capacidade do extintor, tería que ser formado previamente sobre os coñecementos básicos do lume e de forma completa e o máis práctica posible, sobre as instrucións de funcionamento, os perigos de utilización e as regras concretas de uso de cada extintor.

Como se viu anteriormente, na etiqueta de cada extintor especifícase o seu xeito de emprego e as precaucións que hai que tomar. Pero hai que resaltar que no momento da urxencia sería moi difícil assimilar todas as regras prácticas de utilización do aparello.

Dentro das precaucións xerais débese ter en conta a posible toxicidade do axente extintor ou dos produtos que xera en contacto co lume. A posibilidade de queimaduras e danos na pel por demasiada proximidade ao lume ou por reaccións químicas perigosas.

Descargas eléctricas ou proxeccións inesperadas de fluídos emerxentes do extintor a través da súa válvula de seguridade. Tamén se debe considerar a posibilidade de mecanismos de accionamento en malas condicións de uso.

Antes de usar un extintor contra incendios portátiles recoméndase realizar un curso práctico no que se poderían incluír as regras xerais de uso que se indican a continuación:

1. Descolgar o extintor colléndoo pola maneta ou asa fixa que dispoña e deixalo sobre o chan en posición vertical.
2. No caso de que o extintor posúa manguera collela pola boquilla para evitar a saída incontrolada do axente extintor. No caso de que o extintor fose de CO₂ levar coidado especial de asir a boquilla pola parte illada destinada para iso e non dirixila cara as persoas.
3. Comprobar no caso de que exista válvula ou disco de seguridade que están en posición sen perigo de proxección de fluído cara o usuario.
4. Quitar o pasador de seguridade tirando da súa argola.
5. Achegarse ao lume deixando como mínimo un metro de distancia ata el. En caso de espazos abertos achegarse na dirección do vento.
6. Apertar a maneta e, no caso de que exista, apertar a panca de accionamento da boquilla. Realizar unha pequena descarga de comprobación de saída do axente extintor.
7. Dirixir o chorro á base das chamas.
8. No caso de incendios de líquidos proxectar superficialmente o axente extintor efectuando un varrido horizontal e evitando que a propia presión de impulsión poida provocar o derramo incontrolado do produto en combustión. Avanzar gradualmente desde os extremos.

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

	
1. Descolgar o extintor colléndoo pola maneta ou asa fixa e deixalo sobre o chan en posición vertical.	2. Asir a boquilla da manguera do extintor e comprobar, no caso que exista, que a válvula ou disco de seguridade (V) está en posición sen risco para o usuario. Sacar o pasador de seguridade tirando do seu anel.
	
3. Presionar a panca da cabeza do extintor e no caso de que exista apretar a panca da boquilla realizando unha pequena descarga de comprobación.	4. Dirixir o chorro á base das lapas con movemento de varrido. No caso de incendio de líquidos proxectar superficialmente o axente extintor efectuando un varrido evitando que a propia presión de impulsión provoque derramo do líquido incendiado. Aproximarse lentamente ao lume hasta un máximo dun metro.

Figura 9: Manexo dun extintor de incendios portátil

3.4.2.1.4. Mantemento dos extintores de incendios portátiles

No plan de prevención e protección contra incendios nun centro de traballo inclúese todo o relativo á cantidade, tipo, situación e mantemento dos extintores de incendio portátil. Merece ser destacado que para que un extintor de incendios sexa eficaz no momento do incendio debe ter un mantemento axeitado coas revisións periódicas indicadas segundo o R.D. 1942/1993.

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

3.4.2.2. Bocas de incendios e Hidrantes exteriores

As bocas de incendios e os hidrantes exteriores son tomas de auga deseñada para proporcionar un caudal considerable en caso de incendio. A auga pode obterse da rede urbana de abastecemento ou dun depósito, mediante unha bomba.

Os hidrantes exteriores de incendios sitúanse nas inmediacións dos edificios e serven para que os bombeiros poidan axustar as súas mangueras. Poden ser aéreos ou enterrados; no primeiro caso trátase dun poste coas súas tomas (normalmente máis dunha) e no segundo, sitúanse nunha arqueta, con tapa de fundición, baixo o nivel do pavimento da beirarrúa.

As bocas de incendios interiores sitúanse no interior dos edificios e constan de todo o equipamento necesario para funcionar, polo que tamén se coñecen como Bocas de Incendio Equipadas, abreviadamente BIE. Unha BIE adoita estar nun armario, no que hai unha entrada de auga cunha válvula de corte e un manómetro para comprobar en calquera momento o estado da alimentación. Teñen unha manguera pregada, coa súa boca de saída (lanza e boquilla). As mangueras poden ser 25 e 45 mm de diámetro, que permiten caudais elevados de auga: 1,6 e 3,3 litros por segundo, respectivamente. A de 25 mm pode utilizarse de forma individual pero a de 45 mm debe usarse con axuda doutra persoa. Cando se abre a válvula é aconsellable suxeitar a lanza ou boquilla das mangueras para evitar que, a causa da presión, empece a dar bandazos, podendo ferir a alguén. O armario onde se encontran adoita estar cerrado cun vidro, coa inscrición: "Rómpase en caso de Incendio", porque calquera debe rompelo en caso de incendio, para utilizala.

Figura 10: Boca de incendio e hidrante exterior con SUS sinais de identificación

De acordo co SE DB-SI, os edificios ou instalacións deberán ter bocas de incendio nas zonas de risco especial alto definido no SE DB-SI, como son por exemplo os talleres ou almacéns de decorados ou de vestiario destinado a pública concorrencia cando o seu volume sexa superior a 200 m³. Ademais os edificios de pública concorrencia deben ter bocas de incendio cando a superficie construída exceda de 500 m². En ambos os dous casos os equipos serán de tipo 25 mm.

De acordo co SE DB-SI, como norma xeral, calquera que sexa o uso do edificio, cando a altura de evacuación descendente excede de 28 metros ou se a ascendente excede de 6 metros, así como en establecementos de densidade de ocupación maior que 1 persoa cada 5 m² e cuxa superficie construída

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

este comprendida entre 2000 e 10.000 m² deberá de existir un hidrante e un máis por cada 10.000 m² ou fracción. No caso de cines, teatros, auditorios e discotecas con superficie construída comprendida entre 500 e 1000 m² e en recintos deportivos con superficie construída comprendida entre 5.000 e 10.000 m² deberá tamén existir un hidrante exterior. Os devanditos hidrantes compútanse cando se encontran na vía pública a menos de 100 m da fachada accesible do edificio.

3.4.2.3. Columna seca

A columna seca consiste nun trazado de tubaxes sen auga con bocas de incendio ás que os bombeiros conectan as súas mangueras. A diferenza dos outros dous sistemas anteriores, a tubaxe non leva auga; esta introdúcese no circuíto a partir dunha boca especial que hai á entrada do edificio, onde os bombeiros poden conectar a manguera desde o camión de bombeiros ou camión cisterna á boca ou desde un hidrante. Este sistema serve para evitar despregar moitos metros de manguera de forma innecesaria. É de uso exclusivo para os bombeiros.

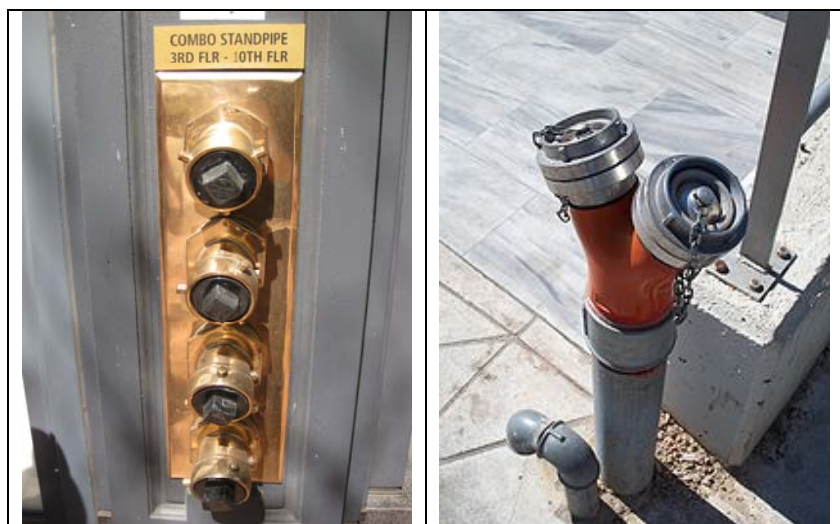

Figura 11: Columnas secas

De acordo co SE DB-SI, en edificios de pública concorrencia deberá existir unha columna seca cando a altura de evacuación exceda de 24 metros.

3.4.2.4. Sistemas de detección e alarma

A detección do foco de incendio é fundamental para evitar a propagación do lume. Xeralmente os incendios xorden lentamente, agás os provocados por explosións ou inflamación rápida, e van acompañados das seguintes manifestacións: gases, fumes, chamas e calor.

A detección rápida dun incendio debe ir acompañada dunha correcta localización, xa que de non ser así os sistemas de detección serían ineficaces. A detección pode realizarse ben mediante detectores humanos ou percorridos de inspección ou ben mediante detectores automáticos. A alarma poderá ser activada manualmente (pulsadores) e estará integrada no sistema automático de detección e alarma.

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

Os pulsadores de alarma móntanse de maneira que estean visibles, sinalizados e non deben ter un percorrido maior a 25 m, con preferencia situados preto das caixas de escaleiras, corredores de evacuación, saídas de urxencias, portas de saída das plantas, etc.

Os sistemas de detección e alarma automática baséanse en dispositivos ou aparellos sensibles a variacións do medio ambiente, que rexistran, comparan e miden automaticamente os fenómenos ou variacións que anuncian a aparición dun incendio (fumes, gases, calor, chamas) e transmiten un sinal audible perceptible en todo o edificio protexido, debendo ser ademais visible cando o nivel de ruído onde deba ser percibida supere os 60 dB. Nestes casos instálanse sistemas óptico-acústicos cun flash intermitente para que a alarma sexa visualizada inmediatamente.

Os sensores ou detectores automáticos de incendio poden clasificarse en detectores de fumes, detectores de gases, detectores térmicos ou detectores de chama. Os detectores térmicos son os máis axeitados para locais onde se prevé que poidan orixinarse fumes non provocados por lume, para evitar falsas alarmas.

De acordo co SE DB-SI, en edificios de pública concorrencia deberá existir un sistema de detección de incendio cando a superficie construída exceda de 1000 m².

Figura 12: Sistemas de detección e alarma de incendios

3.4.2.5. Instalación automática de extinción - Pulverizador de incendios

Un sistema de pulverizadores contra incendios (en inglés fire sprinklers) é un dispositivo que consiste nun sistema de abastecemento de auga, provisión axeitada da presión e o caudal dun sistema de tubaxes de distribución de auga, sobre a que están conectados os pulverizadores.

Consiste nun aplicador de auga cun tapón termosensible que está deseñado para destruírse a temperaturas predeterminadas, provocando en forma automática a liberación dun chorro de auga pulverizada, que pode extinguir o lume xusto na zona onde este se iniciou.

Os pulverizadores máis correntes son os que posúen un bulbo de vidro que contén un líquido no seu

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

interior, o líquido non enche o bulbo e queda un espazo ao baleiro. Cando a calor dun lume actúa sobre o pulverizador, o líquido ferve e a presión do vapor exerce presión sobre o vidro que se rompe, liberándose o tapón e entón a auga a presión, contida na rede de tubaxes contra incendios, descarga e verte sobre un deflector que a pulveriza formando un chorro de auga nebulizada. Este proceso pode durar segundos ou minutos.

Outro modelo pouco usado é o que contén o seu elemento fusible cunha aliaxe de chumbo e outros metais, o cal se destrúe a unha temperatura predeterminada provocando o mesmo efecto descrito no parágrafo anterior.

Existen moitos tipos de pulverizadores que se poden clasificar de acordo á súa temperatura de activación, rapidez de apertura, tamaño do orificio de descarga ou caudal do pulverizador, tipo de elemento fusible, forma de aplicación do chorro, área de cobertura do chorro de auga, entre moitos outros factores que interveñen durante a análise de riscos e deseño do proxecto polo especialista.

O gran inconveniente deste tipo de pulverizador é que unha vez aberto segue pulverizando a zona aínda que o lume estea extinguido e, se non hai alguén que peche a válvula de subministración, os danos causados pola auga poden superar os causados polo lume. Para evitalo, hai pulverizadores que, en vez de tapón e elemento fusible, teñen unha válvula solenoide que abre, en caso de incendio, por medio dun detector de incendios asociado a un sistema de seguridade ou alarma de incendios. O sistema pecha a válvula cando o lume se extingue e, se se reavivase, volve abríla.

O seu uso é moi frecuente en fábricas e grandes edificios comerciais, aínda que cada vez son máis frecuentes no fogar e en construcións pequenas.

Figura 13: Pulverizadores de incendios

3.4.3. Sinalización das instalacións de protección contra incendios

Os medios de protección contra incendios de utilización manual (extintores, bocas de incendio, pulsadores manuais de alarma e dispositivos de disparo de sistemas de extinción) débense sinalizar mediante sinais definidos na norma UNE 23033-1, de diferente tamaño segundo a distancia a que deban ser observados.

Os sinais deben ser visibles en caso de fallo no subministro de iluminación normal. Cando sexan fotoluminescentes as súas características de emisión lumínica deben cumprir co que se establece na norma UNE 23035-4.

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

Os devanditos sinais terán forma cadrada ou rectangular e constarán dun pictograma branco sobre un fondo vermello (o vermello debe cubrir como mínimo o 50% do sinal).

Figura 14: Sinais de instalacións de protección contra incendios

4. SAÍDAS DE EMERXENCIA E EVACUACIÓN

4.1. SAÍDAS DE EMERXENCIA

Unha saída de emerxencia é unha estrutura de saída, especialmente deseñada para situacións de emerxencia como un incendio: o uso combinado das saídas regulares e especiais permite unha rápida evacuación, mentres que tamén proporciona unha alternativa se a ruta á saída regular está bloqueada polo lume, etc.

Normalmente sitúase nunha situación estratéxica con sinais de saída que conducen ata unha porta que permite a saída a un lugar seguro. Unha saída de emerxencia tamén pode ser unha porta de entrada principal dentro ou fóra. Unha escaleira de incendios é un tipo especial de saída de urxencia, xeralmente montado no exterior dun edificio ou no interior de vez en cando, pero separada das principais áreas do edificio.

Figura 15: Escaleiras exteriores de incendios

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

O CTE define a saída de emerxencia como a saída de planta ou de edificio previsto para ser utilizada exclusivamente en caso de emerxencia e que está sinalizada de acordo con iso e establece as características que deben cumprir no referente a número de saídas, dimensións, lonxitude dos percorridos de evacuación, características das escaleiras e portas situadas nos percorridos de evacuación e sinalización dos medios de evacuación.

Cada edificio debe cumprir con certas normas de seguridade, como alturas mínimas, varandas, escaleiras, corredores, portas de escape e sinalización. As discotecas, por exemplo, congregan gran cantidade de público. Unha boa sinalización das saídas é indispensable para unha axeitada evacuación.

4.2. EVACUACIÓN

No seu sentido máis frecuente, refírese á acción ou efecto de retirar persoas dun lugar determinado. Normalmente acontece en emerxencias causadas por distintos tipos de desastres, xa sexan naturais, accidentais ou debidos a actos bélicos. Neste caso utilízase para referirse á acción de pór a salvo ás persoas cando ocorre un sinistro nun establecemento de concorrencia pública.

As empresas, centros comerciais, hoteis, cines e todos os locais onde se concentren un gran número de persoas deberán estar dotados de plans de evacuación que contemplen as vías e saídas de evacuación que permitan un desaloxo rápido das instalacións en caso de perigo ou emerxencia.

Como norma xeral estes plans de evacuación deben considerar os seguintes puntos:

1. Sistema de aviso ou alarma.
2. Rutas de evacuación.
3. Saídas.
4. Sinalamentos.
5. Mapas.
6. Iluminación.
7. Práctica e exercicios.
8. Inspección e mantemento.

Figura 16: Plano de evacuación

Poucas son as persoas que se preocupan de buscar onde está a saída de emerxencia cando asisten a unha discoteca, un cine ou un estadio. Non se trata de vivir obsesionados pero cando nos atopamos en recintos que congregan a gran cantidade de público, dá tranquilidade saber que existen estas vías de evacuación, para escapar en forma segura, en caso dun incendio, tremor forte ou outro imprevisto.

Cada certo tempo ocorren accidentes que nos lembran da súa importancia. Aconteceu en 2001 en Filipinas, cando a raíz dun incendio nun hotel de Quezon City, 75 persoas morreron ao quedar atrapadas no seu interior. Segundo o informe policial, as ventás dos cuartos tiñan reixas e as saídas de emerxencia estaban con chave.

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

A continuación recóllense unha serie de aspectos que hai que ter en conta para garantir o éxito dunha evacuación:

1. **As vías de evacuación deben permanecer expeditas e desembocar o mais directamente posible no exterior ou nunha zona de seguridade.**
Isto significa que debemos vixiar con moita atención que non se bloqueen as vías apilando obxectos, utilizándoas como almacéns, ou incluso, pechándoas con cadeas. Tamén hai que estar atentos ao final destas saídas de emerxencias que por veces desembocan en patios de luz que non teñen saída ao exterior, ou en lugares valados.
2. En caso de perigo, **deberanse poder evacuar todos os lugares** rapidamente e en condicións de máxima seguridade.
Non é suficiente con que a maioría das persoas poidan ser evacuadas con rapidez, temos que vixiar que sexan todas e cada unha delas as que teñan unha vía de saída rápida a un lugar seguro.
3. **As portas de emerxencia deberán abrirse cara ao exterior e non estar pechadas.**
Cando menos, en horario de traballo, ou mentres haxa persoal no interior, deben permanecer abertas (vixiar que non se encontren pechadas con chave, ou incluso con cadeas). O ideal son as portas con apertura de barra antipánico ao exterior. A norma prohibe expresamente para estas saídas as portas corredeiras e as xiratorias polo risco que entrañan ao ser un pescozo de botella. Hai que considerar un gran número de persoas correndo cara á saída, e por iso colocar unha porta que obrigue a pararse, ou saír dun en nun, está totalmente prohibido.
4. As portas situadas nos percorridos das vías de evacuación deberán estar **sinalizadas** de maneira axeitada.
No Real decreto 485/1997, do 14 de abril, sobre disposicións mínimas de sinalización de seguridade e saúde no traballo, recóllense que tipo de sinais son as axeitadas. É moi importante que estes sinais sexan dun tamaño que permita velos claramente, dun material resistente xa que están pensados para sinalizar durante todo o tempo de vida do local e sobre todo, debemos estar atentos á súa colocación.
5. En caso de avaría de iluminación, as vías e saídas de evacuación que requiran iluminación deberán estar equipadas con **iluminación de seguridade de suficiente intensidade.**
Isto significa, que non abonda con colocar os carteis de saída de emerxencia, senón que en lugares con pouca luz, é obrigatorio que estes carteis sexan luminosos, e que a fonte de alimentación sexa independente da luz xeral. Pero ademais, debemos asegurarnos de que as baterías destas luces de emerxencia estean cargadas e que se revisen periodicamente, para evitar que chegado o momento dunha evacuación nos atopemos ás escuras tratando de encontrar unha saída.
6. **O número, a distribución e as dimensións das vías e saídas de evacuación** dependerán do uso, dos equipos e das dimensións do establecemento, así como do número máximo de persoas que poidan estar presentes nel.

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

4.3. SENALIZACIÓN DAS VÍAS DE EVACUACIÓN E SAÍDAS DE EMERXENCIA

Para facilitar a evacuación as vías de evacuación e as saídas de emerxencia deben estar identificadas a través de sinais de seguridade. Os devanditos sinais deben cumprir os requisitos que se describen na Táboa 3 e na Figura 17:

Sinais de evacuación	
Forma xeométrica	Cadrado ou rectangular
Cor de seguridade	Verde
Cor de contraste	Branco
Cor do símbolo	Branco

Táboa 3: Características dos sinais de evacuación

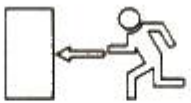
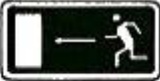
Significado de la Señal	Símbolo	Señal de Seguridad
Localización salida de socorro		
Dirección hacia salida de socorro		
Dirección de socorro		

Figura 17: Características dos sinais de evacuación

Figura 18: Exemplos de sinais de saída de emerxencia

Tema 7:

Nocións básicas sobre medidas de seguridade nos establecementos de concorrencia pública: plans de seguridade contra incendios, saídas de emerxencia e evacuación.

5. CONSELLOS ÚTILES

Como conclusión final, destacar que debemos estar preparados para responder ante unha situación de emerxencia. Isto require capacitación, preparación e, sobre todo, unha toma de conciencia xeneralizada de que cada un de nós pode cumprir unha función decisiva e de que a nosa actuación pode servir para evitar a perda de bens materiais ou de vidas. A continuación recóllense unha serie de consellos que lles resultarán de utilidade.

- Coñeza os medios de saída, escaleiras e rutas de escape que conducen ao exterior do edificio.
- En ningún momento omita solicitar a concorrencia de persoal de bombeiros. Non pense que xa o fixo outra persoa.
- Infórmese da situación e manexo dos elementos e instalacións de seguridade e loita contra incendios.
- Manteña a calma ante unha situación de risco, non adopte actitudes que poidan xerar pánico.
- Verifique a ausencia total de persoas antes de abandonar o lugar, especialmente se se trata de nenos.
- Non corra, camiñe rápido e en fila da un, pechando ao seu paso a maior cantidade de portas e ventás. Así evitará a propagación do lume.
- Descenda sempre, nunca o percorrido debe ser ascendente, agás en sotos e subsolos.
- Ante a presenza de fume desprácese gateando, cubríndose boca e nariz con panos ou toallas. Non utilice ascensores nin montacargas xa que pode quedar atrapado.
- Se non pode abandonar o lugar, encérrese nun cuarto que dea cara a rúa, achéguese a unha ventá aberta, alí encontrará aire para respirar á vez que fará sinais axitando un anaco de tela ou papel para ser visualizado. Cubra a base da porta con trapos mollados para evitar a entrada de fume.
- Non transporte vultos a fin de non entorpecer o seu propio desprazamento, nin o dos demais.
- Coñeza o plan de urxencias e o plan de evacuación do seu establecemento para saber como actuar ante unha urxencia.
- Non esqueza que todo o que é seguridade nunca está de máis.

Tema 8

Conceptos básicos de primeiros auxilios para atender situacións de asistencia sanitaria inmediata.

Tema 8:

Conceptos básicos de primeiros auxilios para atender situacións de asistencia sanitaria inmediata

Soporte Vital Básico

A cadea de supervivencia

As posibilidades de recuperar unha persoa en parada cardiorrespiratoria, diminúen a medida que transcorre o tempo, cada minuto que pasa é vital. As manobras incluídas no soporte vital, débense realizar dunha forma conxunta e na orde correcta coa máxima rapidez, a isto denomínaselle "A cadea da vida".

Esta composta por 4 elos, e a súa fortaleza vai depender da forza de cada un deles.

O primeiro elo é "pedir axuda rápida" a un servizo de emerxencias para que nos envíe persoal sanitario especializado. Na nosa comunidade podemos pedir axuda ao teléfono de emerxencias 112 ou ben ao 061.

O segundo elo é "instauración precoz de manobras de reanimación cardiopulmonar básica" (RCP), pola propia persoa que detectou o paro.

O terceiro elo é "a desfibrilación precoz". A maior parte das paradas cardiorrespiratorias prodúcense por un ataque ao corazón, provocándose unha situación coñecida como *fibrilación ventricular*. Este problema só se pode solucionar por medio dun aparato chamado desfibrilador, e este non debe de tardar en chegar máis de 8 minutos.

O cuarto elo é "soporte vital avanzado", isto é a necesidade de que chegue ao punto persoal sanitario de emerxencias, para instaurar manobras de RCP Avanzada e poder actuar sobre a causa que produciu o paro, así como coidados post-resucitación.

Reanimación Cardiopulmonar Básica

O perfecto funcionamento do organismo humano, realízase grazas á relación existente entre o cerebro, o corazón, e os pulmóns. Esta relación é interdependente, así o correcto funcionamento dun deles, implica o bo funcionamento dos outros.

Por definición, a parada cardiorrespiratoria é a interrupción súbita e inesperada da respiración e a circulación que é potencialmente reversible e que se reconece pola ausencia de respiración e signos de vida.

As causas que producen parada cardiorrespiratoria son múltiples e poderíanse clasificar como cardíacas e extracardíacas. Tendo como causas cardíacas ou primarias ás arritmias e ao infarto de miocardio (IAM), e como causas extracardíacas ou secundarias teremos á falta de osixeno e a hemorraxia. Deste modo a parada cardiorrespiratoria súbita pódese producir por: Arritmia, IAM, asfixia, politraumatismo, shock, electrocución, intoxicación farmacolóxica, anafilaxia ou reacción alérxica aguda, entre outras.

Unha persoa considérase clinicamente morta cando cesa a actividade cardíaca e a respiratoria, pero a morte biolóxica (morte celular) non acontece ata pasados uns minutos. Tempo que depende das necesidades propias de O₂ de cada órgano ou grupo celular. As células cerebrais (neuronas) morren ou sofren lesións de carácter irreversible, ao cabo de 4-6 minutos sen recibir sangue osixenado en condicións normais, pero este intervalo faise algo mais longo en pacientes hipotérmicos, afogados, intoxicacións por drogas (barbitúricos), ou nos nenos pequenos. Así pois a posibilidade de recuperación dunha persoa en parada cardiorrespiratoria, depende da rapidez con que se recoñeza a parada, se solicite axuda, e se inicien as manobras de Reanimación Cardio Pulmonar. É a chamada "cadea de supervivencia".

O Soporte Vital Básico (SVB) ten como obxectivo a osixenación de emerxencia mediante unha ventilación e circulación eficaces, realizando isto sen máis equipo que as nosas mans e os nosos pulmóns. O SVB inclúe sistematicamente dous compoñentes:

- Identificación da situación e
- Actuación específica

Ante o recoñecemento da parada cardiorrespiratoria polo cesamento da respiración normal e sen signos de vida (rúidos, movementos, tose), procederemos a

- a. Comprobación da consciencia
- b. Permeabilización da vía aérea (abrir a vía aérea).
- c. Soporte Ventilatorio.
- d. Soporte Circulatorio.

Permeabilización da vía aérea

A permeabilización da vía aérea realízase mediante a técnica de:

1. - Manobra fronte - queixo (Fig. 1)
2. - Elevación da mandíbula (Fig. 2)

Manobra Fronte - queixo. - Sitúase unha das mans sobre a fronte da vítima, mentres que coa outra suxeitamos a mandíbula. A continuación realizamos unha tracción ao longo do eixe lonxitudinal do corpo e elevaremos a mandíbula.

Elevación da mandíbula. - Realízase esta técnica ante a sospeita dunha lesión a nivel da columna cervical polo que se manterá fixa a cabeza e colo, e en posición neutra situando unha man na súa fronte estabilizando colo e cabeza, mentres que coa outra man se suxeita o queixo e se tracciona cara a arriba realizando a apertura da vía aérea.

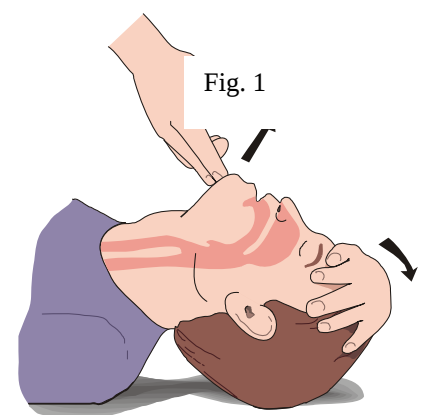

Fig. 1

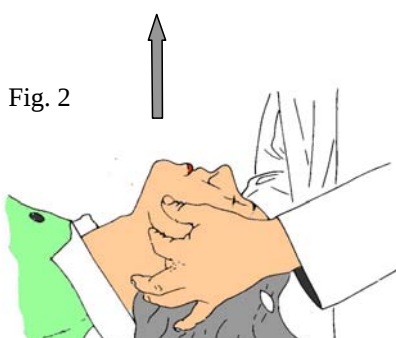

Fig. 2

Soporte Ventilatorio.

O soporte ventilatorio realizáremolo mediante a técnica de respiración artificial, utilizando as manobras de:

Tema 8

Conceptos básicos de primeiros auxilios para atender situacións de asistencia sanitaria inmediata.

1. - “Boca- Boca”
2. - “Boca-Nariz”
3. - “Boca- Boca e nariz” que se utiliza nos lactantes.

As respiracións deben de ser lentas e suficientes para que se eleve o tórax.

Soporte circulatorio

O soporte circulatorio realizarémolo coa realización da masaxe cardíaca extratorácica.

Cando acontece un paro cardíaco, a circulación sanguínea cerebral, interrómtese inmediatamente. As células cerebrais comezan a sufrir un déficit de osíxeno.

O paciente esta morto clinicamente, pero non bioloxicamente xa que as células cerebrais poden sobrevivir uns 4-6 minutos máis. Pero a partir deste tempo os danos que sofren son irreparables.

Se a causa do paro cardíaco non é de orixe respiratoria, o paciente seguirá respirando durante uns 15-30 segundos, tras o que boqueará, abrirá a boca e tragará aire emitindo ese son especial que se asocia coa morte (respiración agónica). As pupilas dilátanse ao cabo de 30-40 segundos do cesamento da circulación alcanzando a súa máxima dilatación ao cabo de minuto e medio a dous minutos).

Cando o paro respiratorio acontece antes do paro cardíaco, a circulación mantense por espazo de 4-6 minutos, tras o que se presenta un colapso cardiovascular por falta de osíxeno.

A frecuencia de compresións e insuflacións que se deben realizar a unha persoa en parada cardiorespiratoria é 30 compresións e 2 ventilacións

Reanimación cardiopulmonar realizada a unha persoa adulta.

Valorar o estado da vítima (se está inconsciente), sacudíndoa suavemente polos ombros, ou no peito, preguntándolle se se encontra ben.

Pedir axuda a outra testemuña, solicitando persoal sanitario.

Colocámolo boca arriba sobre unha superficie dura e plana, facéndoo xirar coma se fose un bloque a cabeza e o madeiro, e axeonllándonos preto dos seus ombros realizaremos a apertura das vías aéreas mediante a técnica de hiperextensión da cabeza se non hai perigo de lesión de columna.

Unha man situarémola na fronte e a outra suxeitase a barbela. Aplicando unha suave presión sobre a fronte (fig. 1) traccionamos a barbela. Se sospeitamos que hai unha lesión no colo, realizaremos a manobra de elevación da mandíbula (fig. 2).

Comprobaremos se respira, situando o noso oído sobre a súa boca e nariz, fixándonos na mobilidade do seu tórax e abdome, escoitando a saída e entrada do aire, ademais de sentindo a calor do aire ao exhalado (ver, oír, e sentir) durante non mais de 10 segundos.

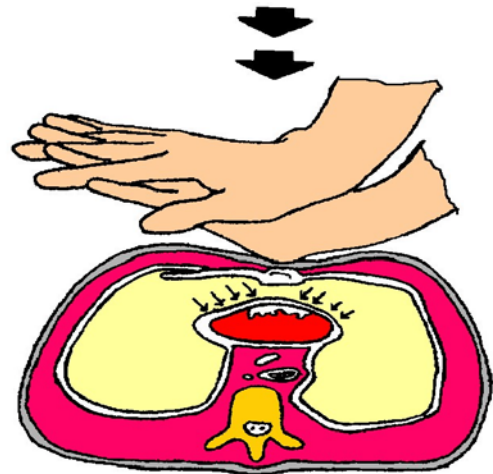
Tema 8

Conceptos básicos de primeiros auxilios para atender situacións de asistencia sanitaria inmediata.

Se unha vez aberta a vía aérea, non comeza a respirar, asegurámonos que se chamou ao 112 ou ao 061 solicitando axuda e inmediatamente iniciaremos a masaxe cardíaca. O ritmo a seguir é de 30 compresións torácicas a unha velocidade de 100 compresións por minuto.

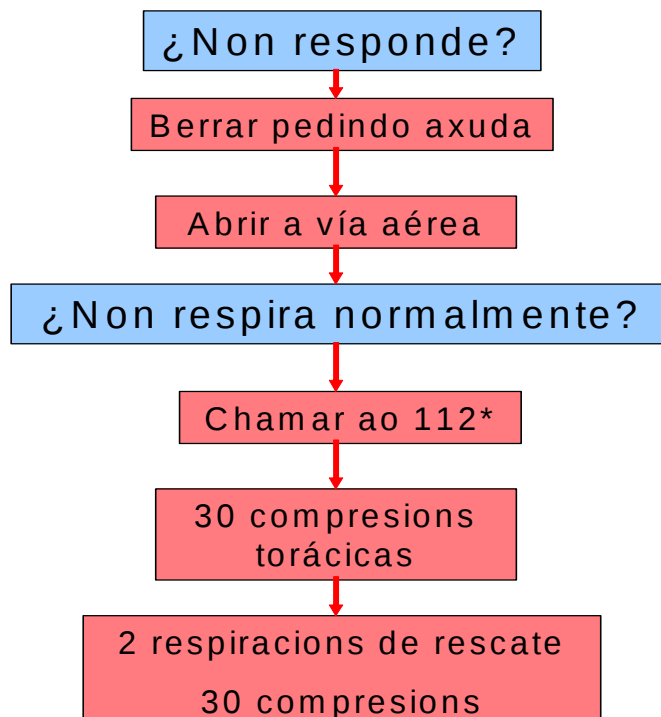
O punto para realizar as compresións localízase sobre o centro do tórax. Ponse o talón da nosa man sobre o punto localizado, e sobre esta apoiaremos a outra man entrecruzando os dedos.

Manteremos os brazos rectos, deixando caer o peso do corpo dende os nosos ombros ao talón da man e ao tórax do paciente, desprazando a parede torácica entre 4-5 cm., realizando ciclos de 30 compresións torácicas e intercalando 2 insuflacións efectivas.

Realízase RCP durante 2 minutos, se persiste a parada, continuaremos realizando masaxe e respiración ata que chegue a axuda ou esteamos esgotados. No momento en que detectemos a presenza de respiracións espontáneas, ou signos de vida, deteremos as manobras, se non é así debemos de parar a RCP. En caso de haber máis de 1 reanimador, débese de relevar cada 2 minutos.

Soporte vital básico de adultos

*ou ao número de emerxencias nacional

Posición lateral de seguridade (PLS)

Se a vítima esta inconsciente, pero respira (sexa cal sexa a causa que o provoque) colócase nunha posición tal que protexa a vía aérea evitando que a lingua caia cara a atrás polo seu propio peso obstruíndo a vía aérea, e previndo a aspiración do contido gástrico ante un hipotético vómito.

Existen diversas maneiras de realizala, e todas elas son válidas se se realizan correctamente. Neste manual limitaremonos a expoñer a última técnica descrita e recomendada polas diferentes sociedades científicas por ser a máis novidosa e a que cremos máis fiable, se ben con todas as anteriores se consegue o mesmo fin.

Pódese chamar, tamén posición de recuperación ou posición de defensa.

Técnica

Unha vez que se valorou e se recoñeceu a situación de inconsciencia con respiración e pulso espontáneos, procederemos a comprobar a presenza de lesións que comprometan a vida da vítima (hemorraxias e/ou fracturas) tras o cal e unha vez resoltas (comprobar e resolver) iniciaremos as manobras para colocar o paciente en PLS

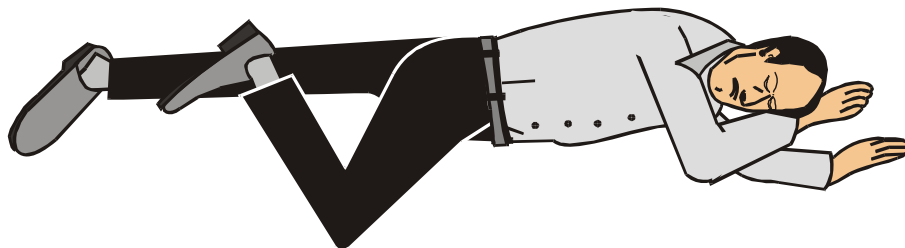
Decidiremos cara a que lado imos realizar a posición, que salvo raras excepcións (se ten un membro inferior fracturado será sobre o mesmo lado, e se é unha muller embarazada, realizarase sobre decúbito lateral esquerdo), dependerá das condicións orográficas ou da nosa propia comodidade, situando o membro superior correspondente en ángulo recto con respecto ao madeiro e co cóbado flexionada á súa vez a noventa graos, que se correspondería á posición de "alto" do código de circulación.

O membro superior contrario traccionaremolos ata situar a man no ombro do outro lado sobre o que o imos apoiar.

Seguidamente flexionaremos o membro inferior oposto ao lado cara a onde o imos situar, coa planta firmemente apoiada ao chan procurando que o piei quede ben pegado ao outro membro inferior.

Seguidamente situámonos no lateral cara a onde o imos xirar, e suxeitándoo polo ombro e a flexura do xeonllo do outro lado á posición en que nos encontremos, fraccionamos del rotándoo coma se fose un bloque ata que quede apoiado sobre o hemicorpo desexado.

Situaremos a man do membro superior contrario ao hemicorpo apoiado no chan a xeito de almofada debaixo da cara da vítima, e comprobaremos de novo a respiración e o pulso espontáneos.

No caso en que sospeitamos unha lesión a nivel do colo (columna vertebral cervical), solicitaremos, a axuda doutra persoa á que lle indicaremos a técnica a realizar mentres nós inmovilizamos colo e cabeza, rotaremos ao paciente cadeira colo nun bloque ata que quede apoiado sobre o seu lateral, e solicitaremos neste momento unha peza para poñer debaixo se a súa cabeza para que quede esta aliñada co resto do corpo.

Obstrución da vía aérea no adulto

Estamos nun lugar onde hai xente comendo, domicilio ou lugar publico, cando un dos comensais se levanta bruscamente levándose as mans á garganta intentando "tragar" aire, emitindo unha serie de sons estraños e sen ser capaz de tusir nin falar (obstrución completa), ou ben tusindo intensamente (obstrución incompleta).

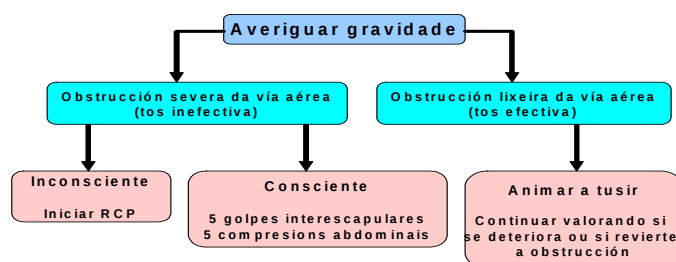
Ante esa situación, trataremos de tranquilizalo e animarémolo a que tusa se é capaz, para provocar un aumento da presión intratorácica que sexa capaz de desalojar o obxecto encravado. Se non é capaz de tusir (obstrución completa), pasaremos a realizar a manobra de desobstrución denominada "Manobra de Hemlich".

Situámonos por detrás da vítima, pedímoslle que se incline cara a adiante e darémolles 5 golpes secos nas costas, a continuación rodeámoslle cos nosos brazos pola cintura, situando un puño na zona comprendida entre o embigo e a punta do esterno, e suxeitándoo coa man contraria, realizaremos 5 compresións cara a dentro e arriba (son compresións abdominais), este aumento de presión pode ser suficiente como para desalojar o corpo estraño.

Estas compresións faranse de forma rápida e coa suficiente forza como para poder desprazar o obxecto.

Se o paciente está inconsciente, iniciaremos manobras de RCP coa secuencia 30:2 mirando na boca do paciente antes de ventilar por se tivese saído o corpo estraño.

Tratamento da OVACE do adulto

Obstrución da vía aérea no paciente obeso ou na muller embarazada.

Nestes casos especiais, ao intentar realizar as compresións abdominais, non seremos capaces de realizalo, por non ser capaces de abranguer totalmente o abdome, e / ou polo risco de danar o feto.

Tema 8

Conceptos básicos de primeiros auxilios para atender situacións de asistencia sanitaria inmediata.

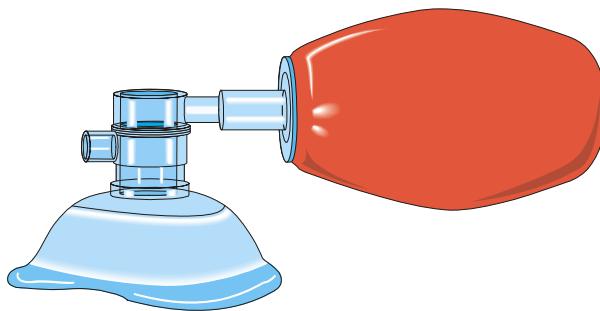
Paciente consciente. - Situarémonos por detrás da vítima e abrazarémola, pero o puño situarémolo na zona media do esterno, suxeitándoo coa outra man, e realizaremos as compresións torácicas nun numero de 5.

Paciente inconsciente.- Manobras de RCP

Reanimación Cardiopulmonar Optimizada: Cánula de Guedel e Bolsa autoinchable

Iniciamos as manobras de soporte vital básico coa apertura da vía aérea. e introducimos a cánula de Guedel (Para saber o tamaño da cánula medirase a distancia entre o ángulo da mandíbula e o comisura bucal, escollendo a cánula que máis se asemelle. Introducirase na boca coa punta cara a arriba tocando o padal duro e avanzando lentamente ata o padal brando, onde se xira a cánula 180° quedando a punta cara a abaixo).

A función da cánula de Guedel é manter a lingua no seu sitio evitando que caia cara atrás.

A continuación tomaremos a máscara con bolsa autoinchable (Ambú) conectada a unha fonte de osíxeno e colocarémola sobre a boca e nariz procurando que a porción triangular cubra a pirámide nasal, e a zona redondeada ao maxilar inferior. Utilizaremos os dedos "corazón", "anular", e "mamiño" para suxeitar o bordo inferior do maxilar e os dedos "índice" e "polgar". Para suxeitar a máscara, premeremos suavemente pero con firmeza evitando que o aire que lle imos proporcionar saia polos bordos. Seguidamente comprimiremos o respirador manual ou Ambú a unha velocidade de 8 a 10 veces por minuto alternando coa masaxe cardíaca segundo protocolo.

Hemorraxias, feridas e amputacións

Hemorraxias

Definición

Hemorraxia é a saída de sangue dos vasos sanguíneos pola ruptura destes, traumática ou non.

Tema 8

Conceptos básicos de primeiros auxilios para atender situacións de asistencia sanitaria inmediata.

Cando a hemorraxia é arterial o sangue é vermello brillante, e sae dunha forma pulsátil. Se a hemorraxia é venosa o sangue é máis escuro e discorre sen latexar.

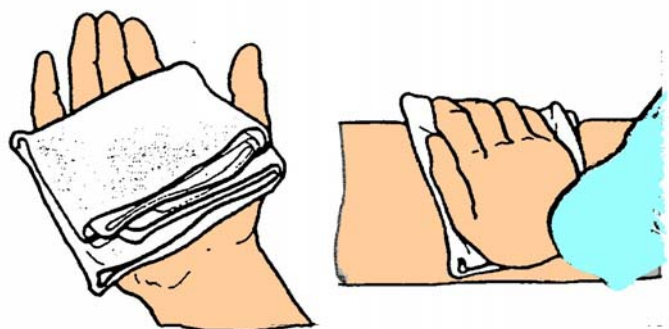
O organismo ten uns medios propios para deter espontaneamente a hemorraxia, cando un vaso sanguíneo se rompe, os bordos retráense para reducir a perda de sangue, fórmase un coágulo que tapona o vaso danado.

Para que unha perda sanguínea dea síntomas ten que ser de aproximadamente 1 litro e medio, estes síntomas son palidez, sudación e taquicardia. Se a perda sanguínea continua o paciente pode estar axitado, inquedo, obnubilado, e pode perder o coñecemento. Unha estimación groseira do estado circulatorio e da presión arterial (PA) do paciente pode obterse mediante a palpación de pulsos. Así:

Si existe pulso carotideo: PA 60 mm Hg.

Si existe pulso femoral: PA 70 mm Hg.

Si existe pulso radial: PA 80 mm Hg

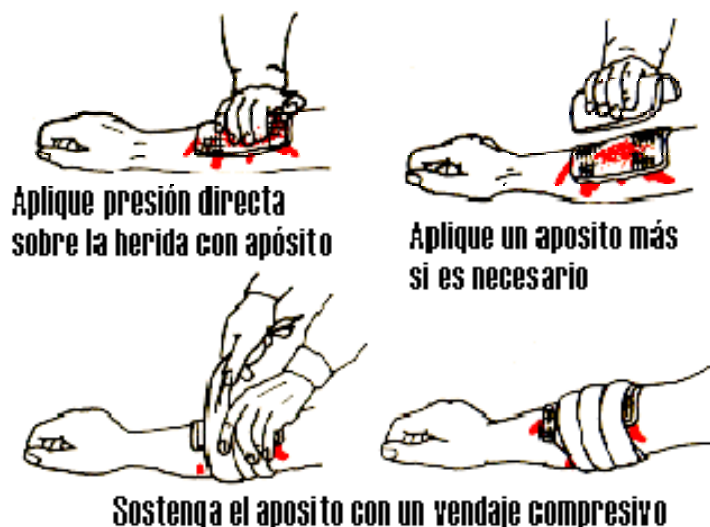

Tratamento

Unha hemorraxia intentarase deter comprimindo fortemente coa axuda de gasas estériles ou trapos limpos, sobre o lugar do sangrado. Se este se produce nos brazos e pernas, será máis doado de controlar elevando a extremidade por enriba do resto do corpo mentres se comprime con forza o lugar da hemorraxia.

Tema 8

Conceptos básicos de primeiros auxilios para atender situacións de asistencia sanitaria inmediata.

Os torniquetes, malia a súa fama, poden resultar prexudiciais, ao anular por completo o rego sanguíneo, e danar os tecidos dístalles, polo tanto só deben colocarse en caso de extremidades amputadas que non deixen de sangrar por outros medios.

Se o paciente ten algún dos síntomas de shock, pode trasladarse coas pernas mais elevadas que o corpo (posición anti-shock) e subministrarlle osíxeno en máscara ao 50%

O control das hemorraxias internas require tratamento cirúrxico nun quirófano, polo que non debe demorarse o seu traslado.

Se as hemorraxias se producen por orificios naturais teñen as seguintes denominacións:

-Epistaxe.- Sangrado polo nariz. Pode ser por un traumatismo ou espontánea.

A actitude a seguir será inclinar a cabeza do paciente cara a adiante para evitar que o sangue discorra pola parte posterior da boca e se trague. Pódese aplicar frío no dorso do nariz e na caluga para diminuír o fluxo de sangue. Taponar a foxa nasal cunha gasa.

-Otorraxia.- Saída de sangue por un oído, pode deberse a unha fractura de base de cranio.

A actitude a seguir será colocar o paciente en posición lateral sobre o lado que sangra, non taponar nunca o oído. Traslado urxente.

-Hemoptise.- É a saída de sangue pola boca procedente do pulmón. Adoita ir acompañada de tose. É de cor vermella brillante ou rosada.

A actitude será manter o paciente en repouso, semi-sentado e trasladalo a un centro sanitario.

-Hematémese.- Saída de sangue pola boca procedente do aparato dixestivo. Adoita ir acompañada con náuseas e vomito. É de cor vermello escuro, ás veces con aspecto de pousos de café.

A actitude será de repouso absoluto, non dar nada por boca e traslado a un centro sanitario.

Tema 8

Conceptos básicos de primeiros auxilios para atender situacións de asistencia sanitaria inmediata.

Feridas

Son lesións traumáticas da pel, clasifícanse en:

Incisas. - son as producidas por obxectos de bordos cortantes (coitelos, cristais, etc.), adoitan ser lineais. Non se infectan con facilidade.

Contusas. - son as producidas por obxectos romos, os seus bordos están mal definidos, produce esgazadura en forma estrelada. Son moi susceptibles ás infeccións.

Mixtas. - tamén chamadas inciso contusas, son unha combinación das dúas anteriores, son as máis comúns nos accidentes.

Tratamento

O máis importante no tratamento das feridas é cohibir a hemorraxia e evitar a infección.

É fundamental o uso de luvas en todo momento.

Débese expoñer a ferida para facer unha exploración desta, se ten hemorraxia, comprimir ata que cese coa man (ver técnica en hemorraxias).

Limpar as zonas próximas á ferida de dentro a fóra, para evitar a contaminación desta.

Irrigar a ferida con soro salino ou auga ata que estea limpa de corpos estraños, intentando que arrastre toda a sucidade que haxa no seu interior.

A continuación secarase con gasas estériles. Se é necesario pódese aplicar algunha solución antiséptica como a povidona iodada (Betadine), evitando que entre no interior da ferida.

Por ultimo, tapala con gasas estériles secas fixadas con esparadrapo ou venda elástica. Controle en todo momento que a cura non quede demasiado apertada, o que produciría isquemia periférica.

Tema 8

Conceptos básicos de primeiros auxilios para atender situacións de asistencia sanitaria inmediata.

Amputacións

Definición

A amputación é unha das lesións máis alarmantes e perigosas que nos podemos encontrar en calquera tipo de accidente, polo que a actuación no mesmo lugar do accidente ha de ser rápida e protocolizada para salvar a vida do paciente e evitar a perda do membro amputado.

Para que se produza é necesario que o axente agresor sexa o suficientemente violento como para que o membro onde incida o traumatismo se seccione ou se esgace perdendo a solución de continuidade co resto do corpo.

O tempo máximo que pode estar un membro amputado sen rego é de arredor dunhas seis horas, que se aumenta ata as doce cando se mantén e arrefría prontamente.

Hoxe en día grazas ás melloras das técnicas cirúrxicas existentes (microcirurxía, osteosíntesis, implantes, etc.) é posible a recuperación tanto estrutural coma funcional do membro afectado.

Clasificación

As amputacións clasifícamolas dependendo do tipo e a extensión da lesión:

Tipo de lesión

- Esgazadura.
- Esmagamento.
- Guillotina.

Extensión da lesión.

- Parcial.
- Completa.

Esta clasificación é a que nos vai valorar a evolución e pronóstico da recuperación do membro amputado, sabendo que unha lesión por esmagamento ou esgazadura presenta un peor pronóstico que a producida polo mecanismo de "guillotina" dado que os seus bordos son nítidos e limpos.

Tratamento

Amputación completa.

Aproximarémonos ao accidentado valorando os posibles riscos do lugar do sinistro e os derivados do propio accidente, falándolle e intentando tranquilizalo, e realizando as manobras exploratorias do "Soporte Vital Básico" valorando a vía aérea e a respiración. Solicitaremos axuda sanitaria e tomaremos as precaucións persoais con respecto ás enfermidades infecciosas de transmisión por vía sanguínea (SIDA, hepatite, etc.), polo que nos poñeremos en primeiro lugar unhas luvas de látex e unhas gasas.

Cohibir a hemorraxia provocada pola perda do membro aplicando as gasas e realizando presión directa coas nosas mans protexidas coas luvas ou utilizando o protocolo de tratamento das hemorraxias (compresión do punto sangrante, elevación do membro) Se perdeu moito sangue e se encontra en estado de shock (pálido, frío, sudoroso, taquicárdico, taquipneico, sensación de sede), tombarémolo sobre unha superficie lisa cubríndoo cunha manta e elevándo os membros inferiores (Posición anti-shock).

Unha vez que valoramos a respiración, a circulación, e cohibiu a hemorraxia, ocuparémonos de preparar a ferida lavándoa con soro fisiolóxico e a cubríndoa cunha gasa estéril.

Seguidamente pasaremos a preparar o membro amputado arrefriandoo e preparandoo para o seu transporte.

Para iso procuraremos que o propio accidentado colabore connosco realizando a presión sobre a súa ferida e nós dedicarnos á preparación do membro amputado.

Lavarémolo con soro fisiolóxico, se o temos, pero se non é así, lle administraremos substancias desinfectantes nin alcohol nin outro produto de uso doméstico que se utilice comunmente para as feridas. Limitarémonos a realizarlle unha limpeza mecánica (manual) daqueles restos groseiros que quedasen no membro (herbas, estelas, pedras, etc.), tras o que o envolveremos cunha gasa ou pano estéril.

A continuación introducíremolo nunha bolsa plástica, e isto á súa vez dentro doutra bolsa ou outro recipiente que conteña xeo e que o cubra por completo, e así trasladalo a un centro sanitario para o seu posible reimplante no menor tempo posible (*o tempo de isquemia dun membro arrefriado é de ao redor de doce horas, se o membro non se pode arrefriar este tempo redúcese a menos de seis horas*).

É de resaltar que durante o traslado e as intervencións que realicemos, sempre se valorará o estado da vítima, comprobando o seu estado de conciencia, a súa respiración e o seu pulso, así como buscar algún signo de shock para prever a súa instauración.

Amputación parcial

Tranquilizarmos o paciente na medida que poidamos. Como en todo sinistro valoraremos os posibles riscos do ámbito, e os derivados do propio accidente.

Cohibiremos a hemorraxia segundo o protocolo establecido no apartado anterior e a continuación lavaremos lixeiramente a ferida con soro fisiolóxico se dispoñemos del. Situaremos o membro lesionado na súa posición anatómica, aplicándolle unha gasa ou apósito (a poder ser estéril, ou senón limpo), e empapada en soro fisiolóxico, vendarémolo, inmovilizándoo mediante férula ríxida ou inchable, procurando trasladalo o antes posible a un centro sanitario.

Durante o traslado iremos valorando a súa respiración, circulación e a posible presenza de signos ou síntomas de shock. Á súa vez realizaremos unha lixeira exploración para comprobar o estado neurovascular do membro afectado (alteracións da sensibilidade e do movemento) para informar o centro sanitario.

Síndrome de esmagamento

Aparece cando un membro queda atrapado por entullos, vehículos, etc.

Ante o esmagamento dun membro prodúcense lesións musculares locais.

A necrose muscular é por aumento de presión na zona esmagada. Os músculos **necrosados** liberan mioglobina e prodúcese unha perda de líquido por edema, o cal pode conducir a unha insuficiencia renal aguda, o cal pode levar á morte.

Os pacientes, ás veces, mentres están atrapados non teñen síntomas, agás que teñan outras lesións asociadas.

Frecuentemente, tras ser liberados, desenvolven unha parálise **flácida**, con perda sensorial (táctil e dolorosa).

O membro pode presentar lixeira palidez, ás veces sen edema que ira aparecendo co tempo.

Tratamento:

O tratamento de urxencia é a reposición de líquidos por vía venosa e corrección das anomalías sanguíneas.

A amputación non adoita ser necesaria e espérase a confirmar que o membro é inviable.

Convulsións

Definición

Contracción violenta e involuntaria da musculatura esquelética, que provoca movementos irregulares de carácter xeral ou localizado que cursan con perda do nivel de conciencia.

Tema 8

Conceptos básicos de primeiros auxilios para atender situacións de asistencia sanitaria inmediata.

O trastorno convulsivo (convulsión) é a expresión dunha descarga súbita, excesiva e desordenada de neuronas (xa sexan grupos celulares normais ou enfermos). A súa importancia derívase de que indica a afección do Sistema Nervioso Central.

Causas

É común a diversas enfermidades en evolución ou como a marca dunha enfermidade do pasado.

Esta descarga prodúcese nunha área localizada e por irritación ás neuronas que o rodean van xeneralizando a sobreexcitación a xeito de onda na auga que se conduce por todo o **SNC** provocando unha convulsión xeneralizada.

Accidente vascular cerebral agudo
Traumatismo craneoencefálico
Intoxicacións
Febre.
Tétanos.
Epilepsia.
Drogadicción.
Tumores cerebrais
Abstinencia alcohólica.
Parada cardíaca.
Envenenamento con CO
Sufocación e insuficiencia respiratoria
Hipoglicemia
Hipoxia.

Desenvolvemento dunha convulsión

O tipo da convulsión depende de se é de carácter tónico, clónico, ou mixtas.

Convulsión tónica. - Comeza coa perda do coñecemento e rixidez de todo o organismo debido á contracción da musculatura. Adoita durar uns 30 segundos, e a persoa adquire unha cor azul-morado ao non poder respirar, mórdeuse a lingua, e presenta perda do control da vexiga e intestino.

Convulsión clónica. - relaxación muscular de carácter xeneralizado. Escuma pola boca, adquirindo a cara unha coloración cianótica. A súa duración é entre 2 - 5 minutos.

Convulsión mixta. - Iníciase con perda do coñecemento seguindo unha fase tónica (rixidez xeneralizada) que dura uns 30-40 segundos. O paciente está cianótico, porque a contracción dos músculos respiratorios non lle permite ventilar.

É nesta fase onde pode presentar evacuación de orín e feces polo aumento da presión intraabdominal coa contractura dos músculos.

Fase post-ictal.- Depende da causa da convulsión.

Tema 8

Conceptos básicos de primeiros auxilios para atender situacións de asistencia sanitaria inmediata.

Iníciase cando remata a convulsión e a súa presentación depende da etiloxía. Recobra o coñecemento unha vez pasada a convulsión, pero con certo grao de somnolencia e atordamento.

Ás veces permanece inconsciente durante varios minutos ata horas.

Tratamento

O que debemos procurar é que a persoa non se autolesione.

Hai que retirar os obxectos que rodean o paciente para que non se golpee contra eles. Ao igual que retirar aqueles obxectos que teña na man e cos que poida lesionarse (coitelos, lapis, bolígrafos, etc.).

Se a crise comeza estando sentado o paciente, haberá que tombalo no chan mantendo a cabeza sen soltala. Unha vez no chan, protexelo situando algún obxecto brando debaixo.

Se se esta mordendo a lingua, non debe introducir en ningún momento os dedos na boca (por risco de lesións ou perdelos nunha das dentadas). Introducirase entre os dentes un obxecto preparado ao respecto, que pode ser dende os estandarizados ata un pano dobrado, dous ou tres depresores de lingua unidos, un cinto de coiro, ou todo aquilo que evite que se morda a lingua, pero sen facelo dano nin romper os dentes.

Afrouxar a roupa do colo (botóns da camisa), e da cintura (cintos, faixas).

Non suxeitar os membros do paciente, porque a contracción é tan intensa e brusca, que hai perigo de que rompa algún óso ou músculo. Pero se a convulsión provoca uns movementos tan bruscos que poden provocar danos, é cando haberá que suxeitalos acurtando o percorrido.

Unha vez pasada a crise, poñerase na posición lateral de seguridade, de modo que manteremos a vía aérea permeable, podendo evacuarse vómitos ou outros restos da cavidade bucal e deixaremos descansar o paciente sen sufocalo con preguntas ata que se recupere totalmente.

Intoxicacións

Definición

Intoxicación é a alteración da función normal do organismo producida pola entrada dunha substancia no organismo.

Tóxico é toda aquela substancia que provoca unha alteración na función normal do organismo, e que chega a comprometer a vida da vítima.

Tema 8

Conceptos básicos de primeiros auxilios para atender situacións de asistencia sanitaria inmediata.

Introdución

A frecuencia de intoxicacións por abuso de substancias aumenta cada ano, e a súa acción vai condicionada fundamentalmente pola cantidade e concentración do produto no organismo.

As vítimas dos accidentes tóxicos con gran frecuencia os nenos e os anciáns (os extremos mais desprotexidos da cadea de crecemento), isto é porque os nenos presentan grande inquietude psicomotora - están a investigar todo o día -, e tamén pola falta de medidas de seguridade tanto por parte dos fabricantes de produtos farmacéuticos, de limpeza ou químicos, coma polo descoido familiar. Nos anciáns polos erros que sofren no manexo dos produtos que consumen debido á deterioración das súas capacidades físicas e / ou psíquicas (perdida de memoria para recordar a dose do medicamento, perda de visión co que confunden o medicamento, etc.)

As causas son de tipo *voluntario ou suicida* (as menos frecuentes), e as de tipo *involuntario ou accidentais* (a maior parte das intoxicacións, abrigo no mundo industrializado).

Tratamento

Existen unhas medidas básicas xerais a realizar en caso dunha intoxicación ou sospeita de intoxicación.

Identificación do tóxico.

Evitar a absorción do tóxico.

Aumentar a eliminación do tóxico.

Manter as funcións vitais.

Utilización de antídotos.

Identificación do tóxico. Isto é máis ou menos doado no caso de que acha un familiar ou cidadáns que presencien o momento da intoxicación. Mais complicado é cando hai mestura de varios tóxicos, é importante buscar envases, olores característicos, caixas de medicamentos, etc.

Evitar a absorción. A inxestión de substancias, non supón que de forma inmediata sexa absorbida e comece a exercer os seus efectos tóxicos. Depende da natureza do tóxico, da motilidade do intestino, e doutras substancias inxeridas.

Hai dous sistemas de actuación para evitar a absorción das substancias tóxicas: A "indución ao vomito e o lavado gástrico", e o "bloqueo da absorción na luz intestinal".

Indución ao vomito. - Isto débese realizar cando a substancia inxerida non pertenza a un dos seguintes grupos: derivados do petróleo, álcalis e/ou ácidos corrosivos, e substancias espumantes. Tampouco se debe realizar se transcorreron máis de catro horas da toma, e estará totalmente contraindicado nos casos co nivel de conciencia deprimido ou inconsciente.

A indución ao vomito é tanto ou mais eficaz como o lavado gástrico.

Os sistemas a utilizar son de tipo mecánicos e os químicos. Como método mecánico obtense un bo resultado con estimulación da farinx e cun pau ou unha culler, deprimindo a base da lingua. Como substancias químicas que induzan o vomito son o "xarope de ipecacuaña", e a "apomorfina" (de uso médico).

A dilución do tóxico mediante líquidos non esta indicada salvo no caso da utilización de auga na inxestión de substancias corrosivas (ácidos ou álcalis), xa que contribúe a neutralizar as accións das substancias, así como a aumentar a velocidade do baleirado gástrico (estas substancias exercen os seus efectos corrosivos a nivel bucal, esofáxico, e gástrico).

Lavado gástrico. - É unha técnica mediante a cal se consegue a eliminación das substancias ingeridas mediante a súa dilución e posterior arrastre mecánico por absorción. Realízase en centros hospitalarios, débese facer nas primeiras horas e sempre que o paciente este consciente.

Inhibición da absorción. - É a administración de substancias que son capaces de unirse aos tóxicos, e convertelos en inadsorbibles. Principalmente utilízase o carbón activado. Este é un carbón vexetal sometido a tratamento físico que aumenta a superficie das súas partículas, de modo que un gramo de carbón activado vén a ter de 1000 a 1200 centímetros cadrados, polo que a súa gran superficie e a afinidade de moitas substancias fai que queden fixadas, resultando un composto que non se pode absorber polo intestino.

Vistas estas técnicas, ao como conclusión final, temos que a combinación da "indución ao vomito " e a "administración de carbón activado" é o método mais eficaz para anular a absorción do tóxico.

Aumentar a eliminación do tóxico. Son medidas hospitalarias

Mantemento das funcións vitais. Son medidas hospitalarias. Coidados respiratorios. Coidados da función cerebral. Coidados do sistema cardiovascular.

Uso de antídotos. Son técnicas de uso hospitalario. Tense a crenza de que cada tóxico ou veneno, ten o seu contraveleno ou antídoto, e isto non é correcto.

Os antídotos mais utilizados pola frecuencia das intoxicacións son: A naloxona, utilizada na intoxicación por opiáceos. A neostigmina, indicada na intoxicación por beladona. A atropina, utilizada nos casos de intoxicación por insecticidas organofosforados. O flumazenil, utilizado nas intoxicacións por benzodiazepinas.

Se hai un familiar ou unha testemuña que presenciou a toma ou encontrou ao accidentado xunto á substancia ingerida, é de moito valor comunicalo ao Servizo Nacional de Toxicoloxía ou ao 061, que teñen un horario ininterrompido durante as 24 horas do día, todos os días do ano, comunicándolle o estado do paciente, e o que ingeriu, xa que eles nos orientasen cara ás medidas que debemos adoptar.

Sustancias corrosivas

Son aquelas que pola súa natureza van destruindo os tecidos por onde pasan. Son os ácidos puros (ácido clorhídrico, ácido sulfúrico, etc.), os compostos ácidos (disolventes, e algún axente limpador) e os álcalis (lixivia, eslamia, e algún deterxente)

Os signos e síntomas da intoxicación pola inxestión dunha substancia corrosiva, depende da natureza do tóxico, da cantidade do tóxico ingerido, do tempo transcorrido dende a inxestión, e da presenza ou non de alimentos no estómago.

A inxestión da substancia corrosiva, vai provocando a medida que penetra a queimadura da mucosa labial, mucosa farínxea, mucosa esofáxica, e mucosa gástrica, causando dor máis ou menos intensa, tanto en repouso coma ao acto de deglutir. Pode notar dificultade respiratoria, e presentarse un cadro de

Tema 8

Conceptos básicos de primeiros auxilios para atender situacións de asistencia sanitaria inmediata.

náuseas e vómitos pola grande inflamación do estómago. Este vomito pode levar restos de mucosa, á vez que a presenza de sangue.

O abdome vai estar distendido pola gran cantidade de gases que se producen, causando dor. A temperatura ascende, presentando un estado psicofísico inqueda ao principio, e finalmente esgotado.

Tratamento

Non inducir o vómito.

Lavar abundantemente a boca e zoas expostas.

Dar a beber auga para diluílo.

Avisar ao 061 o trasladar a un centro médico.

Drogas e estupefacientes

Drogas que deprimen o sistema nervioso central. - Narcóticos opiáceos (morfina, heroína, codeína), barbitúricos, tranquilizantes, marihuana, hachix, e alcohol.

Narcóticos opiáceos:

Sobredose ou intoxicación aguda: A vítima presenta unha redución do diámetro das súas pupilas (miose), unha desconexión do mundo exterior, chegando á coma, e unha depresión respiratoria que pode chegar á parada respiratoria cunha tensión arterial moi baixa.

O seu tratamento consistirá no mantemento das vías aéreas permeables, colocándoo na posición lateral de seguridade se esta inconsciente, e se fose preciso, realizariamos a RCP, trasladándoo a un centro sanitario o antes posible. Teñen antídoto.

Drogas que actúan como estimulantes do sistema nervioso central: Cocaína anfetaminas, alucinógenos (LSD, mezcalina, peiote, etc.) produtos químicos volátiles (gasolina, queroseno, pintura, laca, disolvente para lacas e pinturas, esmalte, quitaesmaltes, pegamento para aeromodelismo, e cementos rápidos).

Cocaína:

Sobredose ou intoxicación aguda: Hai un aumento da presión arterial e da frecuencia cardíaca, con dilatación das pupilas (midríase), nerviosismo e ansiedade, palpitacións, sudación, e aumento da temperatura.

Se é unha dose moi forte pode provocar arritmias, convulsións, cadros delirantes, e finalmente a morte.

O seu tratamento consiste en evacualo a un centro sanitario. Non ten antídoto.

Anfetaminas:

Intoxicación ou sobredose: Presentan un aumento da presión arterial, con respiracións superficiais e rápidas, as pupilas dos ollos están dilatadas (midriáticas), sequidade da boca, con gran sudación e

Tema 8

Conceptos básicos de primeiros auxilios para atender situacións de asistencia sanitaria inmediata.

aumento da temperatura. Nos casos graves presentan shock. Adoitan mostrarse moi comunicativos e hiperactivos, pero co consumo repetitivo lévaos a unha conduta antisocial por agresiva, que nos casos crónicos desenvolve unha psicose.

Alcohol:

Intoxicación ou sobredose: O alcohol como depresor do Sistema Nervioso Central, actúa depresíndoo dende as capas mais externas ou mais evolucionadas (conductales), ata as mais internas ou de supervivencia. Así ao deprimir as capas que controlan os nosos hábitos de conduta, tenderemos inicialmente cara a un estado de excitación psicomotriz, con sensación de euforia e optimismo. Percepción de controlar calquera tipo de situación e ata con certa tendencia agresiva.

A respiración é profunda cun pulso cheo, e a cara aparece húmida e arrubiar. Posteriormente, e a medida que a concentración de alcohol no sangue é maior, preséntase unha dificultade no fala, con maior dificultade na coordinación, cambios de humor e perda da sensibilidade. Súmase á súa vez a perda do equilibrio, os vómitos a incontinencia de esfínteres, e o sono.

Cando as doses son moi altas leva a producir o colapso cardiorrespiratorio, a coma, e a morte.

O tratamento consiste en soporte vital, evitar a aspiración do vomito, evitar a hipotermia e protectores do sistema nervioso como a vitamina B6.

Tóxicos Inhalados

Monóxido de Carbono (CO): O monóxido de carbono é un gas incoloro, inodoro e insípido características que lle valeron o sobrenome de "asasino silencioso". Prodúcese durante a combustión incompleta de diferentes materiais orgánicos que conteñen carbono, sendo as fontes máis frecuentes tubos de escape de automóbiles, calefaccións de fuel óleo, madeira, la, algodón, papel, aceites e gasolina, entre outras. Así se comprende que a máxima incidencia de intoxicación por CO se produza durante os meses de inverno.

Unha vez no sangue, o CO únese fortemente á hemoglobina, cuxa afinidade é unhas 200-230 veces superior á afinidade polo osíxeno, formándose carboxihemoglobina. Esta situación leva consigo unha diminución do transporte de osíxeno aos tecidos.

Os síntomas de intoxicación van dende dor de cabeza a convulsións, coma e morte. O CO non ten un antídoto coñecido e o tratamento da intoxicación susténtase na administración de osíxeno ao 100% en máscara con reservorio durante un mínimo de 6 horas.

Actitude ante o transporte de accidentados

Xeneralidades

Tema 8

Conceptos básicos de primeiros auxilios para atender situacións de asistencia sanitaria inmediata.

Ante un accidentado hai unhas normas a seguir cando se realiza o seu traslado:

1.- Movel o menos posible.

Solo se moverá ao ferido no caso de:

- Para colocalo nunha posición cómoda e segura.
- Para retiralo dunha zoa de perigo.
- Nos casos de feridos pouco graves para facilitar a fluidez do tráfico.

Ao mover e trasladar un ferido, farase con seguridade:

- O número de persoas será o axeitado
- O soporte onde se instale será resistente e ríxido.
- O vehículo para o seu transporte será o idóneo.

2.- Manter o bloque "cabeza-colo-tronco-pernas" en feridos inconscientes ou con sospeita de lesión de columna vertebral.

Mobilización

Se non se dispón de padiola, utilizaranse materiais supletorios como unha porta, dous listóns de madeira resistentes cun entrecruzado de cordas en forma de rede ou calquera soporte ríxido.

Manobra de Reutek: utilízase para sacar a un accidentado dun vehículo con urxencia

Material de inmovilización

Todo paciente traumatizado debe ser rescatado e mobilizado con sumo coidado, para evitar lesións engadidas.

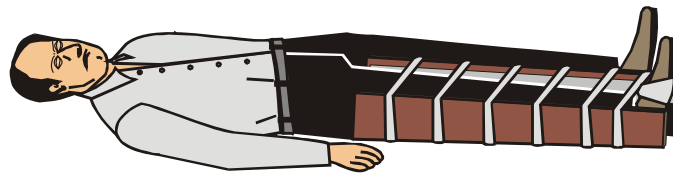
Para isto necesítanse polo menos dous rescataadores e material de inmovilización apropiado, entre outros encontrámonos:

Tema 8

Conceptos básicos de primeiros auxilios para atender situacións de asistencia sanitaria inmediata.

Estribeira

Férula improvisada

Colchón de baleiro

Padiola de pas

Chaleco espiñal

Colariños ríxidos

Traslado de feridos

O traslado realizarase na posición adecuada dependendo da lesión:

Inconscientes. - Posición lateral de seguridade (PLS).

Feridos en tórax. - Posición semisentada ou de lado, coa cabeza elevada.

Feridos en abdome. - Posición de decúbito supino (boca arriba) coas pernas flexionadas.

Estados de shock. - Posición de deitado sen almofada e coas pernas lixeiramente elevadas.

Tema 8

Conceptos básicos de primeiros auxilios para atender situacións de asistencia sanitaria inmediata.

Fracturas. - Inmobilizar antes do traslado.

En caso de dúbida colocaremos os feridos na posición lateral de seguridade, afrouxaremos a roupa da vítima, e retiraremos os obxectos que puidese ter na boca (dentes, prótese, alimentos, **flemas**, etc.).

Non o trasladaremos sen facer primeiro un balance de urxencia.

Ante un ferido inconsciente non o colocaremos en decúbito supino nunca pois así pódese obstruír a vía respiratoria, nin tampouco o dobraremos se sospeitamos que pode ter unha lesión da columna vertebral.

Procederemos só mediante as técnicas que saibamos realizar con seguridade, dependendo dos nosos coñecementos e do estado da vítima ou o das súas feridas.

Técnicas de traslado en caso de hemorraxia.

Trasladaremos urxentemente ás vítimas con hemorraxia arterial e/ou con hemorraxia interna en posición boca arriba, e envoltidos nunha manta unha vez que se detivo a hemorraxia externa, por compresión directa, se a hemorraxia non para, manteremos a compresión durante todo o traslado.

Vehículos adecuados para o transporte.

Vixiarase ao accidentado en todo momento, controlando as súas constantes cada 5 minutos, falando con el para valorar o seu estado de conciencia e animándoo durante o traxecto.

Axudar ao persoal sanitario no traslado e acompañar a ambulancia ou o vehículo no que se realice o traslado do ferido ata o centro hospitalario, favorecendo a fluidez do tráfico.

Os vehículos particulares só permiten o traslado nos seguintes casos:

- a.- Feridos leves de tórax ou con problemas respiratorios leves.
- b.- Embarazadas ou parturientes.
- c.- Ebrios ou toxicómanos que non estean en estado precomatoso ou comatoso.
- h.- Trastornados mentais ou deficientes non violentos.

En todos os outros casos deberá solicitarse ambulancia ao 061 e sempre que o caso revista gravidade

Tema 9

Criterios de actuación en situacións de perigo para as persoas. A interacción persoal para previr situacións de riscos específicos e os diferentes tipos de comportamentos das persoas noutras situacións previsibles.

Tema 9:

Criterios de actuación en situacións de perigo para as persoas. A interacción persoal para previr situacións de riscos específicos e os diferentes tipos de comportamentos das persoas noutras situacións previsibles.

Tema 9

Criterios de actuación en situacións de perigo para as persoas. A interacción persoal para previr situacións de riscos específicos e os diferentes tipos de comportamentos das persoas noutras situacións previsibles.

INTRODUCCIÓN

O ser humano é extraordinario. Desde que nacemos mostramos unha capacidade para mellorar as habilidades de comunicación que é realmente asombrosa.

A complexidade do código de comunicación é o que realmente fai único ao ser humano. A súa capacidade de xerar e transmitir mensaxes mediante a linguaxe é a súa verdadeira “vantaxe competitiva”.

A comunicación é un campo que manexamos continuamente, posto que todos os días preséntannos situacións de práctica (tanto a comunicación interna, a través de autodiálogos, como a comunicación externa, con outras persoas).

Cando se aplica a observación e o autoanálise a unha capacidade que se utiliza habitualmente, como é o caso da *comunicación*, descubrimos *novas solucións*. Os pasos son:

1. **distinguir** estas claves,
2. **definilas**
3. **practicalas**, un paso fundamental que a veces pasase por alto.

Isto é o que se denomina **adestramento**

Esta nova visión tamén ten como misión poñer ao descuberto todo o atractivo da capacidade de comunicar. Dámonos conta de como manexamos de *forma natural* esta complexa arte, composto de palabras, metáforas, sedución, chiscadelas, emoción, ritmo...

A nosa mente consciente razoa, estrutura, recorda, prepara, etc. Non cabe dúbida de que é un recurso imprescindible, pero ¿Que é o que vemos nun conferenciante excelente?, ¿Que é o que nos arrastra cando fala Kennedy, José María García ou Buenafuente?.

O acto de comunicar contén un mundo de infinitas posibilidades **ao noso alcance**. Hai unha creatividade natural que xorde no mesmo momento en que se produce a comunicación.

A fonte da nosa capacidade de comunicar é algo tan ancestral e tan simple como a **emoción**. Coa **actitude e preparación** adecuadas, a emoción esperta todos os recursos para a comunicación, aliñándoos nun todo coherente, crible e moi poderoso

Tema 9

Criterios de actuación en situacións de perigo para as persoas. A interacción persoal para previr situacións de riscos específicos e os diferentes tipos de comportamentos das persoas noutras situacións previsibles.

Esta é a forma en que o ser humano consegue sentir un **pracer** innato: o da comunicación en si mesma, a nosa capacidade de conectar máis profundamente cos demais. É o pracer daquilo grazas ao que *se establece un vínculo que une intimamente a emisor e receptor*.

Esta conexión é a que gozamos cando entendemos profundamente unha obra de arte ou nunha desas conversacións memorables cun bo amigo. Este mesmo pracer pode experimentarse nunha conferencia.

“Deixarse levar polo pracer da comunicación para convertela en algo excelente” é a principal motivación dos grandes mestres da oratoria ¿Non é un lema suxestivo?

Ás veces, algo tan simple como dar a man é un acto de comunicación de alto impacto. Observándoo con atención, poden verse todo tipo de sutilezas inconscientes (mirada, sorriso, achegamento, posición da man...), coas que se logra unha gran densidade de significados.

En definitiva, a calidade das nosas relacións e o noso benestar melloran cualitativamente canto mellor nos comunicamos.

O obxectivo xeral dos controladores a nivel comunicativo *é transmitir unha mensaxe mediante o cal conseguir un impacto na audiencia*.

Poden distinguirse tres dimensións:

1. A cuestión de partida é definir perfectamente o **resultado** que se quere conseguir.
2. Para iso, elabórase unha **mensaxe** a transmitir, acorde coa persoa que temos enfronte (adaptación).
3. E, finalmente, defínese cal é a **emoción** máis adecuada para acompañar esa mensaxe e que contribúa a que o acepte mellor a persoa coa que nos estamos comunicando.

Por exemplo, o obxectivo dun vendedor de libros ante os seus potenciais compradores pode ser conseguir o resultado “que compren esta enciclopedia” coa mensaxe “serve para axudar aos seus fillos a estudar”, apoiándose na emoción “orgullo porque os seus fillos sexan persoas de proveito no futuro”.

Seguindo o mesmo esquema, un camareiro pode ter o obxectivo, ao dicir o menú, de “que pidan o peixe”, argumentando “porque está fresco”, e uníndoo á sensación de “sentirse máis lixeiros no paseo da tarde”. Un político pode tratar de conseguir “que me voten porque defendo o diálogo e a democracia, a través da sensación de xenerosidade e tolerancia que lles transmito”. E, como non, un controlador de acceso, pode querer que unha persoa se “coloque

Tema 9

Criterios de actuación en situacións de perigo para as persoas. A interacción persoal para previr situacións de riscos específicos e os diferentes tipos de comportamentos das persoas noutras situacións previsibles.

na fila da dereita” e para iso emprega a sensación de “que imos ir máis rápidos para entrar”...

Unir os puntos de vista de resultado, mensaxe e emoción a xerar permite un enfoque completo para a preparación da comunicación

Segundo o efecto que queiramos conseguir na audiencia, hai **tres posibles niveis de profundidade** no impacto da nosa mensaxe. Denominámolas “as 3 íes”: Información, Impresión e Impulsar a acción. Debemos decidir a que nivel queremos chegar, pero en todos é útil empregar as tres dimensións explicadas anteriormente.

1. O obxectivo pode ser que os asistentes comprendan e integren unha **información** que se facilita.

Pode tratarse, por exemplo, dun profesor na súa clase ou dunha exposición de datos por parte do controller (director de control de xestión) dunha empresa.

2. Pero ademais de información, o noso obxectivo pode ser crear unha **impresión** no público, unha imaxe.

Un profesor pode querer, ademais de que aprendan, que os alumnos perciban a Literatura como un mundo atractivo. O controller pode, ademais de informar, crear a sensación no equipo directivo de que estamos nun momento clave para a empresa.

3. Por fin, pode chegarse ao máximo nivel de profundidade, que é **impulsar** á acción á audiencia, sumado aos dous puntos anteriores.

Por exemplo, tivemos profesores que nos fixeron apaixonarnos pola lectura. Este profesor non só nos informaba dos autores máis interesantes, senón que nos facía vivir o seu propio interese. Contaxiábanos a súa emoción, o seu entusiasmo e, esta forma, impúlsanos á acción de ler.

Cando un líder quere convencer, fai que as persoas vivan un futuro cheo de optimismo, o que lles impulsa a ver e aproveitar as oportunidades que teñen nese momento. Por encima das instrucións, estas imaxes dan a motivación e a orientación para colaborar na misión de conseguir ese destino que as persoas desexan.

**“Se queres construír un barco,
non empezos por buscar madeira,
cortar táboas ou distribuír o traballo.
O primeiro é inspirar nos homes
o anhelos do mar libre e ancho”
Antoine de Saint-Exupéry**

Tema 9

Criterios de actuación en situacións de perigo para as persoas. A interacción persoal para previr situacións de riscos específicos e os diferentes tipos de comportamentos das persoas noutras situacións previsibles.

A atención do público: material fráxil

Na preparación e ao longo de calquera proceso de comunicación teremos presente que a **capacidade de atención** das persoas é moi reducida

A comunicación conseguirá o seu obxectivo se, en primeiro lugar, logra captar e manter a atención da audiencia. Por iso adóitase dicir que o primeiro que ten que conseguir é dirixirse no momento e da forma apropiada para poder captar a súa atención.

O contido pode axudar a conseguir esta atracción, pero serán realmente as enormes posibilidades do ser humano como comunicador, o “como se expón”, o que marque se unha comunicación é brillante ou mediocre.

¿Por que moitos oradores preparan que “vou dicir” e non “como expresalo”? Sexa cal for a resposta, o certo é que ese erro de principio é o que impide ver máis comunicacións 100%.

A base do “como se expón”, por unha banda, é que **haxa vida no momento do discurso**. Non se conseguirá transmitir algo novo ao espectador recitando un discurso apreso (ata no dubidoso caso de que se memorizase enteiro). O gran momento é o da exposición, polo que non debe ser unha copia da etapa de preparación previa.

Só a **espontaneidade** fai que as persoas sentan vida no escenario. Non podemos arriscarnos a prescindir dela

Pero isto non significa que non haxa que **preparar** ese gran momento. É fundamental obter o coñecemento necesario da materia a expor e da audiencia que imos atopar.

¿Como conseguir o **equilibrio** entre espontaneidade e preparación? Analicemos as claves de falar o público a través da comunicación 100%.

Tema 9

Criterios de actuación en situacións de perigo para as persoas. A interacción persoal para previr situacións de riscos específicos e os diferentes tipos de comportamentos das persoas noutras situacións previsibles.

Características da comunicación CIEN %

Motivación e influencia do discurso: o poder próximo

¿Cal é a razón pola que unha persoa acode a escoitar un discurso político? ou ¿Que lle move a investir o seu tempo en asistir a unha conferencia ou a un curso?.

Evidentemente, as persoas que asisten a un discurso fano porque, dunha forma ou outra forma, espértalles interese.

Nesta situación, o orador parte dunha posición vantaxosa con respecto aos asistentes. As expectativas destes outórganlle automaticamente unha posición de autoridade. Con todo, é un erro frecuente o confiarse en exceso por ter a “categoría” de orador. Habemos de pensar que, unha vez alí, o asistente *decidirá en que medida o que conta o orador ten que ver con el, se é significativo, se lle ofrece confianza o que se está proponendo e, sobre todo, canto se deixa influír*. É dicir:

- O conferenciante parte dunha posición de **poder** con respecto aos asistentes.
- O público espera que o discurso resúltelles **próximo** á súa realidade.
- É preciso conseguir a **confianza** do asistente para que o discurso inflúalle.

A continuación expónse as características que debe ter o discurso desa persoa *poderosa e próxima*, que crea *confianza* para conseguir os *intereses* do asistente.

¿Que é a comunicación C.I.E.N. %?

A comunicación C.I.E.N. % xorde a partir dos procesos de coaching de comunicación con directivos e políticos. O traballo realizado nos últimos anos con multitude de oradores e a análise posterior das súas disertacións, lévannos a sacar a seguinte conclusión: son moi poucas as persoas que aproveitan completamente os seus recursos e habilidades comunicativas. Isto é lóxico, pois xeralmente ningún nos ensina a comunicarnos. Aprendemos a comunicarnos ao longo da nosa vida a través dos resultados das nosas experiencias nas relacións con outras persoas. Así, desde os primeiros gorxeos e balbuceos dos bebés, ata que se constrúe o sistema fonolóxico, pásanse por etapas de mellora, que se irán perfeccionando tanto no fogar como na escola, e/ou en calquera tipo de situación social. Unha vez que se chega á vida adulta, será ese perfeccionamento das habilidades comunicativas, unido á personalidade de cada individuo, o que nos converterá en persoas cun discurso mellor ou peor.

Tema 9

Criterios de actuación en situacións de perigo para as persoas. A interacción persoal para previr situacións de riscos específicos e os diferentes tipos de comportamentos das persoas noutras situacións previsibles.

Con frecuencia acoden a traballar co método QCOACH profesionais que requiren ter unhas habilidades comunicativas excelentes para a súa día a día. O método QCOACH baséase no estudo dos grandes oradores e na aplicación á nosa práctica diaria de coaching. O seu obxectivo é conseguir que se aproveiten eficazmente o 100% dos recursos comunicativos de cada persoa. A partir do proceso de coaching identificamos catro aspectos fundamentais para unha boa comunicación, que se reúnen no acrónimo C.I.E.N.: Contexto, Impacto, Emoción e Naturalidade.

Para que unha persoa alcance o CEN% da súa comunicación precisará traballar os aspectos que “esconden” cada unha das letras:

- **Contexto:** control e adaptación da comunicación en función do lugar e da audiencia. O que se pretende co control do contexto é maximizar as posibilidades do lugar onde se celebra o acto e, igualmente, ter presentes os elementos que axudarán a manter proximidade coa audiencia. Para iso, optimizaremos o noso contexto interno, é dicir, o noso estado de ánimo, que repercutirá directamente na actitude para afrontar a situación de falar en público.

-> Continente

- **Impacto:** deixar pegada no **interese** do público, buscando aspectos que sexan significativos para os asistentes e que contribúan a cumprir un obxectivo común (equilibrar o que buscamos e o que buscan). Utilízase, para iso, o que se di e como se di.

-> Contido

- **Emoción:** encher a nosa comunicación dunha carga emocional apropiada, para que as persoas que escoiten dean un significado intenso ao que se di.

-> A canle máis poderosa

- **Naturalidade:** ofrecer a imaxe única do orador, facendo que o público perciba unha exposición fluída e natural. Esta imaxe única fai atractivo ao orador. Trátase de mostrarse tal como un é, calidade que nace a partir da autoconfianza.

-> O carisma persoal

Estas catro características están *interconectadas*. Desenvolvendo unha delas, refórzanse as demais -e viceversa-. Conforman un ecosistema no que a evolución de cada un dos seus elementos ten unha gran influencia nos demais.

COÑECENDO O COMPORTAMENTO HUMANO

Tema 9

Criterios de actuación en situacións de perigo para as persoas. A interacción persoal para previr situacións de riscos específicos e os diferentes tipos de comportamentos das persoas noutras situacións previsibles.

Un aspecto esencial que deben coñecer os controladores de acceso é que o comportamento humano pode variar segundo as circunstancias. Neste sentido, a actitude que se teña ante as diferentes situacións que xurdan axudará ou prexudicará para que a interacción coas demais persoas sexa frutífera. Por iso, son fundamentais os principios de comunicación que se comentaron ata o momento.

Para entender o comportamento humano é necesario ter unha excelente capacidade de observación. Mediante a observación dos comportamentos o controlador pode adaptar moito mellor a súa forma de actuar, adecuándoa para que a probabilidade de éxito sexa maior. As situacións que entrañan risco para as persoas poden servir de exemplo. Imaxinemos un incendio nunha discoteca. Ante esta situación o comportamento observado nos clientes, xeralmente, é o de medo, precipitación e fuxida descontrolada. O controlador terá que estar preparado para asumir a situación ao instante, colocándose no lugar apropiado e empregando unha comunicación directa e clara para que unha persoa nese estado de incerteza poida colaborar para afrontar con éxito. É por iso, que ante situacións de risco, é fundamental que se parta dun autocontrol máximo, para poder transmitir a seguridade necesaria para que os demais poidan confiar en ti e así acatar as instrucións.

O controlador de accesos: un exemplo de autocontrol

A figura do controlador de accesos leva unida necesariamente a virtude de autocontrolarse. Pártese de que as persoas que acoden aos locais onde o acceso está controlado poden mostrar todo tipo de comportamentos, actitudes e, ata, atoparse nun estado alterado por sustancias como o alcol ou as drogas. Por iso, é esencial que sexan un exemplo de autocontrol e en todo momento teñan perfectamente claro como actuar.

Unha primeira pauta que debe ter presente un controlador é a de prevención de situacións potencialmente perigosas. É importante que sexan conscientes de que acodes alteradas non son tan conscientes dos seus actos, polo que o fundamental é detectalas e procurar anticiparse a situacións que poidan desencadearse debido a este estado. Por iso, a observación de comportamentos servirá para actuar canto antes e da mellor forma. A modo de exemplo, no cadro 1, recóllense algúns comportamentos típicos de persoas violentas e alteradas polo consumo de sustancias.

Persoas violentas	Persoas que consumen sustancias
- Linguaxe corporal (puños apertados, expresión facial tensa, postura ríxida, tirantez indicativa dun esforzo por	- Estimulantes (Inclúe: cocaína, anfetaminas, methilfenidas, fenometrazina, entre outras).

Tema 9

Criterios de actuación en situacións de perigo para as persoas. A interacción persoal para previr situacións de riscos específicos e os diferentes tipos de comportamentos das persoas noutras situacións previsibles.

controlarse). - Verbalizacións hostís, ameazadoras. - Xactancia de abuso previo doutros. - Actividade motora incrementada. - Paseos inquedados. - Excitación, irritabilidade, axitación. - Actos manifestos de violencia e agresivos. - Destrucción de obxectos da contorna. Posesión de medios de destrución: coitelo, outro tipo de arma. - Rabia. - Condutas autodestructivas. - Sospeita doutros, ideación paranoide, delirios, alucinacións, abuso/abstinencia de sustancias. - Niveis crecentes de ansiedade. - Temor de si mesmo ou doutros. - Inhabilitade para verbalizar os sentimentos. - Repetición de verbalizacións (queixas, demandas, e solicitudes continuas). - Cólera. - Conduta provocadora: (argumentativa, insatisfeita, reactiva, excesiva, hipersensitiva).	Producen incremento na alerta, excitación, euforia, aumento do pulso cardíaco e a presión sanguínea, insomnio e inapetencia. - Depresivas (Inclúe: barbitúricos, benzodiazepinas, alcohol e methaqualona) Provocan dificultade ao falar, desorientación, cambaleo ao camiñar e embriaguez. - Narcóticas (Inclúe: opio, morfina, codeína, heroína, metadona e outros máis) Entre os seus efectos, están a euforia, o mareo, a diminución do ritmo respiratorio e as náuseas. - Alucinógenas (Inclúe: LSD, mezcalina, peyote e outras) Producen espellismos, alucinacións, percepcións alteradas do corpo e da realidade e moita excitación emocional. - Outras (Cannabinoides, como a marihuana ou o hashish) Ocasionan euforia, desinhibición, incremento do apetito, deterioración da memoria e da atención.
---	--

Tema 9

Criterios de actuación en situacións de perigo para as persoas. A interacción persoal para previr situacións de riscos específicos e os diferentes tipos de comportamentos das persoas noutras situacións previsibles.

- Autoestima vulnerable, depresión (en actos especificamente activos, agresivos, suicidas).	
---	--

Ante persoas que mostran estes sinais o controlador deberá realizar unha serie de comportamentos que se adecúen o mellor posible a estes estados alterados. O seu posto de responsabilidade leva o asumir que moitos clientes poden mostrarse alterados e que a súa forma de actuación deberá adaptarse aos mesmos. Algunhas pautas:

- Non mostrarse agresivos nin física nin verbalmente, senón que cunha actitude de seguridade cara ás persoas que están padecendo a situación alterada por alguén que mostra sinais de violencia ou de consumo de sustancias.
- Actuar con profesionalidade, sen implicacións persoais nin pódose á altura de alguén que está alterado.
- Non deixarse levar por sentimentos e/ou emocións que nada teñen que ver co labor profesional que desempeñan.
- Non ceder ás agresións nin ás provocacións, senón que estar por “encima delas”, mostrando unha autoridade controlada.
- Non golpear ao cliente, senón que empregar habilidades persuasoras que radiquen a situación.
- Evitar pór ao seu alcance obxectos que poidan ser utilizados como armas.

Estes criterios de actuación poden servir como orientación para os controladores, pero será a súa habilidade para adaptarse ás situacións e ás persoas o que lles permitirá afrontar con éxito as diferentes circunstancias que acompañen a súa día a día laboral. Con este texto, o que se pretendeu é que os controladores sexan conscientes de que a prevención, mediante a observación de comportamentos e unha apropiada comunicación, servirá para aumentar a súa capacidade de control de acceso. Sendo conscientes que unha vez que a prevención non foi efectiva, deberán de tomar unha serie de medidas de actuación que erradiquen calquera tipo de comportamento que poida ocasionar un dano para os clientes do local ou do acto que están controlando. Ser contundentes nas actuacións non implica ser agresivo nin faltar ao respecto dos clientes, senón que aplicar as habilidades sociais e de defensa persoal que se adquiriron, sabendo situarse da mellor forma posible na situación de risco, percibindo un gran control da mesma e aplicando os coñecementos que lle fan estar preparado ante calquera tipo de persoa.